

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Diplomová práce

2016

Markéta Prunarová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Markéta Prunarová

Mediální ohlas Sjezdu spisovatelů 2015

Diplomová práce

Praha 2016

Autor práce: **Markéta Prunarová**

Vedoucí práce: **Prof. MgA. David Jan Novotný**

Rok obhajoby: 2016

Bibliografický záznam

PRUNAROVÁ, Markéta. *Mediální ohlas Sjezdu spisovatelů 2015*. Praha, 2016. 84 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Prof. MgA. David Jan Novotný.

Anotace (abstrakt)

Tato diplomová práce se zabývá mediálním ohlasem Sjezdu spisovatelů, který se uskutečnil 5. a 6. června 2015 v Praze. Jednalo se o první setkání tohoto jména v polistopadové éře. Pořadatelé se jím přihlásili k tradici sjezdů z doby před rokem 1989 – zejména těch v roce 1956 a 1967, jež se staly důležitými mezníky nejen na poli kulturním, ale i politickém. Sjezd pořádala Asociace spisovatelů – profesní organizace, která vznikla v listopadu 2014. Jedním z důvodů jejího založení bylo i přesvědčení, že stávající Obec spisovatelů, která existuje od roku 1989, již není funkční, dostatečně nezastupuje obor a nehájí zájmy literatury a spisovatelů. První dvě kapitoly se věnují právě historii obou oborových uskupení s cílem odhalit problematické aspekty jejich fungování. Skrze jejich mediální obraz je popsán vývoj, aktivity a témata, jimiž se zabývají. Důvodem podrobného představení obou profesních uskupení je poukázat jednak na širší problematiku sdružování spisovatelů, jednak na relevanci Asociace jako instituce zastupující literární obec. Třetí kapitola nastiňuje současný význam literatury tak, jak je prezentován v mediálních výstupech. Obsahem čtvrté kapitoly je analýza příspěvků, které Sjezd reflektují. Díky ní by měla být identifikována prominentní literární témata rezonující v mediálním prostředí. Autorčinou snahou je skrze mediální ohlas Sjezdu nastínit obecnější závěry o postavení literatury a spisovatelů v dnešní společnosti.

Abstract

This master's thesis deals with the media response to the Writers Convention that took place on 5 and 6 June 2015 in Prague. This convention was the first meeting of that name in the post-communist era. By naming it such, the organizers claimed a clear succession to conventions that happened before the year 1989 – especially to

those in 1956 and 1967, which became important turning points not only culturally, but also politically. The 2015 Convention was organized by Writers Association – a professional organization established in November 2014. One of the reasons why it was founded was the conviction that the organisation named Writers Union, existing from 1989, is not functional anymore and does not sufficiently represent authors' interests. The first two chapters inquiry into the history of both of these organizations with the aim to identify problematic aspects in their operations. Through their media reflection, the history, activities and themes with which they deal are introduced. The aim is to show the broader issue of official writers associations as well as the relevance of the Writers Association as an organization representing the literary public. The third chapter presents the views on today's position of literature in society as it is reflected in media entries related to the Convention. The content of the fourth chapter is a detailed analysis of media reflection of the Convention. It should help to define literary topics that are prominent in the media. Through the media picture, the author attempts to come to broader conclusions about the position of literature and writers in contemporary society.

Klíčová slova

Sjezd spisovatelů, Asociace spisovatelů, Obec spisovatelů, profesní literární organizace, Svaz československých spisovatelů, financování literatury, profesionalizace spisovatelů

Keywords

Writers Convention, Writers Association, Writers Union, professional literary organizations, The Union of Czechoslovakian Writers, financing of literature, professionalization of writers

Rozsah práce: 126 303 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 6. 5. 2016

Markéta Prunarová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Prof. MgA. Davidu Janu Novotnému za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování diplomové práce. Poděkování patří též mojí rodině za podporu a pomoc po celou dobu mého studia.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Prunarová Markéta

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2014

E-mail diplomantky/diplomanta:

mprunarova@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Žurnalistika/prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:

Mediální ohlas Sjezdu spisovatelů 2015

Předpokládaný název práce v angličtině:

The Media Response to the Writer's Convention 2015

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2015/2016

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Sjezdy spisovatelů se několikrát v průběhu historie staly výrazným mezníkem nejen na poli kulturním, ale i politickém. Tradici sjezdů chce letos poprvé ve svobodných podmínkách oživit Asociace spisovatelů 5. a 6. června v Praze v prostoru Podnik. To, že je situace literatury, jejího postavení ve společnosti i jejího mediálního obrazu dnes naprosto odlišná od doby, kdy byla silně formována dobovou ideologií a jejími nařízeními, je zřejmé. Téma této práce bylo zvoleno s motivací zodpovědět otázky „jak“ a „proč“ se liší a skrze popis Sjezdu jako konkrétní události dojít k obecnějším závěrům o postavení literatury v mediálním světě roku 2015.

Aby byl obraz kompletní, bude nutné představit Asociaci spisovatelů jako pořadatelskou instituci a pozadí jejího vzniku, které úzce souvisí s dříve založenou Obcí spisovatelů. Teoretická část bude dále zahrnovat historii sjezdů ve 20. století a nastíní myšlení o funkci literatury v dnešní době. V analytické části se bude autorka ve světle dříve zmíněných informací věnovat konkrétním mediálním obsahům.

Zatímco sjezd spisovatelů jako fenomén průběhu 20. století přitahuje mnoho odborné i laické pozornosti a je tak námětem často zpracovávaným z různých perspektiv, jeho přerod do podmínek roku 2015 je logicky tématem novým. Z hlediska mediálního zkoumání nebyly zpracovány ani dvě zmíněné české literární instituce po roce 1989.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Těžištěm této diplomové práce je analýza mediálního ohlasu Sjezdu spisovatelů 2015. Autorka práce zmapuje média, která se k této události jako k významnému kulturnímu dění vyjádří, a jejich reakce podrobí kvalitativní obsahové analýze. Kromě samotných mediálních výstupů by měly být zpracovány informace z rozhovorů se členy Asociace i Obce spisovatelů a s přímými účastníky sjezdu. Cílem této práce je na historickém a teoretickém pozadí komplexně představit Sjezd spisovatelů jako důležitou platformu pro diskusi o úloze literatury a spisovatelů a zhodnotit jeho význam pro dnešní literární kritickou obec i širší veřejnost. Vzhledem k deskriptivnímu charakteru práce nejsou v této fázi stanoveny žádné konkrétní hypotézy.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod

2. Asociace spisovatelů

Asociace spisovatelů, instituce pořádající Sjezd spisovatelů, bude skrze svůj mediální obraz

představena jako nově vzniklá instituce vymezující se proti Obci spisovatelů. Její cíle a motivace pořádání Sjezdu spisovatelů budou mimo jiné objasněny v rozhovorech s představiteli Asociace.

3. Obec spisovatelů

Kapitola se bude věnovat činnosti Obce spisovatelů od jejího vzniku v prosinci 1989 až do současnosti. Důraz bude kladen na mediální reflexi přelomových situací, mezi které patří volba nových předsedů nebo existenční krize v roce 2011. Historické zmapování bude doplněno informacemi získanými z rozhovorů se členy Obce.

4. Sjezd spisovatelů jako fenomén v průběhu 20. století

Na základě sekundární literatury budou představeny jednotlivé sjezdy spisovatelů a budou identifikovány ideologické, politické, legislativní a socio-kulturní předpoklady, které determinovaly způsob jejich mediálního zobrazení.

5. Postavení literatury v roce 2015

Na základě konfrontace se situací v totalitních režimech budou nastíněna kulturní a politická východiska dnešní umělecké scény. Budou představeny základní myšlenky o postavení literatury ve veřejném životě demokratické společnosti ctící tvůrčí svobody, které zastává jak Obec, tak Asociace spisovatelů.

6. Sjezd spisovatelů 2015 v médiích

Výpis a rozbor mediálních příspěvků o Sjezdu spisovatelů 2015 s přihlédnutím k charakteristikám jednotlivých médií. Mediální obraz bude konfrontován s výpověďmi přímých účastníků Sjezdu.

7. Závěr

Syntéza poznatků.

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Předpokládá se, že k největšímu mediálnímu ohlasu dojde bezprostředně po proběhnutí Sjezdu, analyzovat se tak bude nejvíce období první poloviny června 2015. Autorka práce ale v případě potřeby vezme v potaz jakékoli další významné ohlasy do konce dubna 2016. V části o Obci spisovatelů se bude nutné vrátit i k reflexím její činnosti od roku 1989.

Periodika (i internetová): A2, Host, H_aluze, iLiteratura.cz, Lidové noviny, Literární noviny, Psí víno, Respekt, Revolver Revue, Tvar.

Kulturní rubriky serverů aktualne.cz, novinky.cz, idnes.cz, ihned.cz.

Česká televize a Český rozhlas.

Rozhovory se členy Asociace spisovatelů, Obce spisovatelů a s účastníky Sjezdu.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Diplomantka bude kombinovat kritickou historickou analýzu opřenu o odbornou literaturu v teoretické části s kvalitativní obsahovou analýzou a mediální komparativní analýzou v části interpretační. Práce vychází z představy médií (hlavně literárních časopisů) jako hlavní platformy pro praktickou realizaci literárních teoretických a historických východisek. Studium jednotlivých mediálních příspěvků bude stěžejní fází tvorby magisterské práce, která z interdisciplinární perspektivy představí kulturní, politické a mediální pohledy na zkoumaný problém.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8.

Knihy chronologicky mapuje vývoj českých médií na pozadí obecně charakterizovaného historického kontextu ve světě a v českých zemích. Popisuje i sociální pozadí a připomíná významné osobnosti.

Česká nezávislá literatura po pěti letech v referátech: konference uspořádaná ve dnech 17. a 18. listopadu 1994 Obcí spisovatelů, Centrem Franze Kafky a Nadací H. Bölla v Praze (sborník referátů,

diskusních příspěvků a tiskových ohlasů. Praha: Primus, 1995, 202 s. ISBN 8085625504.

Sborník ohlížející se za konferenci pořádanou Obcí spisovatelů v roce 1994. Kromě referátů a diskusních příspěvků obsahuje také tiskové ohlasy.

FORET, Martin, Marek LAPČÍK a Petr ORSÁG. Média dnes: reflexe médií, mediality a mediálních obsahů. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, 431 s. ISBN 978-80-244-2023-3.

Publikace zabývající se medialitou a aktuálními trendy v médiích z mnoha úhlů pohledu. Příručka objasňující pojmy mediální komunikace a mediální obraz.

JANOŮŠEK, Pavel a Petr ČORNEJ. Dějiny české literatury 1945-1989. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007-2008, 4 sv. ISBN 978-80-200-1527-31.

Knihy se zabývají proměnami české literatury v druhé polovině 20. století, kdy byla výrazně určována komunistickým režimem. Prezentuje základní informace o dobovém literárním životě a o proměnách literární tvorby.

Kdo je kdo v Obci spisovatelů. Rozš. a upr. 3. vyd. Praha: Obec spisovatelů, 2008, 166 s. ISBN 978-80-904218-0-6.

Slovníková publikace obsahuje medailonky členů Obce spisovatelů.

KRYŠTOFEK, Oldřich a Jan NOHA. Od slov k činům: sjezd československých spisovatelů 4.-6. 3. 1949. 1. vyd. Praha: Orbis, 1949, 236 s., 9 s. fot.

Zpráva informující o průběhu sjezdu českých a slovenských spisovatelů 4.-6. 3. 1949 v Praze. Popisuje poselství sjezdu a úkoly spisovatelů.

MOHYLA, Otakar. 4. sjezd Svazu československých spisovatelů: protokol : Praha 27.-29. června 1967. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1968, 218 s.

Stenografický zápis úplného znění diskusních příspěvků z jednání sjezdu v roce 1967. Příspěvky se věnují otázkám umělecké svobody, cenzury tisku nebo svobody tvorby.

SCHULZ, Winfried. Analýza obsahu mediálních sdělení. 3., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011, 149 s. ISBN 978-80-246-1980-4.

Knihy přináší úvod do problematiky politické komunikace a obsahové analýzy masově mediovaných textů. Věnuje se problematice vztahu médií a veřejné sféry a na konkrétních příkladech ukazuje způsoby kvantitativního rozboru masově mediovaných sdělení a vyhodnocování zpravodajství.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

ŠTĚPÁNOVÁ, Petra. *Mediální reflexe IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů (1967) v tisku* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011. 107 listů. Vedoucí práce Jana Čeňková.

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

.....

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

Obsah

ÚVOD	2
1. ASOCIACE SPISOVATELŮ	4
1.1 <i>Asociace spisovatelů versus Obec spisovatelů</i>	6
1.1.1 <i>Diskuse Kritického klubu A2 a její ozvěny</i>	11
1.2 <i>Asociace versus Respekt</i>	14
1.3 <i>Komentáře k založení Asociace a polemika o jejím smyslu</i>	16
2. OBEC SPISOVATELŮ	19
2.1 <i>Historie literárního sdružování</i>	19
2.2 <i>Obec spisovatelů od svého založení dodnes</i>	23
2.3 <i>Další spisovatelské organizace</i>	35
2.4 <i>Závěr druhé kapitoly</i>	36
3. POSTAVENÍ LITERATURY V ROCE 2015	38
4. SJEZD SPISOVATELŮ 2015 V MÉDIÍCH	44
4.1 <i>Zpravodajství</i>	44
4.2 <i>Komentáře a rozhovory</i>	47
4.3 <i>Financování literatury v kontextu debat na Sjezdu spisovatelů 2015</i>	52
4.3.1 <i>Profesionalizace spisovatelů</i>	53
4.3.2 <i>Spisovatel a volný trh</i>	55
4.3.3 <i>Formy finanční podpory</i>	56
4.3.4 <i>Finanční podpora – závěr a současná situace</i>	59
4.4 <i>Závěry mediálních ohlasů Sjezdu spisovatelů 2015</i>	60
ZÁVĚR	63
SUMMARY	66
POUŽITÁ LITERATURA	68
SEZNAM PŘÍLOH	77
PŘÍLOHY	CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.

Úvod

5. a 6. června 2015 proběhlo v Praze setkání literární a čtenářské veřejnosti s názvem Sjezd spisovatelů, jehož motem bylo „Přepisujeme přítomnost“.¹ Řečníci z řad významných českých básníků, prozaiků, literárních kritiků, sociologů a filosofů se věnovali vztahu literatury a společnosti, situaci současné české prózy i poezie a kulturní politice státu. Jak v názvu, tak v programu se pořádající Asociace spisovatelů přihlásila k odkazu spisovatelských sjezdů z doby před listopadem 1989, které se staly důležitými mezníky nejen na poli kulturním, ale i politickém.

Uspořádání takového setkání vzbuzuje řadu otázek, jejichž zodpovězení je předmětem této diplomové práce. Za prvé bude nutné zhodnotit relevanci pořádající Asociace spisovatelů jako instituce zastupující české literáty. Pozadí vzniku Asociace totiž úzce souvisí s krizí Obce spisovatelů, založené v prosinci 1989, a jejími přeměnami. V prvních dvou kapitolách bude proto skrze analýzu mediálního ohlasu, doplněnou o studium archivních materiálů, věnována pozornost oběma těmto literárním subjektům a jejich vývoji s cílem představit širší problematiku sdružování spisovatelů.

Za druhé se bude autorka zabývat otázkou, zda a případně v jakých aspektech, vypovídá uskutečněný Sjezd o významu literatury v současné společnosti. To, že je dnes situace literatury, jejího postavení ve společnosti i jejího mediálního obrazu naprosto odlišná od nesvobodné doby dřívějších spisovatelských sjezdů, které byly silně formovány dobovou ideologií a jejími nařízeními, je zřejmé. Téma této práce bylo zvoleno s motivací zodpovědět otázky „jak“ a „proč“ se liší a skrze popis Sjezdu jako konkrétní události dojít k obecnějším závěrům o obrazu literatury v mediálním světě roku 2015. Z tohoto důvodu bude nutné identifikovat ideologické, politické, legislativní a socio-kulturní předpoklady, které determinují způsoby mediálního zobrazení literárních akcí. Popis současné situace bude předmětem třetí kapitoly, jejímž úkolem je představit základní myšlenky o úloze literatury ve veřejném životě demokratické společnosti ctící tvůrčí svobody tak, jak je zastává Asociace i Obec spisovatelů. Důraz bude kladen na zkoumání zdrojů, které se bezprostředně týkají jedné nebo druhé organizace a červnového Sjezdu.

¹ Přestože se v médiích objevuje psaní „Sjezd spisovatelů“ i „sjezd spisovatelů“, autorka se kloní k psaní názvu s počátečním velkým písmenem v souladu s oficiálními dokumenty pořádající Asociace spisovatelů. V přímých citacích je zachována původní podoba citovaných zdrojů.

Těžištěm této diplomové práce je analýza konkrétních mediálních ohlasů na červnový Sjezd spisovatelů, a to při zachování představy médií, hlavně literárních časopisů, jako základní platformy pro diskusi i praktickou realizaci literárních teoretických východisek. Práce bude využívat převážně metodu diskurzivní analýzy. Rozborem dílčích témat, která se objevila v rámci debat – převážně mezi členy literárně-vědné odborné veřejnosti – se autorka pokusí dojít k závěrům platným pro literaturu ve společnosti. Detailní kvalitativní analýzou mediálních výstupů, doplněnou o informace od zástupců Obce i Asociace spisovatelů, by autorka měla dojít k obecnějším poznatkům přesahujícím rámec samotných textů. Z interdisciplinární perspektivy bude kombinován pohled mediální, kulturní a politický s cílem komplexně představit Sjezd spisovatelů jako důležitý fenomén pro literárně kritickou a teoretickou obec i širší veřejnost. Jako autorka této práce věřím, že tento přístup pomůže objasnit současný význam a funkci literatury.

Vzhledem k tomu, že se v průběhu zpracování první a druhé kapitoly a analytické části práce objevilo tolik materiálu, který autorka považovala za podnětný a přínosný, rozhodla se oproti tezí vynechat navrženou čtvrtou kapitolu s názvem Sjezd spisovatelů jako fenomén v průběhu 20. století. Historický exkurz by se bezprostředně netýkal současného mediálního obrazu, jehož rozbor autorka vzhledem k jeho aktuálnosti považuje za nejpřínosnější aspekt práce. Historická analýza mediálních ohlasů na sjezdy předlistopadové a jejich následné porovnání s tím současným by v úplnosti vyžadovalo větší prostor, než je dán rozsahem této práce. Nicméně kontrastní porovnání by mohlo být zajímavým námětem na práci rigorózní či disertační, ke které by mohly být využity poznatky jednak z této diplomové práce, jednak z práce kolegyně Petry Štěpánové, která se zabývala mediální reflexí IV. sjezdu z roku 1967.²

² ŠTĚPÁNOVÁ, Petra. *Mediální reflexe IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů (1967) v tisku* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011. 107 listů. Vedoucí práce Jana Čeňková.

1. Asociace spisovatelů

Asociace spisovatelů vznikla ustavující schůzí v Café Neustadt 22. listopadu 2014 „jako odpověď na rostoucí potřebu funkční a akceschopné oborové organizace.“³ Předsedou nového uskupení byl zvolen Jan Němec, do výboru pak byli zvoleni básník a publicista Adam Borzič, spisovatel a filmový režisér Pavel Göbl, spisovatel Emil Hakl a spisovatelka Petra Hůlová. Mezi dalšími zakládajícími členy Asociace byli například Ondřej Buddeus, Jonáš Hájek, Ondřej Hanus, Markéta Hejkalová, Vít Janota, Václav Kahuda, Martin Reiner, Michal Šanda, Marek Šindelka, Jana Šrámková, Kateřina Tučková, Martin Vopěnka, David Zábranský či Tomáš Zmeškal. Kompletní seznam členů Asociace je k nahlédnutí na webových stránkách asociacespisovatelů.cz.⁴ V době odevzdání této diplomové práce byli předseda i výbor titíž až na dvě výjimky – v průběhu roku 2015 odstoupili z funkce člena výboru Spolku Emil Hakl a Pavel Göbl. Na jejich místa byli zvoleni Marek Šindelka a Ondřej Lipár.

„Nově založená Asociace spisovatelů chce reprezentovat široký hlavní proud české prózy a poezie, být důstojným partnerem v jednání se státními institucemi a zahraničními partnery a hájit zájmy spisovatelů jako celku,“ uvádí se v tiskové zprávě vydané k jejímu založení. Konkrétně chce Asociace usilovat o vznik Státního fondu literatury a o založení a provozování Literárního domu. Státní fond literatury by měl fungovat jako jeho filmová obdoba. „Pokud by z ceny bez DPH každé prodané knihy v roce 2013 připadlo 1% do tohoto fondu, vybralo by se zhruba 50 milionů korun,“ vypočítává se ve zprávě. „Ty bychom rádi vrátili do oboru a vyřešili tak dlouhodobé problémy s financováním literárních časopisů či s granty na literaturu, kde se rok od roku mění pravidla i částky a spisovatelé ani nakladatelé nemají do poslední chvíle jistotu, zda grant obdrží,“ dodává pro *Hospodářské noviny*⁵ předseda Asociace Jan

³ O Asociaci. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelů.cz/o-asociaci/>.

Oficiální webové stránky Asociace byly spuštěny 12. dubna 2015, do dne odevzdání této práce na nich přibýly ještě podrobné informace o uspořádaném Sjezdu spisovatelů a manuál s náležitostmi autorských smluv.

⁴ O Asociaci. Členové. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelů.cz/o-asociaci/clenove/>.

⁵ KONRÁD, Daniel. Nové knižní odbory: Asociace spisovatelů má nahradit nefunkční Obec spisovatelů. Chce založit i státní fond literatury. *Hospodářské noviny*. Praha: Economia, a.s., 3. 12. 2014, s. 16. ISSN 1213-7693.

Dostupné také z:

Němec. Literární dům by měl sloužit k poskytování stipendijních pobytů a podpoře české literatury. V prosinci 2014 navrhl Němec v Respektu, aby v Praze, i na základě toho, že jí byl udělen titul UNESCO Kreativní město literatury, vznikl Literární dům, a to na adrese U Sovových mlýnů 7, v budově, která je spíše známá pod názvy Werichova vila nebo Dobrovského domek.⁶ V plánu má Asociace také po vzoru německého Verband Deutscher Schriftsteller poskytování právního a informačního servisu autorům.

Z formálního hlediska je Asociace spisovatelů zapsaným spolkem v souladu se zákonem č. 89/2012 Sbírky občanského zákoníku. V jeho Stanovách je jako hlavní účel, cíl a poslání Asociace uvedeno zvyšování prestiže spisovatelské profese jako celku, nastavení nového úzu ekonomického ohodnocení profesní práce členů, zvýšení profesní sebeúcty členů a podpoření vzájemné výměny zkušeností. V tomto dokumentu lze dohledat další podrobné informace o hlavní činnosti, podmínkách členství a jiných organizačních záležitostech.⁷ „Jak shora uvedené cíle dokládají, Asociace nemá primárně sloužit svým členům, ale literatuře jako celku. Jde o snahu vrátit spisovatele do veřejného prostoru,“ podotýkají zakládající členové v ustavující zprávě.⁸

V médiích vzbudilo pozornost zejména vymezení se Asociace vůči stávající Obci spisovatelů. Mediální reflexi se dostalo i otevřenému dopisu šéfredaktorovi časopisu Respekt Erikovi Taberymu z prosince 2014, v němž členové nově založené Asociace vyjádřili nesouhlas s plánovaným zrušením literárního sloupku.⁹ O vzniku

KONRÁD, Daniel. Vznikly nové knižní odbory. Chtějí založit Státní fond literatury. *Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 3. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://archiv.iHNed.cz/c1-63205260-asociace-spisovatelu-nemec>. ISSN 1213-7693.

⁶ NĚMEC, Jan. Literární dům. *Respekt* [online]. Praha: Economia, a.s., 28. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://archiv.iHNed.cz/c1-63205260-asociace-spisovatelu-nemec>. ISSN 1801-1446.

⁷ Stanovy spolku Asociace spisovatelů, z.s. [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://asociacespisovatelu.cz/wp-content/uploads/2015/03/Stanovy_Asociace_spisovatelu.pdf.

⁸ Pro média. Tiskové zprávy. Čeští spisovatelé založili Asociaci. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelu.cz/cesti-spisovatele-zalozili-asociaci/>.

⁹ BINAR, Ivan a Adam BORZIČ, Radek FRIDRICH, Pavel GÖBL, Jonáš HÁJEK, Emil HAKL, Markéta HEJKALOVÁ, Petra HŮLOVÁ, Vít JANOTA, Václav KAHUDA, Patrik LINHART, Ondřej LIPÁR, Radek MALÝ, Jan NĚMEC, Viki SHOCK, Michal ŠANDA, Tereza RIEDLBAUCHOVÁ, Jana ŠRÁMKOVÁ, Martin VOPĚNKA, David ZÁBRANSKÝ, Tomáš ZMEŠKAL. Otevřený dopis Erikovi Taberymu. *Deník Referendum: Domov* [online]. Brno: Vydavatelství Referendum s.r.o., 23. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/19386-otevreny-dopis-erikovi-taberymu>.

Asociace a o očekávání, jež s sebou přináší, se otevřela diskuse v odborných periodikách.

1.1 Asociace spisovatelů versus Obec spisovatelů

V tiskové zprávě nově založené Asociace se explicitně uvádí, že čeští prozaici a básníci založením „reagovali na to, že stávající profesní organizace, tj. Obec spisovatelů, dlouhodobě selhává v hájení oborových zájmů, je dysfunkční a svými výstupy pod vedením Tomáše Magnuska celý obor diskredituje.“¹⁰

Založení Asociace a podobná prohlášení na adresu Obce vzbudily mediální pozornost. Ve svých kulturních rubrikách o situaci informovaly mimo jiné zpravodajské servery iDNES.cz¹¹, Lidovky.cz¹² nebo Týden.cz¹³. Podrobněji situaci zmapoval Daniel Konrád z Hospodářských novin.¹⁴ Ten se blíže věnoval záměrům nově vzniklého uskupení i nutnosti jejich praktického prosazování lobbováním u politiků. S tím má podle Konráda největší zkušenosti další člen Asociace a hlavně předseda Svazu českých knihkupců a nakladatelů Martin Vopěnka. „Právě Vopěnka letos (v roce 2014, poznámka autorky) u vládní koalice úspěšně vyjednal snížení DPH na knihy na deset procent, které začalo platit od 1. ledna,“ konstatoval Konrád. Vopěnka by si přál, aby oba subjekty vystupovaly ve svých požadavcích vůči státu jednotně.

¹⁰ Pro média. Tiskové zprávy. Čeští spisovatelé založili Asociaci. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelu.cz/cesti-spisovatele-zalozili-asociaci/>.

¹¹ Magnuskova Obec spisovatelů diskredituje obor, autoři založili Asociaci. *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 1. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.iDNES.cz/byla-zalozena-asociace-spisovatelu-d6q-literatura.aspx?c=A141201_120150_literatura_ob.

¹² Nespokojení spisovatelé založili Asociaci. Magnuskův Svaz je nefunkční, říkají. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 1. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1213-1385. Dostupné z: http://www.Lidovky.cz/nespokojeni-spisovatele-zalozili-asociaci-magnuskuv-svaz-je-nefunkcni-rikaji-1xi-/kultura.aspx?c=A141201_131351_in_kultura_hep.

¹³ ČTK. Autoři založili novou asociaci, kritizují práci Obce spisovatelů. *Týden.cz* [online]. Praha: EMPRESA MEDIA a.s., 1. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/literatura/autori-zalozili-novou-asociaci-kritizuji-praci-obce-spisovatelu_325889.html.

¹⁴ KONRÁD, Daniel. Nové knižní odbory: Asociace spisovatelů má nahradit nefunkční Obec spisovatelů. Chce založit i státní fond literatury, ref. 5.

K fungování – respektive nefungování – Obce se podrobněji vyjádřil Němec pro *Hospodářské noviny*¹⁵, *Lidové noviny*¹⁶ nebo *Český rozhlas*.¹⁷ „Už roky v Česku nefunguje platforma, která by formulovala společná stanoviska spisovatelů. Z různých institucí, soukromých subjektů i pořadatelů literárních cen dlouho slyšíme, že co se spisovatelů týče, není s kým jednat. Vlastně nás všichni povzbuzovali, ať něco konečně založíme,“ vysvětluje Němec motivy za vznikem Asociace pro Hospodářské noviny.¹⁸ Autor tohoto článku poukazuje také na to, že i generální sekretářka Evropské rady spisovatelů si stěžovala, „že v Česku pořádně nefunguje organizace zastupující autory knih.“¹⁹

V rozhovoru Hedviky Petrželkové na serveru *Lidovky.cz* odpověděl Němec na otázku, v čem přesně Obec spisovatelů selhává, takto: „Obec spisovatelů nemá peníze, aby něco mohla dělat, ale co je horší, obávám se, že nemá ani představu, co by dělat mohla, kdyby je měla. Mimochodem peníze nemá částečně proto, že když je naposledy dostala, nedokázala je správně vyúčtovat – mluvím o projektu Rok Karla Hynka Máchy 2010. Hlavní potíž však spočívá v tom, že Obec se dostala zcela mimo hlavní proud současné české literatury, jak se lze přesvědčit už při pohledu na její vedení. Obecně řečeno, selhává v tom, že být je oborovou organizací, pro obor dělá velmi málo. Loni se například bojovalo za snížení DPH na knihy – slyšel někdo, že by se do té kampaně Obec spisovatelů zapojila? A podobně třeba s iniciativou Česko

¹⁵ KONRÁD, Daniel. Nové knižní odbory: Asociace spisovatelů má nahradit nefunkční Obec spisovatelů. Chce založit i státní fond literatury, ref. 5.

¹⁶ PETRŽELKOVÁ, Hedvika. Jan Němec: Chceme návrat spisovatelů do veřejného prostoru. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 12. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://www.Lidovky.cz/jan-nemec-chceme-navrat-spisovatelu-do-verejneho-prostoru-pac-kultura.aspx?c=A141211_110022_In_kultura_hep. ISSN 1213-1385.

¹⁷ KROPÁČKOVÁ, Renata. Nejde o generační spor, Obec spisovatelů je prostě nereformovatelná, tvrdí předseda Asociace spisovatelů. *Ranní plus* [rozhlasový pořad]. ČRo Plus, 4. 12. 2014 6:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/plus/ranniplus/_zprava/nejde-o-generacni-spor-obec-spisovatelu-je-proste-nereformovatelna-tvrdi-predseda-asociace-spisovatelu--1428288.

¹⁸ KONRÁD, Daniel. Nové knižní odbory: Asociace spisovatelů má nahradit nefunkční Obec spisovatelů. Chce založit i státní fond literatury, ref. 5.

¹⁹ Celá citace: „Když spisovatel Jan Němec minulý měsíc v Bruselu přebíral Cenu Evropské unie za literaturu, mohl jen tiše přitakávat generální sekretářce Evropské rady spisovatelů, která si stěžovala, že v Česku pořádně nefunguje organizace zastupující autory knih.“ In: KONRÁD, Daniel. Nové knižní odbory: Asociace spisovatelů má nahradit nefunkční Obec spisovatelů. Chce založit i státní fond literatury, ref. 5, s. 16.

kulturní, kde se jednalo mimo jiné o literární časopisy, čili opět něco, co by Obec teoreticky mělo zajímat, ale prakticky nezajímalo.“²⁰

Že se Obec na jednáních o snížení DPH nepodílela, potvrdila v debatě na ČRo Plus²¹ i její místopředsdkyně Lydie Romanská-Lidmilová. Přesto založení Asociace označila za „výmysl“ a činnost mladých autorů vnímá jako konfrontační. Současná Obec podle jejích slov funguje „perfektně“, vyzdvihla hlavně sdružování regionálních spisovatelů. Němec oponoval, že Obci nelze upřít určitou činnost jako například pořádání autorských čtení a informování o vydání nových knih jejích členů, takovéto aktivity podle něj však slouží jen členům Obce a pro literaturu v širším slova smyslu a její financování nemají žádný reálný význam.

Romanská-Lidmilová dále poukázala na to, že cíle, o které Asociace usiluje, už v nějaké formě existovaly či existují – například na místo plánovaného Státního fondu literatury uvedla fungující Nadaci českého literárního fondu, přiznala ale, že je dlouhodobě podfinancovaná. Němec právě v tom, že Obec o problémech ví, ale přesto není schopná do podobných institucí prostředky zajistit, vidí problém. Podle něj Obec pouze konstatuje existenci problémů, ale není činná v jejich řešení.

V závěru debaty vyjádřila Romanská-Lidmilová zklamání z toho, že mladí autoři nechtějí využít již existující bázi Obce, kterou by reformami mohli transformovat k dosažení společných zájmů, a odtržení mladých autorů do nového uskupení označila za výsledek generačního sporu (podrobněji se tomuto tématu věnovala i v článku pro *Parlamentnilisty.cz*²²).

Podobně jako Romanská-Lidmilová polemizuje nad ne/reformovatelností Obce mladšími autory zástupce šéfredaktora Literárních novin Ivan Matějka: „Diskutabilní pochopitelně je, zda spisovatelské obci (či ‚kmenu‘, jak praví Petra Hůlová) prospívá další štěpení. Je Obec spisovatelů opravdu vnitřně nereformovatelná? Nebo

²⁰ PETRŽELKOVÁ, Hedvika. Jan Němec: Chceme návrat spisovatelů do veřejného prostoru. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 12. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://www.Lidovky.cz/jan-nemec-chceme-navrat-spisovatelu-do-verejneho-prostoru-pac-kultura.aspx?c=A141211_110022_In_kultura_hep. ISSN 1213-1385.

²¹ KROPÁČKOVÁ, Renata. Nejde o generační spor, Obec spisovatelů je prostě nereformovatelná, tvrdí předseda Asociace spisovatelů. *Ranní plus* [rozhlasový pořad]. ČRo Plus, 4. 12. 2014 6:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/plus/ranniplus/_zprava/nejde-o-generacni-spor-obec-spisovatelu-je-proste-nereformovatelna-tvrdi-predseda-asociace-spisovatelu--1428288.

²² ROMANSKÁ, Lydie. Zaplnit prázdnotu. *Parlamentní listy.cz* [online]. Praha: Our Media, a.s., 11. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Lydie-Romanska-Zaplnit-prazdnotu-349664>.

se spisovatelům mladší a střední generace jen nechce svádět boj, který nemusí mít jasný výsledek? Či ještě hůř, autorům, kteří dosáhli jistého veřejného ohlasu – z těch totiž je Asociace momentálně složena – se nechce být pod společnou značkou s autory, kteří třeba tak úspěšní nejsou?“²³

Němec nařčení pro ČRo odmítl s tím, že organizační struktura Obce se stovkami členů je obtížně reformovatelná. Aby k podobné situaci nedošlo v Asociaci spisovatelů, bude si její výbor počet členů hlídat. Určité limity procesu výběru nových členů Němec připustil v rozhovoru pro *Novinky.cz*: „Je jasné, že zcela objektivní kritéria neexistují, pohybuje se v oblasti zájmů, dojmů a nepřiznaně normativních představ o literatuře.“²⁴ Dle stanov může sice o členství zažádat každý, kdo vydal alespoň dvě knihy, musí mít ale doporučení stávajícího člena a hlavně souhlas výboru, upřesnil Konrád. „Na rozdíl od Obce spisovatelů chceme být organizací, jejíž členové mají v literárním poli nějaký kredit,“ dodal ještě pro *Hospodářské noviny* Němec.²⁵

Němec odmítl i osočení, že k odtržení došlo z generačních důvodů: „Jako generační spor to nevnímám. Do naší asociace jsme zvali spisovatele všech generací, a někteří tam už jsou, jiní nám vyjádřili podporu. Jde o to, že se Obec dostala mimo široký hlavní proud české literatury,“ shrnul pro *Český rozhlas*.²⁶ Přestože Němec generační vyhraněnost Asociace odmítá, většina jejích nynějších členů reálně jsou třicátníci. Mladší věk autorů se pak podle Němce může projevit v praktickém fungování, například pořádáním akcí přes internet a sociální sítě.

Na konci pořadu připomněla moderátorka panelovou diskusi Kritického klubu A2, která proběhla 22. dubna 2014 a při níž se „pouze kvitovalo, že Obec spisovatelů se stará jen o zájmy vlastních členů a neúčastní se zásadních diskusí, jakými byl vloni

²³ MATĚJKA, Ivan. Spisovatel míří do prázdnoty. *Literární noviny* [online]. Praha: Litmedia a.s., 9. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.literarky.cz/komentare/ostatni/18868-spisovatele-mii-do-prazdnoty>.

²⁴ KUČERA, Štěpán. Chceme se prát za literaturu, říká předseda Asociace spisovatelů Jan Němec. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, a.s., 9. 1. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.Novinky.cz/kultura/salon/358297-chceme-se-prat-za-literaturu-rika-predseda-asociace-spisovatelu-jan-nemec.html>.

²⁵ KONRÁD, Daniel. Nové knižní odbory: Asociace spisovatelů má nahradit nefunkční Obec spisovatelů. Chce založit i státní fond literatury, ref. 5.

²⁶ KROPÁČKOVÁ, Renata. Nejde o generační spor, Obec spisovatelů je prostě nereformovatelná, tvrdí předseda Asociace spisovatelů. *Ranní plus* [rozhlasový pořad]. ČRo Plus, 4. 12. 2014 6:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/plus/ranniplus/_zprava/nejde-o-generacni-spor-obec-spisovatelu-je-proste-nereformovatelna-tvrdi-predseda-asociace-spisovatelu--1428288.

apel na ministerstvo kultury, aby neumenšovalo podporu literárním periodikům, či letos úspěšná iniciativa za snížení DPH na knihy.“²⁷

Podobné pohledy na věc jako Němec a Romanská-Lidmilová představily v diskusi pořadu *Liberatura*²⁸ za Asociaci Petra Hůlová a za Obec Františka Vrbenská. Oproti Romanské-Lidmilové však byla Vrbenská vstřícnější ke koexistenci obou sdružení, a to vzhledem k tomu, že kromě společných zájmů vidí i odlišné zaměření a cíle, které se mohou doplňovat. Podle ní by se Obec mohla nadále věnovat hlavně regionům a pořádání nejrůznějších setkání. Asociace by se pak věnovala více činností širěji oborovým a odborovým. Hůlová na to podotkla, že v případě přerozdělování omezeného obnosu peněz mezi více institucí by mohlo dojít k případným konfliktům. V regionálních činnostech vidí těžiště práce Obce i její předseda Tomáš Magnusek, jak uvedl pro ČRo Vltava.²⁹

Pořad se věnoval i stávající finanční situaci obou uskupení. Vrbenská uvedla, že činnost Obce je v tuto chvíli financována z členských příspěvků a sponzorských darů. Státní dotace a granty Obci nebyly přiznány na základě špatného vyúčtování z minulosti. Přiznala také, že vztahům mezi Obcí a ministerstvem kultury uškodily ambiciózní projekty bývalého vedení. Připomněla nicméně, že dokud Obec finančními prostředky disponovala, podporovala řadu projektů, sjezdů a konferencí a poskytovala i bezplatnou právní poradnu. Tu v současnosti poskytuje Dilia. Že poslední tři roky bylo hlavním cílem vedení oddlužit Obec spisovatelů, potvrdil i Magnusek. Podle jeho názoru se až teď (*v roce 2014, poznámka autorky*) Obec začíná „znovu nadechnout“. Jako jeden z konkrétních plánů uvedl spuštění e-shopu, ve kterém by členové Obce mohli prodávat své knihy.³⁰ Pro Hůlovou je žádání o finance z grantů, dotací a fondů do budoucna samozřejmostí.

²⁷ KONRÁD, Daniel. Nové knižní odbory: Asociace spisovatelů má nahradit nefunkční Obec spisovatelů. Chce založit i státní fond literatury, ref. 5.

²⁸ DEMELOVÁ, Karolína a Jonáš ZBOŘIL. Asociace, nebo Obec spisovatelů? Kdo zachrání české autory. *Liberatura* [rozhlasový pořad]. ČRo – Radio Wave, 3. 12. 2014 19:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/liberatura/_zprava/asociace-nebo-obec-spisovatelu-kdo-zachrani-ceske-autory--1428567.

²⁹ RESLOVÁ, Marie. Obec vs. Asociace: generační zápas spisovatelů? *Mozaika* [rozhlasový pořad]. ČRo Vltava, 10. 12. 2014. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/mozaika/literatura/_zprava/obec-vs-asociace-generacni-zapas-spisovatelu--1430914.

³⁰ RESLOVÁ, Marie, ref. 29.

V závěru se dámy vrátily k debatě Kritického klubu A2 z dubna 2014. Ten vzbudil hned několik reakcí a výměn názorů, ze kterých je patrné, že při něm mezi členy Obce a jejími kritiky došlo k ostrým rozporům. Diskuse stojí za bližší komentář, který bude předmětem následující podkapitoly.

1.1.1 Diskuse Kritického klubu A2 a její ozvěny

Celou situaci shrnul pro Lidové noviny literární kritik Jiří Peňás, jehož zpráva o konfliktu mezi Obcí spisovatelů a Petrou Hůlovou se objevila dokonce na titulní straně vydání ze 14. května 2014.³¹ Čtrnáctideník A2 uspořádal v pražské galerii Tranzitdisplay diskusi na téma Obec spisovatelů a její význam. Od roku 2011 je předsedou Obce filmový producent a režisér Bc. Tomáš Magnusek, mimo jiné autor filmů *Bastardi* nebo *Jedlíci aneb Sto kilo lásky*. Řada spisovatelů vnímá jeho vedení jako nereprezentativní pro oblast literatury a je pro ně také jedním z důvodů, proč nemají o současném stavu Obce příliš vysoké mínění a proč o členství v ní nemají zájem, přibližuje Peňás. Za Obec se diskuse zúčastnili členové rady Františka Vrbenská a Radim Uzel, kriticky se k ní vyjadřovali šéfredaktor časopisu Host Miroslav Balašík a literární kritik Karel Piorecký. Zatímco Vrbenská s Uzlem obhajovali činnost Obce hlavně z toho důvodu, že vytváří prostor pro nejrůznější setkání, Balašík a Piorecký poukazovali na nutnost hájit širší zájmy spisovatelů a literatury vůbec.

Asi v polovině debaty se o slovo přihlásila spisovatelka Petra Hůlová, podle které současná Obec „působí nedůvěryhodně“ a „má hrozně nízkou úroveň“. Kritizovala prezentaci jednotlivých členů rady a podotkla, že během své spisovatelské kariéry se „nesetkala s důvodem, proč by se měla o Obec spisovatelů zajímat“. Přesto by funkční profesní organizaci uvítala.³²

Právě Hůlová se stala terčem anonymního autora, který na stránkách Obce uveřejnil článek s názvem *Setkání středočeských a pražských spisovatelů se dobře bavilo*, v němž se o ní píše: „Výraznou oponentkou (*sic, poznámka autorky*) byla především spisovatelka Petra Hůlová, nečlenka Obce. Exhibovala svými agresivními výpady na hraně slušného vychování, osobně napadala zejména doktora Radima Uzla

³¹ PEŇÁS, Jiří. Drzá Hůlová baví Obec spisovatelů. *Lidové noviny*. Praha: MAFRA, a.s., 14. 5. 2014, Titulní strana a s. 9. ISSN 1213-1385. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

³² PEŇÁS, Jiří. Drzá Hůlová baví Obec spisovatelů. *Lidové noviny*. Praha: MAFRA, a.s., 14. 5. 2014, Titulní strana a s. 9. ISSN 1213-1385. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

a básníka Aloise Marhoulu. Její trapné výstupy zřejmě vstoupí do dějin zaznamenané ubohosti části spisovatelské komunity. Obec spisovatelů České republiky se už nebude účastnit podobně pokleslých diskusí, v nichž bude výrazně zastoupena frustrace lidí, mezi něž patří Hůlová.“ Spisovatelku anonym dále označil za „nositelku literárního kýče, která zcela propadla své malomyslnosti“ a její dílo za „vzor pokleslosti a kýče“, konkrétně román *Macochoa prý* „patří do suterénu české literatury.“³³

V rozhovoru pro Peňásův článek Hůlová v reakci uvedla, že takové hodnocení nepovažuje za důležité. Naopak ji přijde podstatná existence fungující profesní literární instituce, kterou se podle jejího názoru Obec spisovatelů již nemůže stát. „S několika kolegy začala proto testovat, zda by přece jen nemohla vzniknout organizace nová, ve které by se sešla jména, která opravdu reprezentují současnou podobu české literatury,“ dodává Peňás.

Hůlová myšlenku o potřebě založení nového uskupení, které by hájilo zájmy literátů, zajistilo jim lepší finanční ohodnocení a reagovalo na aktuální společenské problémy, rozvedla pro A2 i v článku *Kmen literátů*.³⁴ Konkrétněji v něm nastínila funkce, které by taková organizace měla mít, a kromě státních dotací a grantů připomněla i možnost financování ze soukromých zdrojů: „Ano, finance – na ty by se nemělo zapomenout. Představa, že skupina renomovaných autorů obejde pár českých firem, které finanční podporu spisovatelského sdružení vymění za každoroční exkluzivní sborník povídek, logo na webových stránkách a večeri s vybranými spisovateli, zní sice možná naivně a pro některé i nedůstojně, ale je načase poohlédnout se po penězích i jinde než ve státní sféře. Aby se navíc za prestižní začal považovat nejen sponzoring sportu a charita, ale i finanční podpora literatury, jako je tomu v západní Evropě, musí se to zkusit pořád dokola. Nedůstojná mi přijde především současná situace, v níž spisovatelé jednoduše nemají zastání ani společnou platformu. Někomu to možná přijde svazácké a nechutně organizované. Sama jsem založením také spíše sociopat. Ale být součástí jistého spisovatelského ‚kmene‘ se cítím – máme totiž společný zájem navzdory tomu, že píšeme různě a navzájem svou tvorbu nejen sledujeme a uznáváme, ale třeba ji leckdy shledáváme nezajímavou či je nám protivná.“

³³ Setkání středočeských a pražských spisovatelů se dobře bavilo. *Obec spisovatelů ČR*. [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.obecspisovatelu.cz/news/setkani-stredoceskych-a-prazskych-spisovatelu-se-dobre-bavilo/>.

³⁴ HŮLOVÁ, Petra. *Kmen literátů*. A2 [online]. 2014, č. 13 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2014/13/kmen-literatu>. ISSN 1803-6635.

Jako příklad fungující instituce uvedla Kanadskou unii spisovatelů (The Writers' Union of Canada). Podle ní je založení takového spolku za účelem získání financí legitimní hlavně z toho důvodu, že česká literatura a rozvíjení jazyka je veřejným zájmem: „Pokud souhlasíme s tím, že čeština má smysl, musíme si zároveň uvědomit, že jsou to v první řadě právě literáti, kdo udržuje a vytváří jazykovou bohatost.“ Tuto tezi zopakovala i ve svém příspěvku na Sjezdu spisovatelů.

K závěru, že je Obec nereformovatelná, došli po diskusi Kritického klubu i další. Karel Kouba ve svém editoriale k červnovému číslu A2 z roku 2014 píše, že debata „skončila nedorozuměním“³⁵: „Místo abychom se s členy Obce spisovatelů bavili o možnostech zlepšení pracovních podmínek literátů i prestiže samotné organizace jako suverénního a respektovaného kulturního subjektu, setkání vyústilo v absurdní představení, za něž by se nemuseli stydět ani tvůrci České sody. Obrozenecký tón, neustálá defenziva a naprosté odtržení od aktuálního dění v literatuře poukázaly na to, v jak hluboké krizi se Obec nachází. Jakákoliv obroda, která by z této instituce udělala fungující odborovou organizaci, už zjevně není možná,“ rozvádí Kouba.³⁶

Krátce nevýchodnost a absurditu debaty okomentoval v podobném duchu i Tomáš Čada,³⁷ dopodrobna se jí pak věnoval Karel Piorecký. V článku s názvem *Invaze diletantů*³⁸ nejprve uvádí na pravou míru nepravdivé výroky Radima Uzla. Takovou neznalost literárního prostředí, jakou jsou třeba faktické chyby v historii literárních spolků nebo zaměňování současných kritiků za básníky, považuje Piorecký u místopředsedy Obce spisovatelů za „trapnost“.

Piorecký rovněž kritizuje skutečnost, že se ve vedení Obce spisovatelů nacházejí lidé, kteří mají ke kvalitní literatuře daleko. „Nebo snad máme skutečně uvěřit tomu, že Tomáš Magnusek a Radim Uzel jsou srovnatelní s Viktorem Dykem, který dlouho vedl Syndikát českých spisovatelů, nebo s Karlem Čapkem a Josefem Horou, kteří patřili k hlavním mluvčím Obce československých spisovatelů?“ ptá se. Upozorňuje, že filmová kritika se u Magnuskových filmů pravidelně pozastavuje nejen nad nízkou

³⁵ KOUBA, Karel. Editorial. A2. 2014, č. 13, 18. 6. 2014, s. 2. ISSN 1803-6635. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

³⁶ KOUBA, Karel. Editorial. A2. 2014, č. 13, 18. 6. 2014, s. 2. ISSN 1803-6635. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

³⁷ ČADA, Tomáš. eska2látor 1. A2 [online]. 2014, č. 11 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2014/11/eska2lator-1>. ISSN 1803-6635.

³⁸ PIORECKÝ, Karel. Invaze diletantů. A2 [online]. 2014, č. 13 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2014/13/invaze-diletantu>. ISSN 1803-6635.

úrovni, ale v případě *Bastardů 3* i nad rasistickými konotacemi. Ke členům vedení Obce, kteří se věnují spíše populárním žánrům nebo oblasti fantasy a sci-fi pak podotýká: „Nic proti tomu. Kvalitně se dá dělat cirkus i opera. Problém ovšem nastává ve chvíli, když se špatný cirkus považuje za dobrou operu.“

Námítky některých členů Obce, že pro vedení jsou důležitější spíše manažerské než literární schopnosti, Piorecký zpochybnil na základě nekvalitních výstupů současného vedení. Jestliže podle Uzla má být jedním z úspěšných počínů v znovuoobnovení Obce spuštění nových webových stránek a vytvoření platformy pro sdružování literátů, je to podle Pioreckého málo. Navíc poukazuje na to, že kvalita stránek, o které hovoří Uzel, je velmi pochybná.³⁹ Piorecký připomněl i kauzu, ve které hrozilo zaniknutí většiny literárních periodik, na což Obec nijak nereagovala.

Podobně jako Hůlová tak dospívá k závěru, že je nutné založit novou platformu, která by byla akceschopná. Z fungujících zahraničních organizací zmiňuje německou Verband deutscher Schriftsteller, jejíž agenda zahrnuje jak ochranu práv a zájmů spisovatelů, tak aktivní vstupování do společenských a politických diskusí. Založení takového profesního uskupení by pomohlo spisovatelům k tomu, aby se jejich profese stala plnohodnotným povoláním, nikoliv pouze koníčkem, což mimo jiné znamená větší přínos financí do literární oblasti. „Ale především zde chybí organizace, která by prezentovala spisovatele jako osobnosti hodné respektu, jejichž názorům stojí za to naslouchat,“ uzavírá.

Zakládající členové Asociace později uváděli, že právě tato debata ukázala finální nereformovatelnost Obce, a přispěla k jejich rozhodnutí založit sdružení nové.

1.2 Asociace versus Respekt

Vlnu mediální pozornosti vzbudil otevřený dopis Asociace šéfredaktorovi časopisu Respekt Erikovi Taberymu zveřejněný v prosinci 2014⁴⁰, ve kterém autoři

³⁹ Stránky Obce spisovatelů a jejich současná podoba k nahlédnutí na *Obec spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.obecspisovatelu.cz/>.

⁴⁰ BINAR, Ivan a Adam BORZIČ, Radek FRIDRICH, Pavel GÖBL, Jonáš HÁJEK, Emil HAKL, Markéta HEJKALOVÁ, Petra HŮLOVÁ, Vít JANOTA, Václav KAHUDA, Patrik LINHART, Ondřej LIPÁR, Radek MALÝ, Jan NĚMEC, Viki SHOCK, Michal ŠANDA, Tereza RIEDLBAUCHOVÁ, Jana ŠRÁMKOVÁ, Martin VOPĚNKA, David ZÁBRANSKÝ, Tomáš ZMEŠKAL. Otevřený dopis Erikovi Taberymu. *Deník Referendum: Domov* [online].

vyjádřili nesouhlas s plánovaným zrušením literárního sloupku, do nějž pravidelně přispívali významní čeští literáti, mezi nimiž byl například básník Petr Hruška nebo literární vědec Petr A. Bílek. Finanční úspora, kterou by zrušení sloupku Respektu přineslo, nemůže podle autorů dopisu vyvážit jeho kulturní kapitál: „Na jedné misce vah stojí autorské texty důležitých osobností české literatury, které tvoří jednu z přidaných hodnot Respektu, na druhé ani ne 10 000 Kč měsíčně, které tím ušetříte. Skutečně se domníváte, že kulturní kapitál, který těmito sloupky Respekt získává, má menší hodnotu?“ Spisovatelé považují sloupek za exkluzivní obsah tištěného média, který může mimo jiné zabránit odlivu čtenářů na web. Literární přílohu Respektu označili za čestnou výjimku mezi ostatními českými médii, ve kterých se s literaturou už téměř není možné setkat. Na závěr dopisu zmínili i možnost uspořádat veřejnou finanční sbírku a pomoci tak zachování sloupků.⁴¹

Erik Tabery v rozhovoru pro H7O dopis označil za „nešťastný, vůči Respektu neférový, skoro bych řekl, že urážející“ a dále vysvětlil důvody, které ho k tomuto závěru dovedly. Podle něj zveřejnění dopisu sice vyvolává pozitivní obraz spisovatelů, kteří se snaží literatuře pomoci veřejnou sbírkou, ale poškozují při tom Respekt, protože nerespektuje redakční rozhodnutí, která byla spisovatelům vysvětlena v mailové korespondenci. Článek navíc může budít dojem, že se časopis ocitl ve finanční krizi, což není pravda, uvádí dále Tabery. Dodává, že Respekt stále vynakládá obrovský obnos na literární témata, na čemž zrušení jednoho literárního sloupku nic nezmění. Nakonec označil za nepochopitelné, proč byl dopis uveřejněn v Deníku Referendum, který je vůči Respektu otevřeně nepřátelský.

Uveřejnění právě v tomto médiu považuje za nešťastné i Němec, jak přiznal v rozhovoru pro Novinky.cz: „(...) vinou určité předvánoční zbrkllosti se dopis objevil na stránkách Deníku Referendum – jemuž samozřejmě nešlo o věc samu, ale o to, že někdo zpochybňuje kroky Respektu. To Erika Taberyho rozčílilo, a ani se mu nedivím.“⁴² Na druhou stranu označil sepsání dopisu sice za krok kontroverzní, přesto

Brno: Vydavatelství Referendum s.r.o., 23. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/19386-otevreny-dopis-erikovi-taberymu>.

⁴¹ STASZEK, Zdeněk. *Kniha jako kapitál. H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 29. 12. 2014 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/kniha-kapital/>.

⁴² KUČERA, Štěpán. *Chceme se prát za literaturu, říká předseda Asociace spisovatelů Jan Němec. Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, a.s., 9. 1. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.Novinky.cz/kultura/salon/358297-chceme-se-prat-za-literaturu-rika-predseda-asociace-spisovatelu-jan-nemec.html>.

potřebný, a nepovažuje ho za chybu: „Podívejte, jsme Asociace spisovatelů a do naší agendy patří prát se za literaturu, a to i tehdy, když naděje, že uspějeme, není velká. Posledních dvacet let to tady nikdo tímto způsobem nedělal.“ Navíc dodává, že v Respektu proběhly i jiné změny v kulturní redakci, hlavně odchod vzdělaných a zasvěcených autorů, který negativně postihl kvalitu textů i volbu témat. Upřesňuje, že původně byl dopis zaslán Taberymu soukromě a až po tom, co obdrželi velmi „nekonzistentní“ odpověď, se rozhodli ho zveřejnit.⁴³

V rozhovoru pro H7O Tabery reagoval rovněž na to, zda je rušení literárního sloupku opravdu zapříčiněné nedostatkem financí: „Respekt je časopis, který funguje jako celek, jedna rubrika doplňuje druhou, prolínají se apod. Takže ano, částečně je to z důvodu úspor. Ale spíše řekněme, že je to jakási racionalizace, což je dost odporné slovo, ale tady sedí. Dříve jsme měli dvě knižní recenze a sloupek. Teď máme tři knižní recenze. Naše čtenáře zajímá, jaké knihy stojí za to číst. Snad to od nás není troufalé, že jim to nabízíme.“⁴⁴

1.3 Komentáře k založení Asociace a polemika o jejím smyslu

V lednu 2015 se na stránkách H7O⁴⁵ nad nově založenou Asociací objevila diskuse literárního historika a ředitele Ústavu pro českou literaturu AV ČR Pavla Janáčka s kritikem a literárním vědcem Jiřím Trávníčkem. Oba teoretici se zamýšleli nad tím, zda česká scéna potřebuje novou profesní organizaci a jaké dopady může její založení mít na literární produkci a vnímání literatury veřejností.

Zatímco Janáček vnímá už samotné ustanovení nového subjektu, který má potenciál profesionalizovat autorskou tvorbu, s nadšením, Trávníček je více skeptický. Dle jeho názoru je nutné počkat na konkrétní kroky, které založení nového uskupení přinese, a to, že „tato parta projevuje především starost o své postavení, společenské uznání a hmotné věci,“ jak píše, na něj „zatím moc velký dojem nedělá“. Podle

⁴³ KUČERA, Štěpán. Chceme se prát za literaturu, říká předseda Asociace spisovatelů Jan Němec. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, a.s., 9. 1. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.Novinky.cz/kultura/salon/358297-chceme-se-prat-za-literaturu-rika-predseda-asociace-spisovatelu-jan-nemec.html>.

⁴⁴ STASZEK, Zdeněk. Kdo dává knihovničku na balkon? *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 31. 12. 2014 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/kdo-da-knihovnicku-na-balkon/#sthash.PLxiRjMh.dpuf>.

⁴⁵ STASZEK, Zdeněk. Lobbisté a správci celku. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 14. 1. 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/lobbiste-spravci-celku/>.

Trávníčkova názoru je nutné dostat literaturu do veřejného prostoru její kvalitou, jako se to podařilo například Kateřině Tučkové s knihou *Vyhnání Gerty Schnirch*, a nikoli a priori předpokládat, že na prostor v médiích a potažmo ve společnosti existuje pro literaturu dané právo. Lobbovat za něj jako takové je podle něj kontraproduktivní. Za nepovedené také považuje uveřejnění kritického dopisu Eriku Taberymu nebo další požadavky, například na vytvoření Literárního domu ve Werichově vile, které si podle jeho názoru členové Asociace nárokují. Pavel Janáček je shovívavější a dopis i požadavky Asociace vnímá jako důsledek snahy pozvednout hodnotu literatury ve společnosti. Založení Literárního domu ve Werichově vile mu navíc přijde jako dobrý nápad: „(...) je zcela správné, aby se česká literatura, když už se probudila, začala obracet na Prahu. Protože Praha je tak velké literární centrum, že má odpovědnost za českou literaturu jako celek.“

Zajímavé úvahy se objevily u otázky, kdo vlastně by měl připomínat důležitou roli literatury v rámci formování veřejné sféry – spisovatelé, média, či kritici? Janáček je opět více optimistický: „Současná literatura je každopádně dost dobrá na to, aby mohla sebevědomě vylézt z té autistické ulity. Je rozrůzněná, rozmanitá, živá, reagující, zajímavá. Mediální ohlas založení Asociace je zřetelnou zprávou o tom, že spisovatelé nemusejí kňourat, aby si jich média všimla. Naopak, média toužila, aby jim v literárním poli vyvstal přirozený partner. Ten, koho si veřejnost spojuje vždy na prvním místě s tvůrčími aspekty literární kultury: spisovatel.“ Trávníček oproti tomu opět pesimističtěji uvažuje, že samotné založení nestačí, že je třeba dokázat „spravovat celek“ literatury konkrétními činy a ne jen skuhráním, a to například i podporou vězněných kolegů ve světě, spojením s knihovníky, knihkupci a nakladateli se společným zájmem o knihu nebo třeba uspořádáním sbírky na vydání spisů zapomenutého klasika.⁴⁶

Jiří Trávníček svůj názor důkladněji formuloval i v článku *Vyobcovaná obec aneb Dějiny se opakují*.⁴⁷ Opakuje v něm obavu, že na nízkém počtu přeložených českých literárních děl do jiných jazyků a na nedostatku financí v oboru nese svůj podíl viny sama česká literatura. „Třeba tím, že v ní prostě nejsou texty, které by stálo za to

⁴⁶ STASZEK, Zdeněk. Lobbisté a správci celku. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 14. 1. 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/lobbiste-spravci-celku/>.

⁴⁷ TRÁVNÍČEK, Jiří. *Vyobcovaná obec and dějiny se opakují*. *Respekt.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 11. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1801-1446. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/delnici-kultury/vyobcovana-obec-aneb-dejiny-se-opakuji>.

přeložit?“ vznáší řečnickou otázku. Založení Asociace podle něj zatím „působí jako směs vzdušného idealismu (je třeba dělat něco pro věc literatury) a přízemního pragmatismu (ten, kdo píše, by měl mít garantovány hmotné výhody). Do velkých slov o roli literatury ve společnosti se tu halí zájmy procentově-prebendní. Nicméně vyčkejme...“ uzavírá skepticky.⁴⁸

Pro H7O se vyjádřil i Emil Hakl, jehož odpověď na otázku, proč se vlastně rozhodl pro spolupráci s novou Asociací, když už je známým a oceňovaným spisovatelem, podtrhuje spíše Janáčkovu vnímání situace: „Zajisté mi podobná organizace chyběla, neb mnozí literáti se u nás ocitají v pozici jakéhosi poloamatéra, kterého například pozvou na autorské čtení, ale v rámci pozvání mu jaksi neřeknou, jestli dostane nějaký honorář, případně jaký. To je poměrně nenormální situace – většina autorů lepší horko těžko příjmy z různých vedlejších činností a myslím, že by bylo načase tento poněkud partyzánský způsob vyměnit za jasnou a konkrétní dohodu.“⁴⁹

Tato kapitola ukázala, že vznik Asociace spisovatelů byl vyústěním dlouhodobějšího vývoje na české literární scéně, který lze vcelku úplně rekonstruovat z mediálních výstupů. Jedním z rozhodujících momentů se ukázala být diskuse Kritického klubu A2 v dubnu 2014, v níž se projeví odlišné názory na formu fungování spisovatelských organizací. Podstatnou část představovaly širší debaty o nutnosti existence funkční profesní skupiny, kterou, jak se ukázalo, Obec spisovatelů nedokázala smysluplně naplnit. Odpovědět na otázky proč a jak se do této nešťastné situace Obec dostala, bude předmětem následující kapitoly.

⁴⁸ TRÁVNÍČEK, Jirí. Vyobcovaná obec and dějiny se opakují. *Respekt.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 11. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1801-1446. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/delnici-kultury/vyobcovana-obec-aneb-dejiny-se-opakuji>.

⁴⁹ STASZEK, Zdeněk. Konec partyzánských způsobů. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 3. 12. 2014 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/konec-partyzanskych-zpusobu/#sthash.y8aSSeqs.dpuf>.

2. Obec spisovatelů

„Často se setkáváme s názorem, že profesní spolková činnost a touha spisovatelů po sdružování a organizaci je výmyslem naší socialistické minulosti. Následující text zdůrazňuje a na konkrétních příkladech dokládá, že tomu tak není. Literární spolková činnost má u nás hlubokou tradici,“ uvádí svůj článek *Literatura bez střechy nad hlavou* literární historička Kateřina Piorecká.⁵⁰

2.1 Historie literárního sdružování

Historii literární spolkové činnosti v něm mapuje až do 19. století. Krátký historický exkurz začíná roku 1862 podpůrným uměleckým spolkem Svatobor, následuje založení Umělecké besedy v roce 1863. Prvním profesním spolkem, který měl reprezentovat aktuální dění a zajišťovat spisovatelům ochranu autorských práv nebo úpravu vztahů mezi autorem a nakladatelem, se v roce 1874 stala Jednota českých spisovatelů. Přestože formálně vznikla, reálně nikdy fungovat nezačala, podotýká Piorecká. V roce 1887 byl založen Klub českých spisovatelů, krátce na to přejmenovaný na Spolek českých beletristů Máj, jehož členy byli kromě dalších Jakub Arbes, Svatopluk Čech nebo Alois Jirásek. Cílem spolku bylo chránit zájmy spisovatelů a hmotně podporovat své členy. Do vzniku samostatného Československa vznikaly i další neformální umělecké skupiny a jiné instituce zastřešující tvůrce určitého názoru, poetiky či regionu.

Syndikát českých a slovenských spisovatelů byl založen v roce 1918 v pražském hostinci U Brejšků jako první profesní a odborová organizace, která měla hájit zájmy a práva spisovatelské obce. Syndikát poskytoval autorům právní poradenství a zastupování při jednání s redakcemi či nakladateli. Byl zároveň komunikačním partnerem pro ministerstvo kultury.

Pod hlavičkou iniciativy se jménem Obec československých spisovatelů vyšel v roce 1934 antifašistický manifest kritizující radikalizaci extrémní pravice podepsaný šedesáti šesti spisovateli, mezi jinými Karlem Čapkem a Josefem Horou. V květnu 1938 byl publikován manifest *Věrní zůstaneme!*, v září 1938 pak v deseti jazykových

⁵⁰ PIORECKÁ, Kateřina. *Literatura bez střechy nad hlavou*. A2, 18. 6. 2014, s. 6. ISSN 1803-6635. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

mutacích manifest *K svědomí světa* vyzývající k solidaritě s ohroženým Československem.

Po válce se na podnět komunistických členů stal Syndikát členem Ústřední rady odborů. „Syndikát se z profesního sdružení začal proměňovat v ideologicky vymezenou odborovou organizaci, jíž záhy oficiální kulturní politika přetavila ve státě kontrolovaný Svaz československých spisovatelů (SČSS),“ shrnuje Piorecká. SČSS vznikl formálním spojením Syndikátu českých spisovatelů se Spolkem slovenských spisovatelů v březnu 1949, jeho prvním předsedou byl zvolen Jan Drda. Jako celostátní instituce založená podle sovětského vzoru měl naplňovat doktrínu komunistické kulturní politiky. Za jedinou a závaznou tvůrčí metodu byl prohlášen socialistický realismus.⁵¹

Polovina padesátých let přinesla částečné uvolnění poměrů literárního života. Na II. Sjezdu Svazu československých spisovatelů, který probíhal od 22. do 29. dubna 1956 (tedy po tom, co byl v únoru 1955 na XX. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu odsouzen kult osobnosti Josifa Vissarionoviče Stalina), kritizovali čeští spisovatelé, zvláště František Hrubín a Jaroslav Seifert, drastické politické zásahy do literární oblasti z předchozích let.⁵²

„Jiří Kolář, básník s původem kladenského proletáře, jemuž opravdu nikdy nešlo o osobní prospěch, ale vždycky o věc lidu a socialismu a který se v sobě raději do krve rozdírá, než aby se přizpůsobil a lízal paty, byl brutálním útokem v Tvorbě zahrán do izolace a posléze existenčně zničen. To je nelidské, to je nekulturní! Kdo z nás si spokojeně chodí, spokojeně píše, spokojeně pobírá honoráře a klidně usíná, kdo se staví, jako by o ničem nevěděl, kdo neřekne nahlas: Zde se děje křivda!, je zakuklený maloměšťácký sobec – a ten, kdo se dokáže jen tajně stydět, je zbabělec,“ osočil Hrubín režim za křivdy na autorech, kteří vybočovali z představ oficiální tvůrčí doktríny. Více

⁵¹ Více podrobností lze získat například zde: BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz československých spisovatelů. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: ÚČL AV ČR, 1. 2. 2011 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1629>.

⁵² Celé znění Hrubínova a Seifertova příspěvku lze stáhnout z: BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz československých spisovatelů. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: ÚČL AV ČR, 1. 2. 2011 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1629>.

Přímé odkazy:

<http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/antologie/zdejin/2/hrubin.pdf>

<http://www.ucl.cas.cz/edicee/data/antologie/zdejin/2/seifert.pdf>

umělecké svobody a propuštění vězňených spisovatelů požadoval spolu s Hrubínem i Jaroslav Seifert. Ten se ve svém příspěvku poprvé veřejně obrátil k vládním a stranickým představitelům a požadoval nápravu situace.

V průběhu šedesátých let a zejména pak v jejich druhé polovině se vztahy mezi komunistickou mocí a spisovateli rychle vyhrocovaly a ze strany spisovatelů docházelo ke snahám uvolnit dále neúnosné sevřené poměry. V roce 1967 odmítli spisovatelé tiskový zákon, který legalizoval předběžnou cenzuru. S představiteli strany vedli dlouhodobé spory o Literární noviny, které „prakticky nahrazovaly chybějící politickou publicistiku.“⁵³ Přestože většina spisovatelů politicky setrvala v socialistickém smýšlení, postupně „vytvářeli mravní protiváhu moci a jejich aktivita se stále zjevněji orientovala do politické oblasti,“ shrnuje emancipační úsilí literární obce Slovník české literatury po roce 1945.⁵⁴

Dosud nejostřejší kritika proti režimu z řad spisovatelů zazněla na IV. sjezdu SČSS ve dnech 27. až 29. června roku 1967. Sjezd zahájil Milan Kundera s projevem o morální roli spisovatele ve společnosti. Ve svých příspěvcích podrobili režim kritice i Alexander Kliment, Antonín Jaroslav Liehm a Václav Havel. Pavel Kohout přednesl dopis sovětského spisovatele Alexandra Solženicyna, který chtělo komunistické vedení řadovým členům Svazu zatajit. Přítomný tajemník Jiří Hendrych situaci nezvládl a opustil jednací sál, podle pamětníku se slovy „Všechno jste prosráli.“⁵⁵ S nejkritičtějším projevem, který poukázal na rozpor díkce ústavy a jednání stranických orgánů, vystoupil druhý den jednání Ludvík Vaculík. Vyslovil v něm i pochybnosti o možnosti dalšího pozitivního vývoje stávající formy socialismu.

Reakcí mocenských orgánů bylo vyškrtnutí Václava Havla, Ivana Klímy, Pavla Kohouta a Ludvíka Vaculíka z SČSS. Ivan Klíma, Antonín Jaroslav Liehm a Ludvík Vaculík byli vyloučeni z KSČ, Jan Procházka byl zbaven pozice funkce předsedy stranické organizace SČSS a jeho kandidatura do ÚV KSČ byla zastavena. IV. sjezd upozornil na propastnou odlišnost názorů mezi spisovateli a komunistickou stranou a je

⁵³ BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz československých spisovatelů. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: ÚČL AV ČR, 1. 2. 2011 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1629>.

⁵⁴ BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz československých spisovatelů. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: ÚČL AV ČR, 1. 2. 2011 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1629>.

⁵⁵ Vzpomíná například Alexandr Kliment v pořadu U zavěšené knihy. In: *U zavěšené knihy* [televizní pořad]. Moderuje Petr Vizina. ČT art, 2015. Dostupné online z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10619821880-u-zavesene-knihy/215411000170021/>.

označován za významný mezník na cestě československé společnosti k demokratizačnímu procesu během Pražského jara.

Samotný Svaz během této doby politického uvolňování obnovil vydávání svého týdeníku *Literární listy*, který byl, ještě pod názvem *Literární noviny*, administrativně umlčen v září 1967, a začal připravovat vydávání deníku *Lidové noviny*. V rámci Svazu vznikl Klub kritického myšlení, jehož smyslem bylo zajišťovat svobodnou výměnu názorů na základní problémy soudobého kulturního a politického dění. Byla ustavena rehabilitační komise zabývající se případy literátů perzekvovaných od roku 1948, jejímž cílem bylo dosáhnout jejich občanské rehabilitace a publikační svobody. Vznikl Kruh nezávislých spisovatelů vedený Václavem Havlem, který sdružil tvůrce pohybující se mimo oficiální struktury. V květnu 1968 byla zrušena cenzura. Ludvík Vaculík publikoval 27. června výzvu *Dva tisíce slov*, kterou během několika týdnů podepsalo více než sto tisíc občanů.

Po obsazení Československa armádami Varšavské smlouvy byly postupně veškeré emancipační snahy o uvolnění literárního života potlačovány. Již 3. září byla omezena svoboda slova, 12. září vznikl nový cenzurní orgán, vlivné časopisy vyjadřující se k soudobé politické situaci byly úředně zastaveny. Na základě principu federalizace vznikl 10. června 1969 v Praze Svaz českých spisovatelů, do jehož čela byl zvolen Jaroslav Seifert. Partnerský slovenský Svaz se ustavil 12. června 1969. Ideje a směřování nově ustaveného Svazu vycházely z politiky Pražského jara, proto jeho činnost restaurovaná komunistická moc „všemi dostupnými prostředky paralyzovala“.⁵⁶ Koncem roku 1970 Svaz fakticky zanikl.

V roce 1970 se ustavil přípravný výbor nového Svazu českých spisovatelů v čele s básníkem Josefem Kainarem, jehož členy se měli stát pouze tvůrci loajální k normalizační politice. Kainar v listopadu 1971 umírá, na ustavujícím sjezdu Svazu na Dobříši pod heslem „Literatura do služeb socialismu – do služeb člověka“ tak v jeho čele stanul Jan Kozák. V roce 1977 byl ustanoven i federální Svaz československých spisovatelů, který koordinoval činnost obou národních svazů (spolu se Svazem českých spisovatelů existoval na Slovensku Zváz slovenských spisovateľov) a zastřešoval spolupráci se zahraničními institucemi.

⁵⁶ BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz českých spisovatelů. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: ÚČL AV ČR, 6. 10. 2009 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1371>.

Při událostech roku 1989 proběhly sice v listopadu a prosinci určité snahy reformovat stávající formu existujícího Svazu, 3. prosince však bylo ustanoveno nové sdružení Obec spisovatelů, které odmítlo jakoukoli možnost budoucí spolupráce s nástupnickou organizací. V březnu 1990 se většina členů Sdružení českých spisovatelů, které nakonec vzniklo z bývalého Svazu, vyslovila pro jeho likvidaci. K 31. březnu Sdružení zaniklo a jeho právním nástupcem se stala Obec spisovatelů, jež převzala veškerý majetek i závazky. Z předaných finančních prostředků, které činily 1 758 663 Kč⁵⁷, zřídila Obec Nadaci na podporu vydávání české a překladové literatury. Zánik obou národních spisovatelských organizací (Zváz slovenských spisovateľov zanikl 18. ledna 1990) znamenal i konec Svazu československých spisovatelů.

Situaci z roku 1989, kdy založení Obce jako zcela nové struktury bylo „nutným a historicky oprávněným“ vyústěním nemožnosti obrody stávajícího Svazu, srovnává Jiří Trávníček se založením současné Asociace: „Ironie dějin způsobila, že Asociace spisovatelů, jak si provizorně říkají, se ocitá v roli Obce v roce 1989. A Obec zase obsazuje smutnou roli bývalého Svazu spisovatelů. Tu i onde se zjišťuje, že je potřeba založit něco nového, tedy že na zděděném půdorysu se pokračovat nedá. Čili nové struktury proti starým strukturám, díl 1 (1989), díl 2 (2014).“⁵⁸

2.2 Obec spisovatelů od svého založení dodnes

Obec spisovatelů je profesní dobrovolná organizace českých, moravských a slezských spisovatelů, scénáristů, dramatiků, textařů, literárních vědců, publicistů, kritiků a překladatelů. Na jejích webových stránkách se dočteme, že „programově prosazuje a chrání svobodu slova a tvorby, chrání tvůrčí a profesní zájmy a práva svých členů, podporuje všechny formy svobodného literárního života a je zcela apolitická. Od roku 1989 bylo členy Obce spisovatelů celkem 1090 autorů literárních děl, z toho několik desítek činných v zahraničí.“⁵⁹

Již 29. listopadu 1989 se spisovatelé sešli v divadle Na Zábradlí a rozhodli se založit novou organizaci navazující na předúnorový Syndikát českých spisovatelů.

⁵⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela (redaktorka). *Dokořán – bulletin Obce spisovatelů*, ročník XVI, číslo 1, listopad 2015, s. 12.

⁵⁸ TRÁVNÍČEK, Jiří. Vyobcovaná obec and dějiny se opakují. *Respekt.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 11. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1801-1446. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/delnici-kultury/vyobcovana-obec-aneb-dejiny-se-opakuji>.

⁵⁹ *Obec spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.obcespisovatelu.cz/>.

Stanovy spolku se inspirovaly stanovami Estonského svazu spisovatelů, které měl k dispozici Vladimír Macura.⁶⁰ Zakládající shromáždění Obce proběhlo v Realistickém divadle v Praze dne 3. prosince 1989, předsedou byl zvolen Václav Havel, který pro zaneprázdnění pověřil vedením Karla Šiktance. Básník, prozaik a esejista Pavel Švanda vzpomněl v anketě pro časopis *Host* na „nadějeplný, chvílemi až bizarní kolorit“ zakládající schůze.⁶¹ Založení bylo „přirozenou konkrétní reakcí na zásadní zvrát v politické situaci po 17. listopadu 1989, jenž vracel českou literaturu a celou českou kulturu do klimatu demokracie a tvůrčí svobody a osvobodil ji z pout totality,“ uvádí se na webových stránkách Obce. Zároveň se na nich dočteme, že Obec se cítí „oprávněna morálně uchopit všechny demokratické a pokrokové tradice předchozích spisovatelských hnutí.“ Svým názvem se Obec přihlásila ke stejnojmennému prvorepublikovému hnutí, a „současně jím naznačila, že usiluje otevřít literární prostor celé škále generací a poetik,“ všímá si Kateřina Piorecká.⁶²

Činnost Obce podrobně shrnuje výroční číslo bulletinu *Dokořán*, které bylo vydáno u příležitosti 25 let existence Obce spisovatelů v ČR v roce 2015. V následujícím přehledu z něj autorka vybere souhrn podstatných informací.

První Valná hromada se sešla 7. dubna 1990. V tu dobu Obec sdružovala 518 autorů, kteří si do svého čela zvolili Ivana Wernishe. Václav Havel se stal čestným předsedou. Wernisch v říjnu 1990 na funkci rezignoval, na jeho místo byl zvolen Milan Jungmann. V roce 1991 iniciovala Obec vznik Rady uměleckých obcí jako konzultačního orgánu ministerstva kultury. Už od tohoto roku se rovněž podílela na řadě akcí, jako například *Evropský fejeton* nebo *Bezručova Opava*. Na Valné hromadě roku 1992 Obec požadovala zachování 2% příspěvku z literární a umělecké činnosti do Českého literárního fondu, příspěvek byl přesto k 1. lednu 1993 zrušen.

V období 1993–2011 udílela Obec cenu *Premia Bohemica* zahraničním bohemistům, kteří se zasloužili o šíření české literatury v zahraničí. V roce 1993 byla usnesením výboru Českého literárního fondu Obci vrácena vila *Jindra* v Karlových Varech pro využívání k tvůrčím pobytům a k rekreaci, nebyl však o ně zájem. V květnu

⁶⁰ KOVÁŘOVÁ, Daniela (redaktorka). *Dokořán – bulletin Obce spisovatelů*, ročník XVI, číslo 1, listopad 2015, s. 10.

⁶¹ Předsedové obce spisovatelů 1990–2011. *Host*, 10. 6. 2011, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁶² PIORECKÁ, Kateřina. Literatura bez střechy nad hlavou. *A2*, 18. 6. 2014, s. 6. ISSN 1803-6635. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

1994 Rada schválila prodej vily za 14 milionů korun. 1,4 milionu korun bylo předáno Nadaci Obce spisovatelů, 600 tisíc korun Fondu Boženy Němcové při Nadaci Českého literárního fondu a 1 milionu Obci překladatelů. Od roku 1994 do roku 1996 byla v čele Obce Eva Kantůrková. V roce 1996 se předsedou stal Antonín Jelínek. V březnu 1997 začal vycházet čtvrtletní *Dokořán* jako interní věstník, který informoval členskou základnu o dění v Obci spisovatelů. V tomtéž roce Obec spisovatelů spolu s Obcí překladatelů a FITES vyjednaly s Českou televizí kolektivní smlouvu o zvýšení honorářů za literární díla. Na IX. Valné hromadě v červnu 1997 bylo doporučeno zvýšit náročnost při přijímání nových členů. V roce 1998 byla Nadace Obce spisovatelů transformována na Nadační fond Obce spisovatelů.

V čele s Ivanem Binarem (2002–2004) se Obec ujala předsednictví v Radě uměleckých obcí. 1. dubna 2003 Rada ustavila komisi pro navržení řešení špatné finanční situace. Obec spisovatelů podpořila výzvu k parlamentu a vládě pro vyčlenění 1% ze státního rozpočtu na kulturu. V důsledku nepřijetí návrhu na razantní omezení výdajů Obec rezignovala na členství v Radě jeho navrhovatelé Pavel Janoušek, Miroslav Balašík, Lubor Kasal a Bogdan Trojak. „Radikální úsporná řešení,“ píše se v bulletinu, „by omezila činnost Obce spisovatelů do té míry, že by zmizela z veřejného kulturního života naší země.“⁶³

Valná hromada v prosinci 2004 uložila Radě pokračovat v úsporných opatřeních, ale tak, aby nebyla činnost Obce podstatně omezována. Předsedkyní se stala podruhé Eva Kantůrková. Ta na svou funkci v lednu 2007 rezignovala, nahradil ji Vladimír Křivánek. Obec spisovatelů podpořila projekt PEN klubu a Svazu českých knihkupců a nakladatelů zřídit Dům literatury v Praze. Jmění Nadačního fondu Obce spisovatelů bylo v roce 2008 sníženo na 2,9 milionu korun. Rok 2010 byl Rokem Karla Hynka Máchy, v rámci kterého bylo Obcí připraveno mnoho literárních akcí.

19. června 2010 byla vzhledem k finanční situaci svolána mimořádná Valná hromada, která podpořila plán transformace, uložila dokončit realizaci máchovských akcí a pokusit se získat finanční zdroje. Mnoho členů Rady však rezignovalo na své pozice a z Obce vystoupili kolektivní členové KALF, AIEP a Klub pražských spisovatelů. „Na akce roku 2010 byly poskytnuty granty ministerstva kultury a příspěvky sponzorů. Přesto na ně Obec spisovatelů vynaložila zbytek svých finančních

⁶³ KOVÁŘOVÁ, Daniela (redaktorka). *Dokořán – bulletin Obce spisovatelů*, ročník XVI, číslo 1, listopad 2015, s. 19.

prostředků. V rámci úspor proto neobnovila zaměstnanecké úvazky členů sekretariátu, ukončila právní poradnu Anny Kokoškové, přestala vydávat Dokořán, přerušila svůj web, přestala hradit cestovné členům Rady a účastníkům valných hromad, přispívat kolektivním členům na jejich činnost,“ uvádí se ve výročním Dokořán.⁶⁴ Část dotací poskytnutých v roce 2010 Ministerstvem kultury musela být vrácena na základě špatného vyúčtování.

16. července 2011 byl předsedou zvolen Tomáš Magnusek, Rada byla zvolena z členů „ochotných bezplatně pracovat v její prospěch“.⁶⁵ Na rok 2011 a v dalších letech Obec spisovatelů neobdržela žádný grant od ministerstva financí. V letech 2011–2012 probíhala konsolidace Obce. V roce 2012 byl obnoven web, v roce 2013 byla zřízena cena Miloslava Švandrlíka za nejlepší humoristickou knihu roku.

V následujícím přehledu autorka práce vyzdvihne mediální reflexe Obce a její činnosti, které mají širší společenský přesah, objevily se v médiích opakovaně nebo jsou důležité pro pochopení vývoje Obce jako literární instituce, který vyústil do dnešního stavu.

Už jedna z prvních diskusí Valné hromady z roku 1990 se věnovala vlivu rostoucího ekonomického tlaku na kulturu obecně i na podmínky vydávání knih a sociální zajištění spisovatelů, informovalo Rudé Právo,⁶⁶ které pravidelně informovalo rovněž o volbě nových předsedů. Za zmínku tomuto deníku stálo ohledně Obce dále například snižování dotací v roce 1993⁶⁷ nebo setkání bohemistů v roce 1994.⁶⁸ Na titulní stranu se pak dostala zpráva z února 1995, kdy Obec společně s PEN klubem navrhla Bohumila Hrabala na Nobelovu cenu.⁶⁹

Od roku 1996 se volbám nových předsedů věnovaly i další celostátní deníky. Konkrétně v roce 1996, kdy byl zvolen kritik Antonín Jelínek, zprávu uveřejnily

⁶⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela (redaktorka). *Dokořán – bulletin Obce spisovatelů*, ročník XVI, číslo 1, listopad 2015, s. 23.

⁶⁵ KOVÁŘOVÁ, Daniela (redaktorka). *Dokořán – bulletin Obce spisovatelů*, ročník XVI, číslo 1, listopad 2015, s. 24.

⁶⁶ Jednala Obec spisovatelů. *Rudé Právo*, 9. 4. 1990, s. 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁶⁷ Nižší dotace Obci spisovatelů. *Rudé Právo*, 29. 3. 1993, s. 3. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁶⁸ CINGER, František. Setkávání Obce spisovatelů. *Rudé Právo*, 6. 9. 1994, s. 7. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁶⁹ PEN klub společně s Obcí spisovatelů navrhuje Hrabala na Nobelovu cenu. *Rudé Právo*, 2. 2. 1995, Titulní strana. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Hospodářské noviny⁷⁰, Mladá fronta DNES⁷¹ a Lidové noviny⁷². V červnu 1997 vzbudilo ohlas v médiích rozhodnutí Valné hromady Obce upustit od formálního odesílání pozdravného dopisu prezidentu Václavu Havlovi.

Zajímavý náhled do problematiky generační obměny Obce nabízí už článek Daniela Anýže ze srpna 1996 pro Mladou frontu DNES. Tehdejší nově zvolený předseda v něm vyjadřuje přání přilákat mladé autory. „K tomu však bude muset překonat nejen tradiční nedůvěru omladiny v organizované sdružování, ale i vysvětlit, čím může být Obec prospěšná svým členům, a co oni naopak mohou udělat pro ni,“ rozvádí Anýž.⁷³ Tehdejší předseda Antonín Jelínek vidí problém i v tom, že pro mnohé mladé autory Obec nese „byť nespravedlivě, stigma předlistopadových spisovatelských svazů.“⁷⁴ Anýž se v článku věnuje i dalším Jelínkovým plánům v roli předsedy, mezi nimiž byly tradiční setkání bohemistů v Praze, mezinárodní konference *Literatura v muzeích* nebo z iniciativy Ludvíka Vaculíka plánovaný seminář *Literatura a krajina*. Ve svém funkčním období chtěl také ve spolupráci s ministerstvem podpořit dětskou literaturu a spolu s nakladateli vydávání původní české tvorby. Realizace tohoto projektu by, podle Jelínka, mohla být „cestou ke kultivaci českého jazyka.“⁷⁵

Podle Mladé fronty DNES⁷⁶ žádala Obec v březnu 1998 Českou televizi, aby věnovala více prostoru informování o literatuře a knižním provozu. Literární obec v širším slova smyslu se totiž shodla na tom, že v českém prostředí chybí pořad, který by se pravidelně a přitažlivě věnoval literárnímu dění. Eva Kantůrková podotkla, že „právě veřejnoprávní televize by se měla z podstaty svého zaměření a svých úkolů literatuře věnovat. Místopředsedkyně obce upozorňuje, že prakticky všechny ostatní

⁷⁰ Obec spisovatelů má nového předsedu. *Hospodářské noviny*, 10. 6. 1996, s. 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁷¹ ČTK. Obec spisovatelů má nového předsedu. *Mladá fronta DNES*, 11. 6. 1996, s. 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁷² Střídání na Obci spisovatelů. *Lidové noviny*, 11. 6. 1996, s. 12. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁷³ ANÝŽ, Daniel. Obec spisovatelů bude bojovat o mladé autory. *Mladá fronta DNES*, 2. 8. 1996, s. 16. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁷⁴ ANÝŽ, Daniel. Obec spisovatelů bude bojovat o mladé autory. *Mladá fronta DNES*, 2. 8. 1996, s. 16. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁷⁵ ANÝŽ, Daniel. Obec spisovatelů bude bojovat o mladé autory. *Mladá fronta DNES*, 2. 8. 1996, s. 16. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁷⁶ Obec spisovatelů usiluje o televizní pořad o knihách. *Mladá fronta DNES*, 7. 3. 1998, s. 18. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

umělecké obory svůj pravidelný prostor v televizi mají, jen na literaturu se zatím nedostalo.“ „Desetiminutovka, již hodlá Obec spisovatelů požadovat, je přitom ve srovnání s televizní praxí v řadě jiných zemích poměrně skromný vysílací čas. V Německu například vysílá televizní stanice ARD pravidelný hodinový literární týdeník Kvarteto, rovněž ve Francii se televizní diskuse o literatuře a knihách nepočítají na minuty, ale na hodiny,“ upřesňuje ještě tehdejší situaci autor článku.⁷⁷

Během Jelínkova předsednictví v roce 1999 Obec zaslala 50 tisíc korun na konto SOS Kosovo a rada Obce vyzvala vládní i nevládní instituce i občany k solidaritě s postiženou oblastí, informovalo Právo.⁷⁸ Ohledně generační výměny zaznamenala v listopadu toho samého roku jihočeská pobočka Obce „nebyvalý zájem mladých literátů, a to nejen o členství v obci, ale hlavně o zapojení do básnického a spisovatelského života.“⁷⁹

V březnu 2000 vyšel v Horizontu Lidových novin otevřený dopis Antonína Jelínka *Obec spisovatelů Poslanecké sněmovně PČR*,⁸⁰ ve kterém za spisovatele vyjadřuje znepokojení ze změn v předsednictvu v nakladatelství Mladá fronta, které nastaly po odvolání ředitele Vladimíra Pistoria. „Máme vážnou obavu, že toto prestižní nakladatelství bude nyní vedeno diletantsky, s orientací na ryze komerční tituly,“ varuje a v závěru dodává: „Jménem českých spisovatelů mohu říci, že faktickou likvidaci nakladatelství Mladá fronta považujeme za vážný útok proti kultuře, kterému je třeba zabránit.“⁸¹

Lidové noviny se podrobněji věnovaly plánům Obce na léto a podzim 2000.⁸² Ve svém zpravodajství o literárních událostech zmínily již tradiční seminář zahraničních bohemistů, setkání literátů v Bítově nebo v *Bezručově Opavě*, akci *Jičín – město*

⁷⁷ Obec spisovatelů usiluje o televizní pořad o knihách. *Mladá fronta DNES*, 7. 3. 1998, s. 18. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁷⁸ Obec spisovatelů vyzývá k solidaritě s uprchlíky. *Právo*, 7. 4. 1999, s. 2. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁷⁹ PEŠTA, Aleš. Obec spisovatelů registruje velký zájem mladých autorů o členství. *Právo*, 18. 11. 1999, s. 18. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁸⁰ JELÍNEK, Antonín. Obec spisovatelů Poslanecké sněmovně PČR. *Lidové noviny*, 30. 3. 2000, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁸¹ JELÍNEK, Antonín. Obec spisovatelů Poslanecké sněmovně PČR. *Lidové noviny*, 30. 3. 2000, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁸² Co nového chystá Obec spisovatelů. *Lidové noviny*, 20. 7. 2000, s. 20. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

pohádky nebo rožnovské setkání českých a polských spisovatelů na téma Posun regionální literatury do literatur národních.

Setkání zahraničních bohemistů ocenil pro Blisty.cz i Jan Čulík: „Tato pravidelná akce Obce spisovatelů, Českého literárního fondu, ministerstva kultury ČR a Národní knihovny České republiky, je oceňovaným gestem od českých kulturních pracovníků vůči oněm ‚zapadlým vlastencům,‘ odborníkům českého i zahraničního původu, kteří se snaží v nejrůznějších zemích světa překlady z české literatury i jinými prostředky šířit povědomí o české kultuře, případně budovat mosty mezi kulturami svých zemí a kulturou českou.“⁸³

Valné hromadě z roku 2000 se věnovaly i Lidové noviny. Znovuzvolený předseda Antonín Jelínek pro ně připomenul nutnost oslovit ke členství v Obci nové autory, a snížit tak vysoký věkový průměr stávajících členů.⁸⁴ Že „Obec spisovatelů příliš rychle stárne“ informovalo ve svém titulku i Slovo.⁸⁵ Autor článku spojuje malý zájem mladších autorů o činnost Obce s proměnou role spisovatele ve společnosti za posledních deset let. Článek se dále věnoval Jelínkovým snahám rozšířit zahraniční styky Obce, které povětšinou ztroskotávají na nedostatku financí. Upozornil, že spisovatelé zaslali dopis ministrovi zahraničních věcí Janu Kavanovi, v němž kritizují záměr zrušit České centrum v bulharské Sofii.⁸⁶

V dubnu 2002 se konala konference Obce spisovatelů v Brně, na které spisovatelé dospěli ke stanovisku ohledně koncentrace vlastnictví novin a tiskárenských a distribučních firem. Podle nich je koncentrace v rukou dvou či tří vlastníků v rozporu se zákonem o ochraně hospodářské soutěže. „Tato situace navíc způsobuje rezignaci na kultivovanost čtenáře,“ uvedla ČT 1.⁸⁷

⁸³ ČULÍK, Jan. O čem byl pravidelný výroční seminář Obce spisovatelů pro zahraniční bohemisty. *Blisty.cz*, 11. 9. 2000. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁸⁴ ČTK. Obec spisovatelů stojí o nové členy. *Lidové noviny*, 13. 11. 2000, s. 20. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁸⁵ Obec spisovatelů příliš rychle stárne. *Slovo*, 14. 11. 2000, s. 13. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁸⁶ Obec spisovatelů příliš rychle stárne. *Slovo*, 14. 11. 2000, s. 13. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁸⁷ *Večerníky* [televizní pořad]. Moderuje Silvie Bínová. ČT 1 T 1, 15. 4. 2002 17:50, zpráva 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

I volba předsedy v roce 2002, kterým se stal Ivan Binar, byla reflektována například v Lidových novinách⁸⁸ nebo Mladé frontě DNES⁸⁹, v závěru jejíž zprávy se připomíná upadající stav organizace: „Prestiž obce mezi spisovateli i na veřejnosti od poloviny 90. let z různých důvodů slábne; před každým novým předsedou vyvstává úkol pokusit se tento trend zvrátit.“⁹⁰

Pro Literární noviny Binar uvedl, že jeho vizí do budoucna je „samozřejmě kulturní obrození národa.“ Obec by v plánovaném obrození měla hrát významnou roli „zvláště co se týká péče o kvalitu českého jazyka a jeho znovuoživení.“ Během Valné hromady, na které byl Binar zvolen, se Obec rozhodla mimo jiné podpořit návrh nepřítomného Ludvíka Vaculíka, aby bylo ve státním rozpočtu pevně určeno procento pro kulturu. Podle Literárních novin Vaculík napsal, že pouze tím „by se odstranilo tahání o peníze a výsledek nebyl nakonec závislý na tom, jaký má který ministr či předseda sám poměr ke kultuře“.⁹¹

V roce 2003 zaujaly regionální i celostátní deníky ještě Obcí vypsána soutěž o nejlepší fejeton, udělování cen *Zlatá stuha* v oblasti dětské literatury⁹² nebo to, že Rada uměleckých obcí a Obec spisovatelů zakládají Výbor na obranu veřejnoprávních médií, který má vystupovat proti „řízené likvidaci České televize a Českého rozhlasu, za kterou signatáři mj. považují odkládání novely zákona o jejich financování.“⁹³

V prosinci 2003 navrhl místopředseda sněmovní mediální komise Petr Pleva odvolání Ivana Binara z Rady České televize. Binar prý svým působením v čele Obce porušuje ustanovení zákona.⁹⁴ „Vzhledem k tomu, že obě instituce mají stejný zájem –

⁸⁸ ČTK. Obec spisovatelů má nového předsedu. *Lidové noviny*, 11. 11. 2002. s. 29. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁸⁹ Novým předsedou Obce spisovatelů je Ivan Binar. *Mladá fronta DNES*, 11. 11. 2002. s. 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁹⁰ Novým předsedou Obce spisovatelů je Ivan Binar. *Mladá fronta DNES*, 11. 11. 2002. s. 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁹¹ Kam míří Obec spisovatelů? *Literární noviny*, 18. 11. 2002, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁹² Obec spisovatelů udělila Zlaté stuh. *Právo*, 7. 3. 2003, s. 9. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁹³ Rada uměleckých obcí a Obec spisovatelů zakládají „Výbor na obranu veřejnoprávních médií“. *Ceska-media.cz*, 11. 11. 2003. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁹⁴ ULRYCH, Martin. Odvolání předsedy Obce spisovatelů. *Zprávy* [rozhlasový pořad]. ČRo 6, 12. 12. 2003 11:00, zpráva 8. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

kultivovat diváckou obec, nevidím v tom žádný střet zájmů. Nehodlám odstoupit ani z funkce člena Rady České televize, ani z funkce předsedy Obce spisovatelů,“ reagoval Binar.⁹⁵

V září 2014 vyšel v Literárních novinách otevřený dopis členům Obce spisovatelů. „Vážené členky, vážení členové, až se letos na podzim sejdete na valné hromadě Obce spisovatelů, přijdete na zasedání organizace v likvidaci: spolku, který – pokud Vy na tomto shromáždění nerozhodnete jinak – během několika málo let zanikne,“ uvádí se v úvodu dopisu. Jeho signatáři pak vypočítávají ekonomická pochybení při hospodaření s finančními prostředky. Neúspěšné náklady podle nich vedly v několika uplynulých letech k výraznému deficitu až do výše 1,5 milionu korun. Dle jejich názoru nelze spoléhat na získání vyššího obnosu financí od státu nebo sponzorské dary. Je nutné začít okamžitě a radikálně šetřit.⁹⁶

Na „bouřlivém jednání“ (jak ho označily Lidové noviny⁹⁷) Valné hromady, která následovala v prosinci 2004 a při níž se novou předsedkyní stala Eva Kantůrková, k vyslyšení výzvy z otevřeného dopisu nedošlo. „Vyzyvatelé k okamžitým a radikálním změnám v zacházení s obecními financemi byli na hlavu poraženi,“ uvádí se v Literárních novinách.⁹⁸ Rada Obce se nicméně zavázala plnit stanovisko v tomto znění: „Obec spisovatelů musí pokračovat v úsilí o co největší úspornost, ale tak, aby činnost Obce nebyla podstatněji omezována. Přechod k případnému radikálnějšímu řešení by měl být postupný. Obec se rovněž musí pokusit o získání nových kvalitních členů a větší veřejnou podporu. Ve srovnání s rokem 2003 by přitom Obec měla snížit do konce funkčního období náklady nejméně o 33-40 %.“⁹⁹

Znovuzvolení Kantůrkové v roce 2006 (o kterém informoval mimo jiné Český rozhlas¹⁰⁰ nebo Hospodářské noviny¹⁰¹) a nečinnost Obce komentoval pro Reflex

⁹⁵ Ivan Binar neodstoupí z Rady ČT ani z Obce spisovatelů. *Ceska-media.cz*, 12. 12. 2003. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁹⁶ Otevřený dopis členům Obce spisovatelů. *Literární noviny*, 27. 9. 2004, s. 2. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁹⁷ Obec spisovatelů povede opět Kantůrková. *Lidové noviny*, 7. 12. 2004, s. 18. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁹⁸ L. B. Obec spisovatelů. *Literární noviny*, 13. 12. 2004, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

⁹⁹ Obec spisovatelů povede opět Kantůrková. *Lidové noviny*, 7. 12. 2004, s. 18. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

¹⁰⁰ DYDA, Filip. Předsedkyní Obce spisovatelů se znovu stala Eva Kantůrková. *Zprávy [rozhlasový pořad]*. ČRo 6, 19. 11. 2006 23:00, zpráva 6. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Vladimír Novotný. Kritizoval Kantůrkovou za bagatelizaci cenzury v Číně, navíc zpochybnil její další působení v předsednictví Obce: „Nic proti spisovatelce Evě Kantůrkové: její poslední knihy jsou opravdu kvalitní. Zřejmě však trpí fixní ideou, že bude ideální vůdkyní našeho spisovatelstva (jehož aktivity již beztak v drtivé většině probíhají mimo Obec!).“¹⁰² Svůj článek uzavřel tvrzením, že „zlí jazykové“ si myslí, že existence Obce už není v zájmu naší kultury.¹⁰³

V roce 2008 se předsedou Obce stal Vladimír Křivánek. V rozhovoru, který poskytl Kláře Kubíčkové z iDNES.cz přiznává, že plány na literární propagaci, která by se mohla uskutečnit při příležitosti předsedání České republiky Evropské unii, přichází pozdě. „Zatím jsme měli co dělat s uhájením fungování samotné Obce spisovatelů,“ popisuje neutěšenou situaci. Navíc doplňuje, že na mnoho plánovaných aktivit zkrátka nejsou peníze. Vyjádřil se, ještě stále nadějně, i k tématu komunikace Obce s mladší generací. Přestože spolu prý moc nekomunikují, rád by Obec právě mladé generaci otevřel.¹⁰⁴

V roce 2010 pro Literární noviny Křivánek přiznal, že Obec vyčerpala všechny své finanční prostředky, nicméně ještě stále se pokoušel transformovat ji ve funkční spolek¹⁰⁵: „Jsem přesvědčen, že Obec spisovatelů má své nenahraditelné místo v současné české kultuře a všem by nám mělo jít o to, aby to byla úspěšná funkční a moderní spisovatelská organizace. Není důvod k jejímu zrušení, ale je mnoho důvodů k její další transformaci.“ Plánoval i jednání s mladšími autory.

V červenci 2010 shrnul Pavel Hájek pro Literární noviny dva podstatné momenty, které Obec přivedly až do bodu krize. Za prvé upřesnil problémy finanční situace: „Po celých dvacet let existence nevykazovala manažerskou činnost ve smyslu získávání nových finančních zdrojů, ani se nepodařilo oživit její jmění relevantní

¹⁰¹ ČTK. Kantůrková opět vede Obec spisovatelů. *Hospodářské noviny*, 20. 11. 2006, s. 9. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

¹⁰² NOVOTNÝ, Vladimír. Co nejobecněji o Obci spisovatelů. *Reflex.cz*, 30. 11. 2006. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

¹⁰³ NOVOTNÝ, Vladimír. Co nejobecněji o Obci spisovatelů. *Reflex.cz*, 30. 11. 2006. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

¹⁰⁴ KUBÍČKOVÁ, Klára. Potřebujeme nové Čapky, tvrdí předseda Obce spisovatelů Křivánek. *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 28. 12. 2008 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.iDNES.cz/potrebuji-nove-capky-tvrdi-predseda-obce-spisovatelu-krivanek-phb-/literatura.aspx?c=A081228_130156_literatura_jaz.

¹⁰⁵ Obec spisovatelů 2010: situace, problémy a výhledy. *Literární noviny*, 7. 6. 2010, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

částkou, která by pomohla zabránit, nebo alespoň zpomalit kontinuální krácení finančních prostředků.“¹⁰⁶ Za druhé, i přes uznání významu Obce při propagaci české literatury, pojmenoval to, co později vnímali jako podstatný problém autoři zakládající Asociaci spisovatelů: „Na rozdíl např. od PEN klubu se z Obce spisovatelů stávala organizace sama pro sebe, klubovna pro komfort svých členů, kteří se ovšem ve většině případů nerevanšovali výraznější uměleckou odezvou. Výsledkem byl nezájem veřejnosti, či dokonce její nevědomí o existenci této spisovatelské organizace.“

Skrze mediální výstupy jsme se dostali až do roku 2011, ve kterém prošla Obec „existenční krizí,“ jak se uvádí na jejích webových stránkách. Podle nich měla ekonomické důvody a vyplývala z neblahých manažerských selhání. V roce 2012 se na hospodaření z kritického roku 2010 zaměřila revizní komise. Podle jejích zpráv vyplývá, že na největší aktivitu Obce v roce 2010 – Rok Karla Hynka Máchy – bylo získáno 4,4 milionu korun. Náklady ovšem dosáhly 4,8 milionu.¹⁰⁷ Ministerstvo kultury žádosti o finanční podporu na rok 2011 zamítlo s odůvodněním, že došlo k chybám ve vyúčtování grantů předešlých. V rychlosti sešlo ze všech velkých plánů Obce a v červenci 2011 psaly Lidové noviny, že kvůli prohlubující se finanční tísni „Obec spisovatelů asi končí.“¹⁰⁸ Pro časopis Host popsal situaci Pavel Janoušek: „Ještě loni (v roce 2010, poznámka autorky) její rozpočet navýšily dotace na máchovské výročí, ještě před pár měsíci šla Prahou zvěst, že se současnému předsedovi Vladimíru Krivánkovi podařilo získat u ministra financí Kalouska mimořádnou mnohamilionovou dotaci na provoz. Jenže ministerstvu kultury zřejmě vzápětí došlo, že by se tím byla spustila lavina požadavků, protože obdobně podfinancovaná je celá kultura, včetně aktivit významnějších, než je Obec, a tak došlo k prudkému obratu. ‚Náhodně poslaná‘ finanční kontrola zjistila v hospodaření Obce jakési formální nesrovnalosti, a tak bylo rozhodnuto, že místo přislíbených milionů nedostane vůbec nic. Ani korunu.“¹⁰⁹

¹⁰⁶ HÁJEK, Pavel. Obec spisovatelů není klubovnou. *Literární noviny*, 7. 7. 2010, s. 3. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

¹⁰⁷ SÍGL, Miroslav. KULTURA: Obec spisovatelů po dvou letech. *Neviditelný pes*. [online]. Praha: MAFRA, a.s., 31. 10. 2012 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1212-673X. Dostupné z: http://neviditelnypes.Lidovky.cz/kultura-obec-spisovatelu-po-dvou-letech-fdj-/p_kultura.aspx?c=A121030_165245_p_kultura_wag.

¹⁰⁸ Obec spisovatelů asi končí. *Lidové noviny*, 2. 7. 2011, s. 9. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

¹⁰⁹ JANOUŠEK, Pavel. Chcete mne? *HOST*, 2011, roč. XXVII, č. 6, s. 8-17. Dostupné z <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2011/6-2011/chcete-mne>.

V rámci ankety v Hostu z června 2011¹¹⁰ odpovídali spisovatelé na to, co pro ně vykonala Obec spisovatelů a co vykonali oni pro Obec. Nejvíce autorů ocenilo, že jim Obec pomohla navázat kontakty, případně jim „dala příjemný pocit příslušnosti ke spisovatelstvu“ (Ivan Binar). Někteří se vrátili i k obdivuhodným kulturním projektům, jakým byly například oslavy dvouletého výročí narození Karla Hynka Máchy (Milena Fucimanová). Antonín Bajaja by nerad viděl konec časopisu *Dokořán* a každoročních bohemistických seminářů. Ivan Binar připomněl, že v Radě uměleckých obcí usiloval o získání alespoň jednoho procenta ze státního rozpočtu na kulturu: „Usiloval, usiloval, nedocílil...“

Pro server *Neviditelnypes.cz* vyjádřil svůj postoj, proč by Obec neměla zaniknout ani v případě ekonomické krize, Miroslav Sígl: „Je velmi žádoucí spojit síly, navázat pevnější partnerské vztahy mezi sebou, vyměňovat si zkušenosti – ale zejména, abychom společně působili na státní orgány a instituce, zákonodárné sbory, aby na základě programů kulturní politiky, jak jsou stanoveny například ministerstvem kultury včetně jeho dotační politiky a včetně zásad a systému alokace finančních prostředků, aby se postupovalo spravedlivě, aby se přistoupilo ke změnám v legislativě, která bude odpovídat důstojnému postavení všech našich tvůrčích a profesních sdružení.“¹¹¹

V roce 2011 Obec nezankla. V září 2011 byl na schůzi Rady jejím novým předsedou zvolen Tomáš Magnusek. V roce 2012 napsal Miroslav Sígl: „Dlouhodobý majetek Obce je tedy vyčerpán, negativní vývoj v hospodaření způsobil, že činnost musela být zatím utlumena, placení pracovníci sekretariátu propuštěni. Ministerstvo kultury zamítlo její žádosti o granty už na rok 2011. Spisovatelé už nemohou spoléhat na finanční polštář jako v předchozích letech a musí přejít na hospodaření obvyklé u převážné většiny občanských sdružení, tj. hospodařit jen s prostředky, které získá.“ Připomíná, že činnosti obce, v nichž nelze ustát, jsou nyní založeny na dobrovolnosti,

¹¹⁰ Předsedové obce spisovatelů 1990–2011. *Host*, 10. 6. 2011, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

¹¹¹ SÍGL, Miroslav. KULTURA: Obec spisovatelů po dvou letech. *Neviditelný pes*. [online]. Praha: MAFRA, a.s., 31. 10. 2012 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1212-673X. Dostupné z: http://neviditelnypes.Lidovky.cz/kultura-obec-spisovatelu-po-dvou-letech-fdj-/p_kultura.aspx?c=A121030_165245_p_kultura_wag.

včetně správy Nadačního fondu Obce spisovatelů. V závěru vzpomenu, že je v tuto chvíli žádoucí obrátit se s žádostí o finanční podporu na mecenáše a sponzory.¹¹²

V roce 2014 se v Literárních novinách k novému vedení Obce vyjádřil Vladimír Stibor. Přestože, jak píše, Magnusek při svém zvolení slíboval „jak přitečou peníze, jak má známé na Magistrátu hlavního města, jak pozval šéfa Českého rozhlasu, fotografa, aby udělal všem zastupitelům renomované portréty“ a podobně, nedostalo se mu, ani jako členovi Rady, při návrzích na zlepšení ani vyslechnutí, ani finanční podpory.¹¹³

Na Stiborův kritický článek zareagoval „z pověření Rady Obce spisovatelů“ Radim Uzel, tehdejší místopředseda.¹¹⁴ „Také básník Vladimír Stibor podal v Bibliu v únoru 2014 Zprávu o stavu Obce spisovatelů. Samozřejmě je to spíše zpráva o jeho ukřivděné duši, uražené ješitnosti a nenaplněných ambicích.“ Uzel za klíčové „zmrtvýchvstání“ označil Valnou hromadu ze dne 16. listopadu 2013. Odmítl rovněž Stiborovo tvrzení, že do vedení Obce byli zvoleni pouze Magnuskovi přátelé. Prohlásil, že vinou špatného hospodaření se Obec dostala „blízko své klinické smrti“ a jen „obětavým úsilím několika členů, z nichž na prvním místě je nutno jmenovat Pavla Weigla a Tomáše Magnuska, se na sklonku roku 2012 a v průběhu roku 2013 uskutečnila její resuscitace.“ I na webových stránkách se dočteme, že nyní je Obec již zcela konsolidována a pokračuje ve svém poslání. To, do jaké míry je toto tvrzení pravdivé, bylo předmětem debaty v předchozí kapitole.

2.3 Další spisovatelské organizace

Pro úplnost je nutné ještě zmínit, že Asociace a Obec nejsou jedinými dvěma současnými profesními subjekty. V Čechách existuje centrum Mezinárodního PEN klubu, jehož předsedou je Jiří Dědeček. Bylo založeno roku 1925 v kavárně Louvre Karlem Čapkem. PEN klub se zasazuje o svobodu vyjadřování, svobodu slova a svobodný život člověka. Byl založen na principech kulturní spolupráce, snášenlivosti

¹¹² SÍGL, Miroslav. KULTURA: Obec spisovatelů po dvou letech. *Neviditelný pes*. [online]. Praha: MAFRA, a.s., 31. 10. 2012 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1212-673X. Dostupné z: http://neviditelnypes.Lidovky.cz/kultura-obec-spisovatelu-po-dvou-letech-fdj-/p_kultura.aspx?c=A121030_165245_p_kultura_wag.

¹¹³ STIBOR, Vladimír. Zpráva o stavu Obce spisovatelů. *Literární noviny*, 13. 2. 2014, s. 27. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

¹¹⁴ UZEL, Radim. Obec spisovatelů – dobrá zpráva. *Literární noviny*, 10. 4. 2014, s. 10. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

národů a odporu a sepětí intelektuálů proti hrubému násilí. Jeho součástí je mimo jiné výbor pro vězněné spisovatele, který zveřejňuje „případy utiskování slovesných tvůrců a žádá jejich vlády o osvobození.“¹¹⁵ Ani Obec, ani Asociace se vůči PEN klubu nijak nevymezují, naopak respektují jeho poslání a tradici.

Doplňme, že od roku 2000 existuje ještě Unie českých spisovatelů, která sama sebe prezentuje jako profesní organizaci, formálně zapsaný spolek, jehož posláním je podle webových stránek „vytvořit české společenství spisovatelů, literárních vědců, kritiků a vydavatelů umělecké literatury, zajistit a usnadnit šíření informací o uměleckých, organizačních i odborných záležitostech týkajících se oboru, pořádání mezinárodních akcí v oboru, s využitím stávajících informačních sítí vytvářet informační centra, zveřejňovat díla svých členů, pořádat studijní zájezdy, odborné semináře atd., poskytovat odborné konzultace a znalecké posudky, navazovat kontakty s obdobnými organizacemi v zahraničí, především s PEN kluby, spolupracovat s tiskem, rozhlasem a televizí při propagaci činnosti Unie.“¹¹⁶ Sdružuje především levicové spisovatele, literární vědce, kritiky, novináře a výtvarné umělce, jejím předsedou je Karel Sýs. Jiří Trávníček ji považuje za transformaci předlistopadového Svazu.¹¹⁷ Unie žádným způsobem blíže nezasahuje do problematiky této diplomové práce a nedostává se jí ani žádné výrazné mediální pozornosti, proto autorka nepovažuje za nutné se jí dále věnovat.

2.4 Závěr druhé kapitoly

Ve druhé kapitole byla představena širší problematika literárního sdružování se zaměřením na vývoj Obce spisovatelů. Historická perspektiva poodhalila, že spolková a organizační činnost spisovatelů má v českém prostředí dlouhou tradici. Detailní popis činnosti Obce spisovatelů a jejího mediálního ohlasu umožnil odhalit některé problematické aspekty jejího fungování, jež později vyústily v kritické období.

¹¹⁵ O PEN klubu. *PEN klub Praha*. [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.pen.cz/cz/o-pen-klubu/>.

¹¹⁶ O Unii českých spisovatelů. *Unie českých spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://uniespisovatelu.cz/index.php/unie-ceskych-spisovatelu>.

¹¹⁷ TRÁVNÍČEK, Jiří. Vyobcovaná obec and dějiny se opakují. *Respekt.cz* [online]. Praha: *Economia, a.s.*, 11. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1801-1446. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/delnici-kultury/vyobcovana-obec-aneb-dejiny-se-opakuji>.

Analýza mediálních reflexí Obce spisovatelů ukázala, že její činnost byla do období krize pro média, a to i ta celostátní, dostatečně zajímavá. O Obci se referovalo jako o organizaci vyjadřující se k důležitému kulturnímu, společenskému i politickému dění na národní i mezinárodní úrovni. Byla komunikačním partnerem jak ministerstvu kultury, tak veřejnoprávním médiím. Požadovala vlastně totéž, o co nyní usiluje Asociace spisovatelů – lepší financování kultury ze státního rozpočtu, zřízení literárního domu a kultivaci českého jazyka. Bohužel lze konstatovat, že se Obci v současné podobě takové činnosti, jak bylo blíže popsáno v předchozí kapitole, rozvíjet nedaří.

To, co někteří autoři zakládající Asociace spisovatelů na Obci v její poslední fázi existence kritizovali, lze skrze mediální výstupy vystopovat i do minulosti. V Mladé frontě DNES byl už v roce 1996 identifikován problém stárnutí členské základny Obce, který se později snažili marně řešit její předsedové. Z doporučení zvýšit náročnost při přijímání nových členů Valné hromadě v roce 1997 zase vyplývá, že existovaly určité snahy o zvýšení „kvality“ členů a o omezení jejich počtu. Problémy provázející existenci Obce, a to zejména finanční, samozřejmě pozornosti médií rovněž neunikly. Od informace z roku 2002, že prestiž Obce upadá, přes rok 2004, ve kterém se někteří členové neúspěšně pokusili prosadit razantní prosazení finančních úspor, až po vyjádření Lidových novin v roce 2011, že Obec spisovatelů „asi končí.“ Obec spisovatelů sice neskončila, ale nutno podotknout, že jejímu mediálnímu obrazu tak, jak fungoval před krizovým obdobím, se reinkarnace zatím nepodařila.

3. Postavení literatury v roce 2015

„Když jsem byl poprvé v Československu, pochopil jsem, že jako autor tvořím ve společnosti, kde se všechno mění, ale na ničem nezáleží, zatímco pro české autory, se kterými jsem se setkal v Praze, se nemění nic, ale záleží na všem.“¹¹⁸ Tak popsal své dojmy z návštěvy normalizačního Československa v roce 1972 americký autor Philip Roth. Podobně jako Roth vyjádřil svůj dojem z odlišného fungování literatury v totalitním režimu na straně jedné a ve svobodné, kapitalistické společnosti na straně druhé Petr Fischer v komentáři k proběhlému Sjezdu spisovatelů pro iHNed.cz. V textu s názvem *Bezvýznamný, nikoliv bezmocný spisovatel*¹¹⁹ se zamýšlí nad změnami společnosti a role spisovatele v ní: „Role spisovatele se po rozpadu bipolárního světa a jeho proměně v globální všehosměs radikálně změnila. Spisovatel přišel o výjimečnost ‚hlasu národa‘ či ‚hlasu společnosti‘ a stal se jedním z mnoha hlasů, které chtějí připoutat pozornost na své dílo, na svá slova, na svou výpověď, zvěst či vizi, na sebe sama. A tento hlas spisovatele v ‚crescendu marketingu‘, jak na sjezdu řekl předseda asociace Jan Němec, zůstává většinou přeslechnut,“ píše Fischer.

Jiří Zizler vyzdvihl ve své polemice v Souvislostech několik momentů Sjezdu, které považuje za plně srovnatelné s projevy Sjezdu z roku 1967. Jako problém, podobně jako Fischer, ovšem vidí, že tyto myšlenky nerezonují ve společnosti, která dnes již ničemu nevěří: „Zápas o obnovení funkcí spisovatelského spolku je především zápasem o obnovení horizontu naděje. V něm nejde o nějaké desetiny státního rozpočtu, ale o znovunalezení rytmu cesty, cesty za bohatším, plnějším a vyšším poznáním, za živoucí krásou, za vším, co tvoří umění a kulturu.“¹²⁰

¹¹⁸ Originální znění: „When I was first in Czechoslovakia, it occurred to me that I work in a society where as a writer everything goes and nothing matters, while for the Czech writers I met in Prague, nothing goes and everything matters.“ Překlad autorky. In: LEE, Hermione. Interviews: Philip Roth, The Art of Fiction No. 84. *The Paris Review* (Fall 1984) [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.theparisreview.org/interviews/2957/the-art-of-fiction-no-84-philip-roth>.

¹¹⁹ FISCHER, Petr. Petr Fischer ke Sjezdu spisovatelů: *Bezvýznamný, nikoliv bezmocný spisovatel*. *Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 10. 6. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://archiv.iHNed.cz/c1-64140870-petr-fischer-sjezd-spisovatelu>.

¹²⁰ ZIZLER, Jiří. Bagately o esejistice Jiřího Gruši, monumentálním díle Františka Kautmana, knize-rozhovoru Šárky Grauové s Marií Rút Křížkovou, sjezdu Asociace spisovatelů a Jedné větě Petra Hrušky. *Souvislosti* [online]. Praha: Sdružení pro souvislosti, 2/2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.souvislosti.cz/clanek.php?id=1790>.

Postavení literatury dnes a za totality staví do kontrastu rovněž Sylvie Richterová v předsjezdové anketě Václava Kahudy v *Tvaru*¹²¹: „Na co navazovat? Ani nejbouřlivější spisovatelský sjezd nemůže ve společnosti probudit vědomí důležitosti literatury, pokud v ní lidé nenacházejí něco jedinečného a pro sebe nezbytného. V 60. letech nacházeli, bylo to historicky dané, odvážné a zřejmé. Dnes jako by to bylo těžší, ale ne proto, že spisovatele nikdo nepronásleduje. Nebo snad dokonce, že nemáme nepřítele, jak se občas omílá. Důvodem spíš je, že kritický stav a kulturní krize nejsou rozpoznány, ani jejich původ, ani nebezpečí. Všechno jako by bylo rozptýlené, ztrácí se podstatné věci.“

Kahuda se ptal několika autorů, na to, co od Sjezdu očekávají a zda ho vnímají jako začátek nové etapy ve vztahu literatura a společnost. Odpovědi byly velmi různé, někteří dopady vnímali pouze v osobní rovině, jiní i na širší rovině společenské. Karel Piorecký si povšiml tendence, kterou později pojmenoval i Pavel Janáček: „Připravovaný Sjezd spisovatelů vnímám jako pokus nalézt ztracené sebevědomí spisovatelů jako těch, kteří se nejen věnují svému bohulibému koníčku, ale mají také co nabídnout společnosti a kultuře, v níž je jim dáno žít. Sjezd pro mne bude především testem toho, nakolik česká literatura ještě podléhá duchu devadesátých let, který ji zavedl do dobrovolné izolace. (...) Těším se, že před příštím sjezdem už nedostanu takto rozjitřenou otázku a Sjezd spisovatelů bude už vnímán – stejně jako je tomu jinde ve světě – jako legitimní výraz kolektivity intelektuálů, kteří si uvědomují svou spoluzodpovědnost za stav veřejného života a hodlají mu dát nový impuls.“

Stejně vnímá nutnost setkání právě v současné době Jiří Kratochvil: „Obávám se, že jsme se ocitli na jakémisi nebezpečném historickém švu, zlomu a že je povinností spisovatelů k současné situaci nemlčet, hlasy spisovatelů mají být po pětadvacetiletém ‚mlčení‘ znova slyšet, proto se Sjezd spisovatelů schází v pravou chvíli.“

Božena Správcová hovořila o novodobé „ideologii marketingu“ – „jen málokteré doby temna dokázaly rozložit vzdělání, kulturu a poslední zbytky kritického myšlení tak efektivně jako toto veselé všelidové hlasování o tom, co je mňam,“ popisuje současný stav literatury.

Radka Denemarková pak vyzdvihla přínos literatury pro jazyk: „V kostech mám tuto dobu. V kostech tento jazyk. Nic originálnějšího než češtinu nemáme. Každý jazyk

¹²¹ KAHUDA, Václav. Anketa Sjezd spisovatelů. *Tvar*, 28. 5. 2015, s. 8. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

je originální myšlenkový systém. ‚Die Grenzen meiner Sprache bedeuten die Grenzen meiner Welt,‘ říká Wittgenstein. O češtinu máme pečovat. Když neobstojí jazyk, neobstojí to, co spisovatel říká.“

Otázkou, jak se proměňuje role spisovatele ve společnosti, se ve svém eseji pro Slovo věnoval literární historik a kritik Jan Lukeš¹²² (text je reakcí na diskusi, která probíhala na Valné hromadě Obce spisovatelů v roce 2000). Vcelku pregnančně v něm pojmenoval problémy, se kterými se oproti předlistopadové situaci potýkají spisovatelé na přelomu tisíciletí: „Dokud vládla jediná nadekretovaná pravda, znamenalo slovo nesmírně mnoho. Buď tu pravdu stvrzovalo, a pak stálo za to je dobře zaplatit či rovnou podplatit. Anebo s tou pravdou polemizovalo či ji vyvracelo, a pak bylo třeba je potlačit a umlčet. V obou případech však slovo za totalitního režimu znamenalo nesmírně mnoho, a to pochopitelně zvyšovalo význam těch, kteří jím vládli. V pluralitním demokratickém systému, v němž volně koexistují nejrůznější názorové systémy, se váha slova přirozeně relativizuje. Slovo přestává mít význam zákona či naopak jeho bořítele a s ním poklesá i reálný význam jeho ‚producentů‘, spisovatelů.“ Připomněl také, že literatura ztratila některé ze svých společenských funkcí, protože na místě takzvaného hlídacího psa demokracie se v dnešní společnosti ocitá nezávislá žurnalistika a publicistika. Mezi další tlaky zařadil globalizaci a komercializaci. Polistopadová ekonomická transformace postavila literaturu do podmínek tržního hospodářství, se kterými se ne vždy byla v konkurenci audiovizuálních médií schopná dobře vyrovnat, navíc při „proměně mentality a emocionality ‚konzumentů‘ spíše počítačových her než literárních textů. (...) A jako snad nikdy předtím je hodnota literárního textu konfrontována s magií nejrůznějších komerčních produktů soudobé civilizace.“ Právě financování kvalitní literatury a její podléhání dnešnímu konzumerismu se na Sjezdu ukázalo být jedním z nejpálčivějších témat.

Karel Piorecký ve svém článku, který reagoval na vyhrocenou debatu kritického klubu A2 popsanou podrobně v první kapitole, dal krizi Obce spisovatelů do souvislosti právě s širšími kulturními a diskurzivními podmínkami, které dohnaly „profesionální“ literaturu do patové situace: „Leckdo si možná nad aktuálním stavem Obce spisovatelů klade otázku, jak je to vůbec možné. Nejjednodušší odpovědí je, že Obec spisovatelů se nachází v takové krizi, že je v ní možné už úplně všechno. Ale není to odpověď

¹²² LUKEŠ, Jan. Valná hromada Obce spisovatelů dnes zasedá v Praze. *Slovo*, 11. 11. 2000, s. 13. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

úplná. To, co se dnes stalo skutečností, bylo by v minulosti nemyslitelné. Musely pro to vzniknout nové kulturní a diskursivní podmínky. Amatéry a diletanty už dnes zkrátka hanba nefackuje, když se postaví do čela organizace, která má primárně reprezentovat profesionály.“¹²³

To, že se mnozí spisovatelé snaží redefinovat svou roli ve společnosti a snaží se o návrat do veřejného prostoru, i když už poněkud odlišně než ve smyslu pověstného „svědomí národa“¹²⁴, se ukázalo jak při zakládání Asociace spisovatelů, tak později na Sjezdu. Například z vyjádření Jana Němce v rozhovoru pro Lidovky.cz je patrné, že si je vědom problematičtějšího postavení umělecké výpovědi v dnešním světě, který je často utvářen médii. Při vzniku Asociace na otázku, zda je literatuře věnováno ve veřejném prostoru málo pozornosti, odpověděl: „Pozornost je ve společnosti spektaklu něco, o čem se bojuje všemi možnými prostředky, a to samo o sobě je dost zajímavá podívaná, dobrá jako námět románu... Umělecká literatura má v tomto boji čestnou nevýhodu, protože se pro komplexnost své výpovědi vzpírá zjednodušení do formátu mediální zprávy, nehodí se jako téma do talkshow atd.“¹²⁵ K otázce zastoupení literatury v médiích, konkrétně v celostátním tisku, se vyjádřil také Erik Tabery: „Vůbec se mi nezdá (*literatura, poznámka autorky*) dostatečně zastoupená. Literatura z médií mizí a přijde mi to jako velká škoda.“¹²⁶

Pavel Janáček vidí snahu literátů znovu se ve společnosti více projevat a ovlivňovat ji jako vyústění určitého historického vývoje po roce 1989. Zatímco v devadesátých letech se autoři kolektivní činnosti vyhýbali, protože by mohla

¹²³ PIORECKÝ, Karel. Invaze diletantů. A2 [online]. 2014, č. 13 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2014/13/invaze-diletantu>. ISSN 1803-6635.

¹²⁴ Tento názor vyjádřil například Jan Němec. In: PETRŽELKOVÁ, Hedvika. Jan Němec: Chceme návrat spisovatelů do veřejného prostoru. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 12. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://www.Lidovky.cz/jan-nemec-chceme-navrat-spisovatelu-do-verejneho-prostoru-pac-/kultura.aspx?c=A141211_110022_in_kultura_hep. ISSN 1213-1385.

V podobném duchu se vyjádřila Petra Hůlová ve svém projevu na Sjezdu: „Autorka není žádnou podělanou pastýřkou společnosti.“ In: HŮLOVÁ, Petra. Schopnost být letadlem. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 37-42. ISBN 978-80-7491-384-6.

¹²⁵ PETRŽELKOVÁ, Hedvika. Jan Němec: Chceme návrat spisovatelů do veřejného prostoru. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 12. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://www.Lidovky.cz/jan-nemec-chceme-navrat-spisovatelu-do-verejneho-prostoru-pac-/kultura.aspx?c=A141211_110022_in_kultura_hep. ISSN 1213-1385.

¹²⁶ STASZEK, Zdeněk. Kdo dává knihovničku na balkon? *H7O.CZ: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 31. 12. 2014 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/kdo-da-knihovnicku-na-balkon/#sthash.PLxiRjMh.dpuf>.

připomínat povinné sdružování v době komunismu, nyní se objevuje tendence společně se zasazovat o prosazení sdílených zájmů. „Dvacet let česká literatura žila, pak už pravda spíše dodýchávala, v duchu programu postmoderní partikularizace, obrácení se do sebe, estetické metareflexe sebe sama. Jiří Kratochvíl nás v roce 1992 přivítal ve věku ‚autistické izolace‘. Ten věk skončil. V posledních letech tudíž hledá literární společenství ve vzájemných konfliktech novou formulaci své úlohy. Založení Asociace k tomu patří.“¹²⁷

Podobné tendence si všimá básník Adam Borzič v tiskové zprávě informující o připravovaném Sjezdu: „Spisovatelé v minulých letech do veřejné diskuse příliš nevstupovali – a kdo jiný by měl formulovat a pojmenovávat problémy společnosti než člověk, jehož ambicí je tutéž společnost oslovit svou prací a který navíc každý den potězkává slovo. Toto mlčení bychom rádi prolomili.“¹²⁸ Kvituje to i v editoriale Tvaru, ve kterém Sjezd hodnotil po jeho skončení: „(...) na důležitý bod mě upozornil Pavel Janáček, který sám na sjezdu vystoupil se zajímavým příspěvkem – že si, oproti obdobným setkáním ze začátku devadesátých let, spisovatelé vzájemně naslouchali, což představuje podstatnou změnu paradigmatu.“

Rozbor příspěvků v této kapitole poukázal na dva pozoruhodné aspekty. Za prvé na tendenci dávat do kontrastu postavení a funkci literatury v době totality a v dnešní svobodné společnosti, ve které musí o své výsadní místo mnohem více „bojovat.“ Za druhé na skutečnost, že izolovanost mladších autorů, do které se po roce 1989 mnozí uchýlili, se dnes zdá být překonaná. Pokud Janáček hovoří o jakémsi logickém vyústění vývoje, jeho slova by potvrzoval i fakt, že podobná organizace jako Asociace spisovatelů vznikla v prosinci 2014, tedy asi měsíc po založení českého uskupení, rovněž na Slovensku. Rozhovor se třemi z jejích zakládajících členů vyšel na H7O a lze podle něj soudit, že cíle a poslání obou organizací se v mnohém shodují.¹²⁹

Na otázky ohledně vztahu literatury a společnosti se snažily odpovědět řečníci ve dvou blocích i na Sjezdu spisovatelů. Kladli si kromě jiného otázku, zda a případně

¹²⁷ STASZEK, Zdeněk. Lobbisté a správci celku. *H7O.CZ: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 14. 1. 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/lobbiste-spravci-celku/>.

¹²⁸ Pro média. Tiskové zprávy. Spisovatelé se setkávají na prvním porevolučním sjezdu. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelu.cz/wp-content/uploads/2015/06/tz-spisovatele-zahajuji-prvni-porevolucni-sjezd.pdf>.

¹²⁹ STASZEK, Zdeněk. Spisovatel není typ osobnosti. *H7O.CZ: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 10. 4. 2014 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/spisovatel-neni-typ-osobnosti/>.

jak by měla literatura promlouvat společensky, koho a co by měla hájit a jakou roli by při tom měli hrát autoři, kritici a odborná veřejnost.

4. Sjezd spisovatelů 2015 v médiích

Tato kapitola se bude skrze perspektivu mediální logiky zabývat mediálními ohlasy Sjezdu spisovatelů z června 2015. Předmětem rozboru bude způsob prezentace, nahlížení a uspořádání materiálu v konkrétních mediálních příspěvcích s cílem popsat, jaký výklad a význam média této události z reálného světa prisoudila.

Prvně je nutné zmínit, že některé z dvaceti sedmi sjezdových příspěvků byly mediálně publikovány, přičemž čtyři z nich (od Petry Hůlové, Karla Pioreckého, Martina Vopěnky a Tomáše Zmeškala) byly uveřejněny na serveru Art.iHNed.cz, příspěvky Pavla Janáčka a Petra A. Bílka otiskl časopis Host, texty Ondřeje Slačálka a Jana Bělíčka A2, projev Jiřího Kratochvila se objevil na Respekt.cz, projev Milana Uhdeho v Salonu Práva a příspěvek Jana Němce otiskly Lidové noviny v rubrice Orientace. Sborník všech příspěvků ze Sjezdu pak publikovalo nakladatelství Host v prosinci 2015.

Asociace spisovatelů vydala ke Sjezdu celkem čtyři tiskové zprávy.¹³⁰ Kromě organizačních záležitostí a představení programu v nich byla zdůrazněna i skutečnost, že chystaný sjezd je prvním pokusem o takové setkání ve svobodných podmínkách. Milan Uhde, jeden z řečníků, byl pak vždy připomenut jako pamětník předrevolučního sjezdu z roku 1967. Tato dvě fakta později v médiích dostala více pozornosti a rezonovala v nich.

4.1 Zpravodajství

Ještě před uskutečněním akce o prvním polistopadovém¹³¹ Sjezdu zpravodajsky informoval web ČT 24¹³², který nejvíce informací přebral z oficiálních tiskových zpráv Asociace spisovatelů a navíc zdůraznil dva aspekty – za prvé již zmíněnou připomínku Sjezdu spisovatelů z roku 1967 a za druhé širší kontext vzniku Asociace spisovatelů

¹³⁰ Pro média. Tiskové zprávy. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelu.cz/tiskove-zpravy-sjezd-spisovatelu/>.

¹³¹ Je nutné doplnit, že přestože se nejednalo přímo o setkání s názvem sjezd, Obec spisovatelů pořádala pravidelně Valné hromady, na kterých se scházeli její členové. Podrobněji byly představeny v druhé kapitole.

¹³² První polistopadový sjezd spisovatelů resuscituje českou literaturu. *ČT 24* [online]. 12. 5. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z www: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1527254-prvni-polistopadovy-sjezd-spisovatelu-resuscituje-ceskou-literaturu>.

a její vymezení se vůči Obci spisovatelů. Obě tato témata se později opakovaně objevovala i v médiích dalších. Podobným způsobem referoval server Lidovky.cz.¹³³ Připomněl pozadí sporu mezi Obcí a Asociací, opět odkázal na IV. Sjezd Svazu československých spisovatelů z roku 1967 a v krátkosti představil program chystaného setkání.

Podrobněji se pozadí příprav i významu celé akce věnoval Daniel Konrád v *Hospodářských novinách*.¹³⁴ Obšírněji se prostřednictvím rozhovoru s Janem Němcem z Asociace spisovatelů věnoval důvodům, proč je Sjezd pořádán. Mezi ty Němec označil i pragmatickou snahu tlumočit státu potřeby oboru v oblasti podpory a financování. Němec se dále zamýšlí nad tím, proč právě nyní vnímá jako potřebné sdružení literátů a proč je celá akce pořádána s jasným odkazem na minulé sjezdy, přestože návaznost je v dnešní době už téměř nemožná. Poprvé je zde zmíněna možnost, že by na Sjezdu mohla zaznít zpráva od Milana Kundery.

Na konfliktu mezi Asociací a Obcí spisovatelů postavil svůj článek iDNES.cz.¹³⁵ Uvádí se v něm vyjádření Lydie Romanské-Lidmilové z Obce spisovatelů, která Sjezd prohlásila za zinscenované představení. Za zmínku jistě stojí i fakt, že zprávu o chystané akci, poněkud překvapivě, převzal z ČTK i bulvární deník Blesk.cz.¹³⁶

V průběhu Sjezdu se jeho dění zpravodajsky věnoval Art.iHNed.cz.¹³⁷ Z dění prvního dne vyzdvihl pozdrav Milana Kundery a podrobněji se věnoval úvodní tezi Jana Němce o významu literatury ve společnosti. Němec přednesl myšlenku, že hlas literatury zaniká v nadprodukcí, veřejném prostoru médií a marketingu. Význam

¹³³ 30 řečníků, 12 hodiny literatury. V Praze se koná první polistopadový Sjezd spisovatelů. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 5. 6. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z [www: http://www.Lidovky.cz/30-recniku-12-hodin-literatury-v-praze-se-kona-prvni-polistopadovy-sjezd-spisovatelu-gz7-/kultura.aspx?c=A150605_104929_in_kultura_hep](http://www.Lidovky.cz/30-recniku-12-hodin-literatury-v-praze-se-kona-prvni-polistopadovy-sjezd-spisovatelu-gz7-/kultura.aspx?c=A150605_104929_in_kultura_hep).

¹³⁴ KONRÁD, Daniel. Já píši Vám občane! *Hospodářské noviny*. Praha: Economia, a.s., 5. 6. 2015, s. 20. ISSN 1213-7693.

¹³⁵ Asociace spisovatelů má sjezd. Podle Obce jde o zinscenované představení. *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 5. 6. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.iDNES.cz/zacina-sjezd-spisovatelu-0yp-/literatura.aspx?c=A150605_130518_literatura_ob.

¹³⁶ V Praze začne dvoudenní Sjezd spisovatelů. *Blesk.cz* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER a.s., 5. 6. 2015 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1213-8991 Dostupné z [www: http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-live-kulturni-servis/323247/v-praze-zacne-dvoudenni-sjezd-spisovatelu.html](http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-live-kulturni-servis/323247/v-praze-zacne-dvoudenni-sjezd-spisovatelu.html).

¹³⁷ Sjezd spisovatelů řešil roli literatury po roce 1989, účastníky pozdravil Milan Kundera. *Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 2015, 2015-6-5 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64121960-sjezd-spisovatelu-kundera>.

literatury je pro fragmentarizovanou společnost, ve které žijeme, těžké uchopit, navíc v situaci, kdy lze skutečnost zcela a úplně popsat mnoha jinými prostředky. Kritiku obrátil též mezi samotné spisovatele, kteří nebyli schopni pružně reagovat na sociální problémy po roce 1989. Z prvního dne zaujal rovněž projev Jana Bělíčka o záhodnosti spisovatelské angažovanosti, i kdyby k ní mělo docházet skrze politická hnutí. Proti této myšlence se v diskusi ohradila Petra Hůlová a Miroslav Balašík. Hůlová ve svém příspěvku za hlavní přínos literatury, a konkrétně spisovatelů pro společnost, označila práci s jazykem. Zmíněn byl zároveň příspěvek Milana Uhdeho, který se přimlouval za to, aby ministerstvo kultury výrazněji podporovalo živé umění.

„Až symbolicky první novodobý Sjezd spisovatelů začal pozdravem od Milana Kundery a skončil minutou ticha za právě zesnulého Ludvíka Vaculíka,“ připomněl v úvodu resumé druhého dne Art.iHNed.cz smutnou zprávu ze závěru Sjezdu.¹³⁸ Resumé se vcelku podrobně věnovalo jednotlivým příspěvkům z programu. Zmíněn byl filozofický projev Miroslava Petříčka, debata o tom, zda psát či nepsat v mateřském jazyce nebo v angličtině, a příspěvek Lydie Romanské-Lidmilové z Obce spisovatelů, která vstoupila do programu na vlastní žádost mimo plán. Krátce se článek věnuje také příspěvku Jiřího Kratochvila o současném nebezpečí v Rusku a problematice vymizení takzvaného druhého života knihy, který předestřel Ivan Binar. „Dvoudenní setkání českých spisovatelů, kritiků a literárních vědců sice ‚nepřineslo jednoznačné vyústění‘, jak v sobotu konstatoval jeden z pořadatelů Adam Borzič, přesto debatu o stavu tuzemské literatury posunulo dál,“ píše se v článku. Borzič, podobně jako Němec, vidí význam sjezdu už v tom, že se uskutečnil: „Vystupujeme ze sebe, hovoříme spolu, setkáváme se s druhými. To je ta nejcennější zpráva, protože absencí toho naše literatura dlouho trpěla,“ konstatoval.

Po Sjezdu se objevila shrnutí ještě na ČT24.cz¹³⁹ a podrobná bilanční resumé Zuzany Kultánové na Opičírevue.cz¹⁴⁰ a Pavla Mandyse na iLiteratura.cz.¹⁴¹ Všechna

¹³⁸ Doporučení Sjezdu spisovatelů: Oživit radu, psát anglicky, vstoupit do informační války. *Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 2015, 2015-6-6 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64124770-sjezd-spisovatelu-resumemid=25386>.

¹³⁹ Ze sjezdu spisovatelů zní, že literatura je bezmocná. *ČT24.cz* [online]. Praha: Česká televize, 5. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1533436-ze-sjezdu-spisovatelu-zni-ze-literatura-je-bezmocna>.

¹⁴⁰ KULTÁNOVÁ, Zuzana. V Praze se uskutečnil první porevoluční Sjezd spisovatelů. *Opičírevue.cz* [online]. Brno: Roman Kultán, 8. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. ISSN 1804-5499. Dostupné z: <http://opicirevue.cz/obsah/v-praze-se-uskutecnil-prvni-porevolucni-sjezd-spisovatelu/>.

média považovala za nutné zmínit pozdrav a přání úspěchu od Milana Kundery, které v úvodu Sjezdu přečetl Jan Němec. Němcův projev pak patřil mezi nejcitovanější, spolu s příspěvkem Milana Uhdeho, který zdůraznil nutnost obrany literatury. Ztráta společenského vlivu literatury byla tématem, kterému se věnovalo více účastníků, a média jej také označila za jeden z prominentních motivů. Mezi další zmiňovaná témata patřila angažovanost spisovatelů a jejich role ve společnosti (v této souvislosti byl zmíněn projev Jana Bělíčka) a společenská role literatury. Média zaujal i projev Petry Hůlové, která za hlavní přínos literatury, a tím potažmo spisovatelů pro společnost, označila práci s jazykem.

4.2 Komentáře a rozhovory

Komentáře, které se v médiích po Sjezdu objevily, byly povětšinou sepsány členy literární obce a obsahově nevybočovaly z literárního diskurzu. Jednotlivě reagovaly na konkrétní témata a teze a lze je jen těžko zobecnit. Vzhledem k typu médií a jejich zaměření se potvrdil předpoklad, že pro odbornou diskusi o literárním dění slouží jako platforma převážně časopisy s úzce literárním zaměřením.

Své myšlenky o potřebě bránit literaturu i ve svobodné společnosti rozvedl ještě před Sjezdem Milan Uhde v rozhovoru pro *H7O.cz*.¹⁴² Živé umění označil za „nepostradatelný a nenahraditelný nástroj společenského sebepoznání,“ jehož minimální podpora by měla být zanesena v zákoně. Nynější finanční podpora kultury, která nedosahuje ani jednoho procenta z rozpočtu, je podle Uhdeho nedostatečná. V tomto rozhovoru Uhde jako několikaletý člen Rady České televize i Českého rozhlasu odpověděl na otázku, zda média veřejné služby věnují literatuře, respektive kultuře dostatek prostoru: „To je vážná otázka. Jsem přesvědčen, že Česká televize dluží současné literární tvorbě mnoho, někdy se mi zdá, že téměř vše. Nedbá jejich vrcholů

¹⁴¹ MANDYS, Pavel. Sjezd spisovatelů 2015. *ILiteratura.cz* [online]. Praha: Sdružení pro iliteraturu, 9. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/34889/sjezd-spisovatelu-2015>.

¹⁴² STASZEK, Zdeněk. Postavení české literatury je nedůstojné: Předsjezdový rozhovor s Milanem Uhdem, jedním z řečníků. In: *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/postaveni-ceske-literatury-je-nedustojne/>.

a příliš často se opírá o průměr. Z toho vzniká na obrazovce podprůměr. Je nejvyšší čas veřejně o tom promluvit a předložit konkrétní návrhy nápravy.“¹⁴³

Více publicistickým pohledem se na připravovanou akci podívali v pořadu *U zavěšené knihy*.¹⁴⁴ Prvním hostem z řad účastníků byl Milan Uhde, který zavzpomínal na důležité momenty IV. Sjezdu a prohlásil, že i přestože je dnešní situace naprosto odlišná, motivace Sjezdu je i v roce 2015 obranná. Postavení české literatury je podle něj nedůstojné. V nutnosti bránit umění tak vlastně vytvořil paralelu ke Sjezdu z roku 1967. Prostor dostal zároveň pořadatel, básník a šéfredaktor obtýdeníku *Tvar* Adam Borzič, který vysvětlil, jaká je motivace za pořádáním celého setkání. Za dvě nosná témata označil otázku dnešního stavu literatury a vztah spisovatelů a společnosti. Úspěchem by podle něj bylo, pokud Sjezd ukáže, že literatura je zastoupena ve veřejném prostoru a je živá.

Po Sjezdu polemizoval v článku na *Parlamentnílisty.cz*¹⁴⁵ Ivan Matějka nad smyslem sdružování spisovatelů, protože, jak uvádí, „jediný spisovatelský čin, který může mít smysl, se odehrává v přísném soukromí, je to čin individuální.“ Matějka připomíná, že před Asociací existovaly jiné organizace sdružující literáty, kterými podle něj Asociace „opovrhne.“

Komentář Lydie Romanské-Lidmilové ke Sjezdu spisovatelů se objevil na *Literarky.cz*.¹⁴⁶ Romanská-Lidmilová v krátkosti okomentovala mnoho z témat, které na Sjezdu zazněly, a v závěru své úvahy připomněla, že Sjezd nebyl reprezentativním setkáním, protože na něm chyběla mnohá významná jména soudobé literární scény. Ivan Kraus na svém blogu na *Aktuálně.cz*¹⁴⁷ předně vyjádřil myšlenku,

¹⁴³ STASZEK, Zdeněk. Postavení české literatury je nedůstojné: Předsjezdový rozhovor s Milanem Udem, jedním z řečníků. In: *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/postaveni-ceske-literatury-je-nedustojne/>.

¹⁴⁴ *U zavěšené knihy* [televizní pořad]. Moderuje Petr Vizina. ČT art, 2015. Dostupné online z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10619821880-u-zavesene-knihy/215411000170021/>.

¹⁴⁵ MATĚJKA, Ivan. Kdo je tady spisovatel? Velmi subjektivní poznámka. *Parlamentnílisty.cz* [online]. Praha: Our Media, a.s., 7. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Ivan-Matejka-Kdo-je-tady-spisovatel-Velmi-subjektivni-poznamka-378563>.

¹⁴⁶ ROMANSKÁ, Lydie. Po „sjezdu“ spisovatelů. *Literární noviny: literárky.cz* [online]. Praha: Literární noviny, 9. 6. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://literarky.cz/literatura/222-literatura/20049-po-sjezdu-spisovatel>.

¹⁴⁷ KRAUS, Ivan. Sjezd spisovatelů. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 9. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/ivan-kraus.php?itemid=25386>.

že psaní by mělo být spíše posláním, nežli povoláním, čímž odmítl myšlenku na profesionalizaci spisovatelů tak, jak ji požadovali někteří účastníci Sjezdu.

Na webu britských listů Blisty.cz¹⁴⁸ vyšel velmi negativní článek *Jarmark trapnosti plus podpásovka kvůli prachům*, ve kterém Štefan Švec velmi ostře a vulgárně kritizuje obsahovou náplň veskrze všech řečnických příspěvků.

Názoru Petry Hůlové se přiblížil ve svém komentáři Petr Fischer. Podle něj spisovatelé mohou být bezvýznamní, nikoli však bezmocní. Jejich moc spočívá ve schopnosti „jazykem objevovat nevyslovené, dokonce nevyslovitelné,“ a tím vnášet do dnešního samozřejmého světa nové, nesamozřejmé podněty.¹⁴⁹

Na příspěvek Tomáše Zmeškala¹⁵⁰ reagovala kritička Eva Klíčová. V článku *Spíše lži než názory* na H7O.cz¹⁵¹ vyvrací teze o postavení české literatury v zahraničí, které Zmeškal přednesl. Podle něj je přijetí české literatury tuzemskou a zahraniční kritikou diametrálně odlišné. Zatímco v Čechách se hovoří o úpadku české prózy, v anglosaských zemích, které Zmeškal soustavněji sleduje, se hovoří o zlatém věku české literatury. Klíčová se Zmeškalem ostře polemizuje a celou situaci vidí mnohem hůře. Ohrazuje se proti Zmeškalovu nařčení, že čeští kritici mají a priori negativní postoj k současným českým textům, které nevycházejí z realistické tradice, a na pravou míru uvádí některá ze Zmeškalových vágních tvrzení, která jsou podle ní nepravdivá nebo přinejmenším vytržena z kontextu. Klíčová svůj článek zakončuje vyhocenou apostrofou: „Takže, Tomáši Zmeškale, nevím, v jakém fikčním světě jste vypátral ty ideologicky zavilé kritiky, ty tálibánce ubíjející naši na zlatém výsluní světové pozornosti se vyhřívající skvostnou literaturu. Jediné, co mě jímá, je děsivá představa, že ona lehkost myšlenkových zkratek, osočování, lži, kvaziargumentace je něčím typická pro mnohou českou prózu, jež si proto libuje v nezávaznosti svých sdělení a omlouvá se onnipotentním modernismem, ač v ní samé už po žádném smělém

¹⁴⁸ ŠVEC, Štefan. *Jarmark trapnosti plus podpásovka kvůli prachům* [online]. Praha: Občasné sdružení Britské listy, 10. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/77711.html>.

¹⁴⁹ FISCHER, Petr. *Petr Fischer ke Sjezdu spisovatelů: Bezvýznamný, nikoli bezmocný spisovatel. Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 10. 6. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://archiv.iHNed.cz/c1-64140870-petr-fischer-sjezd-spisovatelu>.

¹⁵⁰ ZMEŠKAL, Tomáš. *Proč si v cizině myslí, že Česko prochází zlatým literárním věkem, ale u nás o tom nikdo neví? Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 7. 6. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64126270-tomas-zmeskal-sjezd-spisovatelu>.

experimentu není ani památky. Snad jste se chtěl stylizovat do politicky výbušné atmosféry spisovatelského sjezdu roku 1967 a být Vaculíkem dnešních dnů? Snad to byl jen projev pro zraněná autorská ega — ten pravý projev na Sjezd spisovatelů 2015.“

Michal Šanda na *Novinky.cz*¹⁵² rozebíral smysl a přínos Sjezdu. Ocenil snahu nové Asociace pokusit se spojit hlavně prozaiky, kteří, oproti básníkům, nemají tolik příležitostí k setkání. Účastníky Sjezdu však označil za „izolovanou soustavu,“ jejíž jednotlivé prvky působily sice samy na sebe, nepřesáhly ale do vlivu na vnější okolí.

V rozhovorech se tematizoval hlavně celkový význam a přínos Sjezdu po jeho skončení. Karel Piorecký v bilančním rozhovoru na *H7O.cz*¹⁵³ shrnul průběh a vyznění Sjezdu. Vyjádřil uznání za to, že byl vůbec zorganizován, a jako průlomové příspěvky pak označil zahajovací řeč Kateřiny Kalistové, která z pozice ministerstva vyjádřila ochotu lépe spolupracovat s literáty a literaturu více finančně podpořit, a rozlišení mezi spisovateli amatéry a profesionály, které ve svém příspěvku shrnul Pavel Janáček. Jako důležité pak vidí téma výuky na školách, které na Sjezdu opakovaně zaznívalo, ale překvapivě se mu nedostalo žádné mediální pozornosti.

Josef Chuchma ve svém pořadu *Jasná řeč* uspořádal diskusi s Petrem A. Bílkem a členem Obce spisovatelů Ondřejem Horákem, spisovatelem, literárním publicistou a kritikem. Bílek přiznal, že byl před setkáním skeptický, ale náplň Sjezdu mu nakonec přišla smysluplná a nadějná. Označil ho za „pozitivní bod vzbouření proti marginalizaci literatury.“ Horák na druhou stranu viděl v uspořádání Sjezdu jakousi rezignaci či přiznání prohry, že spisovatelé už společnost nedokážou zaujmout tím, co píšou, ale musí ji zaujmout tím, že se sejdou. Nutno podotknout, že Horák na Sjezdu nebyl. Moderátor pořadu se vrátil i k otázce, proč Obec spisovatelů jako organizace upadla a ztratila váhu.¹⁵⁴

Pozitivní vyznění měl i editorial Adama Borziče v *Tvaru*: „No a jaký že ten sjezd vlastně byl? Těžko se to hodnotí člověku, který byl jedním z organizátorů této

¹⁵¹ KLÍČOVÁ, Eva. Spíše lži než názory. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/spis-lzi-nez-nazory/>.

¹⁵² ŠANDA, Michal. Michal Šanda: Na sjezdu *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, a.s., 2015, 2015-6-15 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.Novinky.cz/kultura/salon/372319-michal-sanda-na-sjezdu.html>.

¹⁵³ PIORECKÝ, Karel. Lidštější rozměr umění. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/lidstejsi-rozmer-mysleni/>.

¹⁵⁴ *Jasná řeč Josefa Chuchmy* [televizní pořad]. Moderuje Josef Chuchma. ČT art, 8. 6. 2015. Dostupné online z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/215411000180022/>.

události a navíc na sjezdu sám řečnil. Přesto s odstupem času a po přečtení řady reflexí (vstřícných i méně přátelských) mohu konstatovat, že tato událost smysl měla. Nejenže atmosféra byla místy elektrizující, nejenže zaznělo několik skvělých projevů (z těch, jež jsme neotiskli, považuji za zvlášť pozoruhodné příspěvky Petry Hůlové, Ondřeje Slačálka nebo Miroslava Petříčka), nejenže se na sjezdu objevila vstřícnější tvář ministerstva kultury (náměstkyně ministra Kateřina Kalistová se účastnila téměř celého sjezdu a v její úvodní řeči zazněla podstatná věc, a sice že literatura a kultura se nemusí vyplatit, protože jsou hodnotné samy o sobě) (...).¹⁵⁵

V rozhlasovém pořadu *Liberatura*¹⁵⁶ se k proběhlé akci vyjádřili za pořadatele Jan Němec a Ondřej Lipár. Němec za hlavní přínos označil shodu mezi spisovateli a Kateřinou Kalistovou z ministerstva kultury na nutnosti lepší spolupráce a dialogu. Tuto linii navázání „nekonfliktního a vzájemně vstřícného dialogu s mocí“ vyzdvihla ve své reportáži nazvané *Přiznat si odpovědnost k instituci literatura* pro Tvar i Svatava Antošová.¹⁵⁷ Lipárovi přišly jako nejsilnější tematické linky Sjezdu debaty o smysluplnosti spisovatelské činnosti a její profesionalizaci. Oba ale uvedli, že na Sjezdu byly vzneseny impulsy a podněty, které bude nutné zpracovat do konkrétních plánů a záměrů. Velká část pořadu se věnovala i tématu financování literatury, které se postupem času ukázalo být jedním z nejdiskutovanějších v médiích. Komentářové příspěvky věnující se tomuto tématu stojí za podrobnější rozbor. Interpretace textů pomocí diskurzivní analýzy může nabídnout cenný vhled na smýšlení dnešní společnosti o literatuře a její hmotné podpoře.

¹⁵⁵ BORZIČ, Adam. Editorial. *Tvar* [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://old.itvar.cz/cz/2015/13-2015-editorial-1015.html>.

¹⁵⁶ DEMELOVÁ, Karolína a Jonáš ZBOŘIL *Liberatura* o Sjezdu spisovatelů: Chtěli jsme zjistit, jestli to má smysl. *Liberatura* [rozhlasový pořad]. ČRo – Radio Wave, 10. 6. 2015 18:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/liberatura/_zprava/liberatura-o-sjezdu-spisovatelu-chteli-jsme-zjistit-jestli-to-ma-smysl--1500946.

¹⁵⁷ ANTOŠOVÁ, Svatava. *Přiznat si odpovědnost k instituci literatury*. *Tvar* [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://old.itvar.cz/cz/2015/13-2015-reportaz-1014.html>.

4.3 *Financování literatury v kontextu debat na Sjezdu spisovatelů 2015*

Je sice hezké být maturitní otázkou, ale žít se z toho nedá, přiblížila česká spisovatelka Petra Hůlová motivy za vznikem Asociace spisovatelů. Poukazovala tak na skutečnost, že v českém literárním prostředí existuje pro spisovatele jen velmi malá šance uživit se pouhým psaním, případně performativním uváděním své tvorby. Podle Pavla Janáčka, ředitele Ústavu pro českou literaturu AV ČR, se to podaří jen jednomu z deseti spisovatelů, kteří jsou zařazeni v seznamu čtyři k maturitní zkoušce.¹⁵⁸ Debatám o financování české literatury se věnovali i autoři na Sjezdu spisovatelů. Snahu nastavit nový úzus ekonomického ohodnocení spisovatelské profese uvádí pořádající Asociace spisovatelů, spolu se zvýšením prestiže a podporou vzájemné výměny profesních zkušeností, ve Stanovách jako své cíle a poslání. Špatná finanční situace spisovatelů se ostatně odrážela i v nevyhovujícím prostředí, ve kterém bez klimatizace za velkých veder rokování probíhalo.

„Podle mě se věcně shodneme na tom, že je umístění české literatury a kultury v hierarchii společenských potřeb nedůstojné, podcenivé a svědčí o neprozíravém přístupu polistopadových politických reprezentací,“ pronesl v jednom z úvodních příspěvků Sjezdu Milan Uhde.¹⁵⁹ Předseda Asociace Jan Němec zase hovořil o „stavu chronické bezmoci literatury“.¹⁶⁰ Z konkrétních výpočtů, které pak předložil spisovatel, publicista a předseda Svazu českých knihkupců a nakladatelů Martin Vopěnka, vyplynulo, že pouhá autorská tvorba „nemůže českým autorům zajistit důstojnou existenci“.¹⁶¹

Životní minimum by, podle předložených čísel, zajistil autorovi až prodej 2550 výtisků knihy s cenou 260 Kč, tedy průměrnou cenou na českém trhu, pokud by ji psal po dobu roku a půl. Délka tvorby i náklad jsou však v tomto odhadu velmi optimistické. Průměrné tištěné náklady knih se totiž pohybují mezi 1200 a 2000 výtisky a i kdyby

¹⁵⁸ JANÁČEK, Pavel. Profesionální spisovatel dnes. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 85-86. ISBN 978-80-7491-384-6.

¹⁵⁹ UHDE, Milan. Literaturu bylo a je třeba bránit. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 26. ISBN 978-80-7491-384-6.

¹⁶⁰ NĚMEC, Jan. Přepisujeme přítomnost. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 19. ISBN 978-80-7491-384-6.

¹⁶¹ VOPĚNKA, Martin. Bohatý spisovatel, chudý spisovatel. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 81. ISBN 978-80-7491-384-6.

byla kniha napsaná v tomto časovém rozmezí, prodej by se neuskutečnil ihned a doplacení honoráře by, ve většině případů, následovalo až po skončení kalendářního roku. Z takovýchto dat lze tedy konstatovat, že většina českých autorů nemůže z čistého prodeje knih dosáhnout ani na životní minimum a že samotný trh spisovatele neuživí.¹⁶²

Z tohoto tvrzení vyvstává několik otázek. Za prvé – je vůbec žádoucí, aby spisovatelé dosáhli úplné profesionalizace? Za druhé – proč by obživa spisovatelů neměla být ponechána čistě na nich a jejich schopnosti uplatnit se na trhu? A za třetí – kdo by měl profesionálním spisovatelům poskytovat další finance, konkrétně plat?

4.3.1 Profesionalizace spisovatelů

Na první otázku pravděpodobně nikdy nebude existovat jednoznačná odpověď. Pavel Mandys si všímá, že oproti jiným povoláním je spisovatelská profese zatěžkána romantickou představou z 19. století o autorovi jako geniální bytosti, kterou nutí psát jakási vnitřní síla. Literatura je vnímána jako výsledek nutkavé potřeby niterného tvůrčího vyjádření.¹⁶³ I Pavel Janáček přiznává, že historická sociologie literatury zná model umělce jako bohéma distancujícího se od společnosti a činícího ze své chudoby součást svého uměleckého gesta.¹⁶⁴ Podobné vnímání má například i současný spisovatel Ivan Kraus. Ten na svém blogu na Aktuálně.cz v reakci na Sjezd napsal, že pokud je nějaký spisovatel přesvědčen, že psaní není jen poslání, ale i povolání, není to dobré. Ve svém článku vyjmenovává i několik slavných autorů, včetně Franze Kafky, Johna Steinbecka nebo Karla Čapka, jimž civilní povolání přineslo cennou inspiraci v tvorbě.¹⁶⁵ Pro zajímavost uveďme, že spisovatelé se neobjevují ani v hodnocení prestiže povolání, které zpracovává Český statistický úřad.

Na druhé straně stojí ti literáti, kteří vnímají současný stav ekonomického amatérismu jako kritický pro zachování hodnotné a kvalitní literatury. Tento názor stál i za vznikem Asociace spisovatelů a v literárně-vědné obci rezonuje již delší dobu. „Přijmeme-li tezi, že spisovatel a literatura jsou pro společnost důležití a že národní

¹⁶² VOPĚNKA, Martin, ref. 161, s. 79-82 .

¹⁶³ MANDYS, Pavel. Sjezd spisovatelů 2015. *iLiteratura.cz* [online]. Praha: Sdružení pro iliteraturu, 18. 12. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/34889/sjezd-spisovatelu-2015>.

¹⁶⁴ JANÁČEK, Pavel, ref. 158, s. 85.

¹⁶⁵ KRAUS, Ivan. Sjezd spisovatelů. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 18. 12. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/ivan-kraus.php?ite>.

literatura je nenahraditelná překlady už proto, že kultivuje jazyk a vůbec identitu národního společenství, je přirozené předpokládat, že je v zájmu společnosti literaturu a spisovatele podporovat. Jinak řečeno, že si zaslouží respekt a uznání. A to mimo jiné znamená, že psaním se bude možné i slušně uživit,“ píše například Miroslav Balaščík už v roce 2014 v článku *Jak uživit spisovatele?*¹⁶⁶ V tom samém roce Karel Piorecký v reakci na debatu o významu Obce spisovatelů vyjadřuje naději, že snahy o větší profesionalizaci spisovatelů budou probíhat v rámci zaštiťující reprezentativní instituce: „Snad se nakonec podaří vytvořit novou organizaci či alespoň stabilně fungující iniciativu, která bude hájit zájmy a potřeby spisovatelů vůči státu i komerčním subjektům. A třeba nakonec i pomůže změnit pojetí spisovatele jako toho, komu se za jeho práci platí jen symbolicky, případně vůbec, protože psaní je přece koníček.“¹⁶⁷

Pavel Mandys poznamenává, že pokud budou mít spisovatelé druhé plnohodnotné zaměstnání, budou nutně jedno nebo druhé odbývat.¹⁶⁸ Básník Ondřej Lipár podotkl, že se nejedná o sociální dávky na spisovatele, ale o odměňování odvedené práce, jak je to běžné v jiných odvětvích.¹⁶⁹

K tématu financí se už při založení Asociace vyjádřil Jan Němec podrobněji v rozhovoru pro *Novinky.cz*: „Tak jednoduché to samozřejmě není, že čím lépe jste zaplacen, tím lepší výkon podáte – bavíme se přece o tvůrčí práci. Žádná přímá úměra tady neexistuje, a dokonce bych řekl, že to může být i úplně naopak. Spisovatele zkrátka může stejně snadno zničit úspěch jako neúspěch, existenční zajištění i existenční nouze. Ale předpokládejme, že máte téma, máte chuť psát a obtížně hledáte prostor a čas k tomu, přetavit to v knihu. Tehdy je podle mě skvělé, když existuje možnost, jak se psaní alespoň po nějaký čas věnovat naplno – jednak se tím vše urychlí, jednak to pravděpodobně bude poznat i na výsledku.“¹⁷⁰

¹⁶⁶ BALAŠČÍK, Miroslav. Jak uživit spisovatele? *HOST* [online]. 2014, XXX (8), s. 20-25 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2014/8-2014/jak-uzivit-spisovatele>.

¹⁶⁷ PIORECKÝ, Karel. Invaze diletantů. *A2* [online]. 2014, č. 13 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2014/13/invaze-diletantu>. ISSN 1803-6635.

¹⁶⁸ MANDYS, Pavel, ref. 163.

¹⁶⁹ DEMELOVÁ, Karolína a Jonáš ZBOŘIL *Liberatura o Sjezdu spisovatelů: Chtěli jsme zjistit, jestli to má smysl. Liberatura* [rozhlasový pořad]. ČRo – Radio Wave, 10. 6. 2015 18:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/liberatura/_zprava/liberatura-o-sjezdu-spisovatelu-chteli-jsme-zjistit-jestli-to-ma-smysl--1500946.

¹⁷⁰ KUČERA, Štěpán. Chceme se prát za literaturu, říká předseda Asociace spisovatelů Jan Němec. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, a.s., 9. 1. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z:

4.3.2 Spisovatel a volný trh

Druhá otázka zní, zda lze říct, že pokud se spisovatel není schopen uživit z prodeje knih, možná jeho tvorba není dostatečně atraktivním tržním artiklem, a měla by jednoduše být nahrazena něčím s větším prodejním potenciálem. Němec o podobné problematice poeticky hovořil jako o bezmocnosti a zániku literatury „v nekonečném crescendo marketingu a komerčních médií“.¹⁷¹ Zastáncem volného trhu je například autor Ondřej Horák, který jako zástupce Obce spisovatelů v debatě o významu Sjezdu přiznal, že většina literatury je špatná a že právě trh sám by měl řídit, co čtenáři budou kupovat, i kdyby to mělo být jen oddechové čtivo.¹⁷²

Pavel Mandys identifikoval několik základních aspektů, proč knihu nelze brát jako klasické spotřební zboží – mezi nimi vysokou nadprodukcí textů, nemožnost zaručit kvalitu knihy při koupi a následná nemožnost její reklamace v případě zklamání z obsahu.¹⁷³ I další umělci se brání spojování literatury s běžnou tržní hodnotou. Milan Uhde řekl, že živé umění má veškeré atributy veřejného statku, a jako takovému mu přisuzuje privilegium hrazení ze státní pokladny.¹⁷⁴ Petra Hůlová konkrétně u literatury vyzdvihla schopnost spisovatele udržovat, rozvíjet a obohacovat český umělecký jazyk.¹⁷⁵ Literární historik Petr A. Bílek si obdobně všímá, že díky jazyku má literatura oproti ostatním druhům umění větší vazbu na národní kontext a poskytuje lepší materiál pro testování schopnosti čtenářské gramotnosti, což je reflektováno i prestižním postavením literatury ve vzdělávacím systému. „Je dnes možné dobrat se u nás akademických titulů před i za jménem, aniž by člověk přišel do styku se jmény Beethoven či Rembrant, ale nelze k nim dojít, aniž by byl člověk vystaven alespoň

<http://www.Novinky.cz/kultura/salon/358297-chceme-se-prat-za-literaturu-rika-predseda-asociace-spisovatelu-jan-nemec.html>.

¹⁷¹ NĚMEC, Jan, ref. 160, s. 19.

¹⁷² *Jasná řeč Josefa Chuchmy* [televizní pořad]. Moderuje Josef Chuchma. ČT art, 8. 6. 2015. Dostupné online z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/215411000180022/>.

¹⁷³ MANDYS, Pavel, ref. 163.

¹⁷⁴ UHDE, Milan, ref. 159, s. 28.

¹⁷⁵ HŮLOVÁ, Petra. Schopnost být letadlem. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 37-42. ISBN 978-80-7491-384-6.

desetiminutovému výkladu o Nerudovi a prokázal schopnost odpovědět na otázku, co rozvíjel Antonín Sova,“ přibližuje Bílek.¹⁷⁶

Dospějeme-li tedy k závěru, že by měli existovat profesionální spisovatelé a jejich profesionalizace není za daných podmínek na volném trhu možná, přichází třetí naléhavá otázka, a sice z jakých zdrojů by měli autoři čerpat finance. Kromě literárního trhu zmiňuje Pavel Janáček ještě dvě možnosti. Nejprve svépomocné aktivity a fondy, které mimo jiné přerozdělují část celkových autorských příjmů z literatury od úspěšnějších a zavedenějších k méně úspěšným a novým spisovatelům. Poté instituce občanské společnosti a státu. Ty mohou literaturu podporovat nepřímo, například daňovým zvýhodněním knižního trhu, nebo přímo formou stipendií, cen a grantů.¹⁷⁷

4.3.3 Formy finanční podpory

První konkrétní návrh na podporu financování literatury přednesl spisovatel, nakladatel a předseda Svazu českých knihkupců a nakladatelů Martin Vopěnka. Ten navrhl zřízení fondu, do kterého by se odváděly 2 Kč za každou knihu zapůjčenou v knihovně, čímž by se dalo získat až 100 milionů ročně. Vopěnka považuje za výhodu, že by podpora šla přímo od čtenářů, kteří mají na rozvoji literatury zájem, a dodává, že by to bylo řešení hodné občanské společnosti.¹⁷⁸

Na Vopěnkův návrh ostře reagoval ředitel Moravské zemské knihovny v Brně, Tomáš Kubíček. Napsal, že Vopěnka chce přenést „daňové břemeno“ na čtenáře, u kterého čeká nejmenší odpor a kritizoval ho za to, že za zdroj peněz, které by měly do fondu přijít, nenavrhl komerční sféru, tedy prodej knih. Dále připomněl zákon, podle kterého jsou knihovní služby poskytovány zdarma.¹⁷⁹

Literární vědec Jiří Trávníček z Ústavu pro českou literaturu AV ČR upozornil, že návštěvníci knihoven jsou zejména mladí lidé ve věku 15 až 24 let a nejstarší obyvatelé nad 65 let, tedy lidé před ekonomickým cyklem a po něm, pro které by mohl

¹⁷⁶ BÍLEK, Petr A. Proč nás/vás nečtou? In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 94. ISBN 978-80-7491-384-6.

¹⁷⁷ JANÁČEK, Pavel, ref. 158, s. 86.

¹⁷⁸ VOPĚNKA, Martin, ref. 161, s. 81.

¹⁷⁹ KUBÍČEK, Tomáš. Spisovatelé, přijďte do knihoven, vyzývá ředitel Moravské zemské knihovny v Brně. *Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 17. 12. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64157780-kubicek-knihovny-vopenka>.

i dvoukorunový poplatek znamenat takovou finanční zátěž, která by je od návštěvy knihoven odradila. Dále vypočítává, že by čtenáři platili za stejnou službu už potřetí – poprvé platí provoz knihoven z daní a podruhé platí za zřízení roční průkazky. Stejně jako Kubíček se pozastavuje nad tím, proč Vopěnka nehledá finance do případného fondu mezi nakladateli, distributory nebo knihkupci.¹⁸⁰

Vopěnka se v reakci ohradil proti většině Kubíčkových tvrzení a zpochybnil věcnost jeho debaty, a to i vzhledem k jejímu citovému a pejorativnímu zabarvení. Zopakoval, že věří, že by čtenáři fond podpořili rádi.¹⁸¹ Ke komentářům Jiřího Trávnička doplnil, že nakladatelé a knihkupci jsou „stejně ohroženým druhem jako spisovatelé.“ Na téma státní pomoci doplnil, že navýšení grantů i další snižování DPH na knihy je potřebné, ale pochybuje, že se při obrovské setrvačnosti státního aparátu dá v brzké budoucnosti očekávat nějaká výrazná změna. Navíc by, podle jeho slov, snížení DPH pomohlo spíše nakladatelům a knihkupcům, pro autory by znamenalo navýšení honoráře o pouhých několik procent. K realizaci jeho návrhu zatím v žádné konkrétnější podobě nedošlo.¹⁸²

Tři návrhy, jak zlepšit finanční situaci spisovatelů, ve svém projevu zmínil i Pavel Janáček. Za prvé důrazně apeloval na dodržování zásady vydávat knihy s řádnými smlouvami a na důsledném požadavku honoráře za odvedenou práci, i kdyby se mělo jednat pouze o symbolickou částku: „Jak ale víme z důležitých každoročních zpráv Svazu českých knihkupců a nakladatelů, osmimiliardový knižní trh vyživuje v Česku osm set autorů a čtyři sta překladatelů. Jsou to samozřejmě průměrné statistické jednotky, ale i když přihlédneme k obecným zákonitostem uměleckého trhu, nejsou to čísla zanedbatelná. Nezaplacená jednotka literární práce se zcela jinak jeví z hlediska příjmů jednotlivce a zcela jinak z hlediska agregované kapacity celého literárního trhu“.¹⁸³

¹⁸⁰ TRÁVNÍČEK, Jiří. Fond spisovatelů by "trestal" sociálně slabší. *Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 26. 6. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://archiv.iHNed.cz/c1-64225440-travniccek-fond-spisovatelu>.

¹⁸¹ VOPĚNKA, Martin. Zpoplatnit výpůjčky knih a založit fond pro spisovatele? Vopěnka reaguje na Kubíčka. *Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 17. 12. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64189370-vopenka-kubicek-reakce?>.

¹⁸² VOPĚNKA, Martin. *Debata o financování literatury na Sjezdu spisovatelů*. [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 16. 12. 2015 22:29 [cit. 2015-12-17]. Osobní komunikace.

¹⁸³ JANÁČEK, Pavel, ref. 158, s. 88.

Za druhé navrhl možnost založení podpůrného fondu jako vyjádření vzájemné solidarity profesionálních spisovatelů. Podle jeho vyjádření ale dodnes nebyly podniknuty žádné konkrétní kroky k jeho realizaci.¹⁸⁴ A nakonec zdůraznil zájem spisovatelů na tom, aby se cíl finanční podpory z grantového systému posunul od podpory distribuce literárních hodnot k podpoře jejich vzniku a literární práce.¹⁸⁵

To by předpokládalo koncepční vyjednávání se státem, respektive s ministerstvem kultury. Právě znovunavázání komunikace s Ministerstvem kultury považovali pořadatelé Sjezdu i média za jeden ze stěžejních bodů setkání. Náměstkyně ministerstva Kateřina Kalistová na něm účastníky ujistila, že jim stát chce být seriózním partnerem a vyslovila přání, aby probíhala věcnější diskuse. „Dobrou vůlí“ ke komunikaci ze strany Ministerstva ocenil i předseda Asociace Jan Němec a podotkl, že do té chvíle komunikace nefungovala, protože nebylo jasné, s kým problémy řešit.¹⁸⁶ Na druhou stranu přiznal, že spisovatelé neměli zastřešující organizační platformu, která by byla vhodným partnerem k diskusi, a vyjádřil myšlenku, že by právě tuto roli mohla převzít Asociace spisovatelů.¹⁸⁷

K Ministerstvu kultury se obracel ve svém projevu i Milan Uhde, který se přimlouval za výraznější podporu živého umění a přiznal, že jako bývalý ministr kultury nese i on díl zodpovědnosti na dnešní špatné situaci. Podle něj je nutné legislativně zakotvit minimální hranici objemu podpory.¹⁸⁸

Na Sjezdu překvapivě nezaznělo nic na téma kolektivní správy autorských práv, kterou v současnosti v rámci udělených oprávnění Ministerstva kultury ČR vykonává občanské sdružení DILIA. Kolektivní správa se uplatňuje tam, kde dochází k průběžnému a pravidelnému užívání většího množství autorských děl, tedy například vůči poskytovatelům kopírovacích služeb, knihovnám nebo televizním a rozhlasovým

¹⁸⁴ JANÁČEK, Pavel. *Debata o financování literatury na Sjezdu spisovatelů*. [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 14. 12. 2015 9:54 [cit. 2015-12-17]. Osobní komunikace.

¹⁸⁵ JANÁČEK, Pavel, ref. 158, s. 89-90.

¹⁸⁶ Doporučení Sjezdu spisovatelů: Oživit radu, psát anglicky, vstoupit do informační války. *Hospodářské noviny: IHNEED.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 17. 12. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64124770-sjezd-spisovatelu-resumemid=25386>.

¹⁸⁷ DEMELOVÁ, Karolína a Jonáš ZBOŘIL. *Liberatura o Sjezdu spisovatelů: Chtěli jsme zjistit, jestli to má smysl. Liberatura* [rozhlasový pořad]. ČRo – Radio Wave, 10. 6. 2015 18:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/liberatura/_zprava/liberatura-o-sjezdu-spisovatelu-chteli-jsme-zjistit-jestli-to-ma-smysl--1500946.

¹⁸⁸ UHDE, Milan, ref. 159, s. 29.

společnostem. Nikterak se nezmínila ani role Nadace českého literárního fondu, který poskytuje granty na první vydání původního literárního díla a stipendia na vytvoření původního literárního díla. Výši grantů ovlivňuje mínění expertní skupiny, maximální výše stipendia je 7000 Kč měsíčně po dobu 6 měsíců. „Nadace ČLF upřednostňuje podporu takových nekomerčních tvůrčích činností a projektů, kterým se nedostává dostatečné podpory, ale jejichž kvalita a dosah za to nepochybně stojí,“ uvádí se na stránkách.¹⁸⁹

4.3.4 Finanční podpora – závěr a současná situace

Přestože na Sjezdu nebylo dosaženo konkrétních výsledků, jeho pořadatelé možnost budoucího vývoje viděli pozitivně. Dobrou zprávou pro spisovatele může být plánované navýšení prostředků na literární granty až do výše 50 milionů korun, se kterou se počítá v nejnovějším rámcovém dokumentu státní kulturní politiky, Plánu implementace Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020. Podpořeny by měly být literární časopisy, nekomerční knihy i literární akce. Otevřený dopis zástupců pražských literárních organizací, spolků, institucí a nakladatelství uveřejněný 14. prosince, kterým se ohrazují proti rozdělení grantů na pražském magistrátu, naopak ukazuje, že podpora literatury z veřejných peněz je velmi nestabilní a křehká, často závislá na konkrétním personálním obsazení daného úřadu. V březnu 2015 rozhodl pražský magistrát, že většině literárním akcím klesne finanční příspěvek. Pořadatelé cen Magnesia Litera o něj dokonce přišli úplně. „Nebudu financovat něčí soukromé zájmy, město není od toho, aby sanovalo spisovatele,“ odpověděl zostra pražský radní pro kulturu Jan Wolf za KDU-ČSL a Trojkoalici na dotaz, proč hlavní město letos téměř zrušilo podporu literárního života. Stejná situace se může opakovat i další dva roky, připomíná autor článku Daniel Konrád.¹⁹⁰

Ani od snížené deseti procentní sazby DPH na tištěné knihy, která platí od 1. ledna 2015 nelze očekávat zásadní změnu na knižním trhu. Deseti procentní sazba je v Evropě stále nad průměrem, který se pohybuje okolo pěti procent. Ve Velké

¹⁸⁹ Nadační program pro rok 2016. *Nadace ČLF*. [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.nclf.cz/cz/nadacni-program-pro-rok-2016.html>.

¹⁹⁰ KONRÁD, Daniel. Proč Praha přestala podporovat literaturu? Nebudeme sanovat spisovatele, říká radní. *Hospodářské noviny: iHNed.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 14. 3. 2016 [cit. 2016-3-21]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/c1-65204790-praha-literatura-granty-radni-wolf>. ISSN 1213-7693.

Británii, Irsku a Chorvatsku je daň dokonce nulová. Už několik ministrů kultury chtělo dosáhnout jednoho procenta z celkových výdajů na kulturu po vzoru západních států. Současná vláda si klade za cíl dosáhnout takové podpory do roku 2017. V roce 2016 ale bude po odečtení výdajů na církve celkový podíl kultury na výdajích státního rozpočtu jen 0,66 procenta. Na podporu živého umění vyjednal ministr kultury Daniel Herman pro příští rok 712 milionů korun, což je přibližně o pětinu víc než letos.

Příspěvatelé se shodli na názoru, že literární sféra je dlouhodobě finančně podhodnocená a snažili se najít nejen řešení, ale na teoreticko-filosofické rovině i důvody, proč tomu tak je a proč by tomu tak být nemělo. Kontrastní srovnání finanční podpory umělecké a průmyslové oblasti nabídl Pavel Janáček, když vypočetl, že částka vydaná Ministerstvem kultury na všechny literární granty za jeden rok odpovídá podpoře jediného projektu zabývajícího se vývojem a inovací lehkého dynamického pancíře.¹⁹¹ Sjezd spisovatelů ukázal, že literární obec zahrnující autory, kritiky a teoretiky má zájem podílet se na diskusi o dalším financování kultury a chce změnit nynější socioekonomickou situaci literátů a instituce literatury obecně. Za Ministerstvo kultury to kvitovala i Kateřina Kalistová, když prohlásila: „Kultura vždy byla, je a bude věcí veřejnou, předmětem veřejného zájmu. Kultura a umění jako veřejné služby se neobejdou bez zákonných rámců, veřejnoprávní ochrany, podpory a spoluodpovědnosti státu.“ Dle jejích slov je kultura drahá, ale nekulturnost ještě dražší.¹⁹²

4.4 Závěry mediálních ohlasů Sjezdu spisovatelů 2015

Ještě než se z představených příspěvků pokusíme vyvodit nějaké závěry, je nutné odpovědět na otázku, zda je to vůbec možné. Při vyhledávání mediálních výstupů v databázi Newton media, které v období probíhajícího Sjezdu 5. a 6. června měly v názvu heslo Sjezd spisovatelů, se objeví 9 zpráv, k datu odevzdání práce je jich pak za celý poslední rok 18. Ondřej Horák v Jasné řeči Josefa Chuchmy odvozoval důležitost či nedůležitost Sjezdu i na základě mediálního zájmu. Řekl, že pro média je jistě než Sjezd zajímavější příběh tenistky Lucie Šafářové, která v té době bojovala na tenisovém turnaji Roland Garros. A ano, pro zajímavost, heslo Šafářová se ve dvou totožných červnových dnech v českých médiích objevilo v počtu téměř sedmdesátkrát

¹⁹¹ JANÁČEK, Pavel, ref. 158, s. 90.

¹⁹² KALISTOVÁ, Kateřina. Zahajovací proslov. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 15-16. ISBN 978-80-7491-384-6.

vyšším (1227 záznamů). Pokud bychom chtěli porovnávat význam, který média přisuzují literárním událostem s událostmi sportovními, došli bychom k velmi pesimistickým závěrům. I když zůstaneme u literatury, vidíme, že úmrtí Ludvíka Vaculíka se věnovalo nepoměrně více médií (152 zpráv) než Sjezdu. Jistě, srovnání jsou to vcelku nahodilá, nicméně ne úplně nevyovídající. Naopak i přes výše načrtnutá srovnání hovoří například Karel Piorecký o zasloužené mediální pozornosti.¹⁹³ Zda je tedy možné pracovat s osmnácti mediálními výstupy jako s reprezentativním vzorkem medializace proběhlé události, je do určité míry věc názoru a perspektivy, ze které je problematika nahlížena, a je vždy nutné brát v potaz limity, které toto číslo pro analýzu představuje. Na druhou stranu je nutné si uvědomit, že mlčení o události lze také brát jako výpověď o dnešních médiích a jejich vztahu k literárním tématům. Lze konstatovat, že absence vyššího počtu mediálních ohlasů podobné literární akce odpovídá tomu, co označili literáti za problematiku už ve svých příspěvcích – literatura ztrácí ve společnosti své místo a není zajímavým produktem pro mediální reflexi. Nevelké množství mediálních výstupů nicméně umožnilo autorce provést podrobnou kvalitativní analýzu, na základě které lze vyvodit několik, i když částečně dílčích, závěrů.

Ukázalo se, že zpravodajská média určená pro širší okruh čtenářů referovala o Sjezdu téměř výlučně ve spojitosti se Sjezdem z roku 1967, čímž lze potvrdit, že tato literární událost, někdy označovaná za počátek pražského jara, má ve společnosti stále váhu a platnost. Zároveň se Sjezd dával do kontextu s pořádající Asociací spisovatelů a jejím vznikem v opozici vůči Obci spisovatelů. Byl tedy zdůrazňován fakt, že Sjezd reprezentuje jen část současné literární veřejnosti, jak je blíže rozebráno v první a druhé kapitole této práce. Kromě podrobnějších zpráv v *Hospodářských novinách* a shrnutí napsaných samotnými umělci/účastníky se v článcích víceméně používaly informace z ČTK nebo z tiskových zpráv bez dalších vlastních přístupů a analýz.

Komentáře v literárních periodikách určené užší odborné veřejnosti se věnovaly mnoha motivům a tématům a potvrdily, že slouží jako prostor pro výměnu a formulaci názorů jednotlivých spisovatelů, kritiků a literátů. Některé reakce působí překvapivě ostře a vyhroceně (například článek Evy Klíčové – „Snad to byl jen projev pro zraněná

¹⁹³ PIORECKÝ, Karel. Lidštější rozměr umění. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/lidstejsi-rozmer-mysleni/>.

autorská ega — ten pravý projev na Sjezd spisovatelů 2015¹⁹⁴), ale dokonce i vulgárně a neslušně (například Štefan Švec – „Setkání ukázalo, kde se dnes česká literatura nachází. Není to místo, které by bylo na těle vepředu.“¹⁹⁵). Forma a úroveň diskuse v určitých případech vypovídá o tom, že mezi autory panují celkem napjaté vztahy a ne vždy jsou ochotni přistoupit na diskusi. Přestože má literární veřejnost mnoho společných zájmů, často na sebe autoři útočí v osobní rovině a zdaleka nepůsobí sjednoceně.

Za témata, která mediálně nejvíce rezonovala, lze označit úlohu literatury a spisovatelů v dnešní společnosti, financování literatury a, poněkud překvapivě, rovněž důvody, které k setkání vedly. Média tak navázala na diskusi ze samotného Sjezdu, kde mnohokrát zazněla určitá forma obrany či alespoň vysvětlení, proč se setkání vlastně koná. Projevila se zde specifická spisovatelská profese jako individuálního tvůrčího činu, pro kterou kolektivní setkávání není běžné. Několik řečníků na Sjezdu tuto problematiku probíralo z hlediska historické a sociálně podmíněné perspektivy, jak bylo zmíněno v předchozí kapitole. Zajímavou otázku nastolil Karel Piorecký ohledně debaty o literatuře ve školství, což je téma, které lze jistě považovat za široce společensky platné a přesahující obor literatury, a přesto se v médiích neobjevilo téměř vůbec.

¹⁹⁴ KLÍČOVÁ, Eva. Spíše lži než názory. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/spis-lzi-nez-nazory/>.

¹⁹⁵ ŠVEC, Štefan. Jarmark trapnosti plus podpásovka kvůli prachům [online]. Praha: Občanské sdružení Britské listy, 10. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/77711.html>.

Závěr

Co tedy analýza mediálního ohlasu Sjezdu spisovatelů 2015 vypověděla o postavení literatury? Za prvé je nutné zdůraznit, že veškeré závěry jsou vzhledem k roztržitému literární veřejnosti – pořádající Asociace je pouze jednou z více spisovatelských organizací, navíc existuje řada spisovatelů, kteří nikdy nechtěli být a nebudou součástí žádného oborového spolku – pouze dílčí a nelze je snadno zobecnit. Právě problematičnost oficiálního sdružování autorů v profesních uskupeních představily dvě úvodní kapitoly. První z nich nastínila úskalí a limity reprezentativnosti nově vzniklé Asociace. Analýza mediálních příspěvků ukázala, že vznik Asociace byl reakcí na dlouhodobý vývoj na české literární scéně, přičemž nejdůležitějším momentem se ukázal být kritický stav Obce spisovatelů. Té se podrobně věnovala kapitola druhá. Na historickém pozadí v ní byly objasněny problémy, které dovedly mnohé autory k přesvědčení, že Obec již není jako oborová organizace funkční, protože nereprezentuje široký proud české literatury a nehájí její zájmy.

Tento stav může být důsledkem sporů mezi generacemi nebo tvůrčími styly (jak naznačila například Lydie Romanská-Lidmilová), dost možná ale do určité míry odráží prostý fakt, že spisovatelé jsou v tvorbě odkázáni sami na sebe a kolektivní činnost jim není vlastní. Bylo by zajímavé porovnat tuto situaci s jinými uměleckými obory. Například Český filmový a televizní svaz spolu se Státním fondem kinematografie by pro spisovatele mohl být příkladem funkčního zastoupení filmařské profese.

Ve třetí kapitole jsme nastínilí širší specifika současné kultury a společnosti, která vplynula z debat týkajících se buď přímo Sjezdu, nebo jednoho ze dvou profesních uskupení. Kapitola byla zařazena s cílem ukotvit mediální ohlas do širších souvislostí, protože není možné jej interpretovat ve společenském vakuu. Rozbor mediálního obrazu Sjezdu spisovatelů bychom měli vnímat právě na pozadí těchto diskusí. Navíc, pokud přijmeme tezi Pavla Janáčka o jakési změně paradigmatu – nově obnovené vůli spisovatelů setkávat se a vystupovat kolektivně – můžeme Sjezd vnímat jako konkrétní realizaci této nové tendence.

Nutnost setkávání byla mnohdy skloňována i na samotném Sjezdu a později v médiích, často ve spojitosti se snahou ji obhájit nebo vysvětlit. To poukázalo na fakt, že postavení literárních profesí je specifické a nepodléhá stejným pravidlům jako jiná povolání. Jak ukázala čtvrtá kapitola, problematika profesionalizace a profesionality, která se úzce pojí s otázkami financování, byla další významnou linií debat na Sjezdu

i po něm. Z podrobné analýzy vybraných příspěvků vyplynulo, že autoři článků sice ve většině případů sdílejí společný zájem získat pro literaturu více peněz, ale v konkrétních plánech na realizaci tohoto záměru se rozcházejí. Autoři článků i v tomto případě považovali za nutné z filosofického a teoretického hlediska vyšší potřebu financování odůvodnit. Přestože v názorech na danou problematiku nepanuje shoda, výměna názorů dala najevo, že členové literárně-odborné veřejnosti mají zájem podílet se na společenském dění a změnit nynější socio-ekonomický stav spisovatelské profese.

Další výraznou otázkou, která se v mediálních i sjezdových diskusích vyskytovala, byla právě snaha o definici, kdo by měl či neměl být profesionálním spisovatelem, a v důsledku toho mít či nemít nárok na výhody s tím spojené. V českém prostředí neexistuje zákonné vymezení pro status profesionála tak, jak ho například pro Francii vymezil Étienne Souriau v Encyklopedii estetiky pod heslem spisovatel – 51% jeho příjmů musí pocházet z výnosu autorských práv.¹⁹⁶ Mezi autory tak na toto téma panují různé názory, kterým jsme se podrobněji věnovali v podkapitole o profesionalizaci spisovatelů.

V analytické části mapující ohlasy na Sjezd se projevil výrazné postavení Hospodářských novin jako neborového média, jehož redaktor Daniel Konrád se literárnímu dění podrobně a dlouhodobě věnuje. Analytičtější, odbornější a úžeji vymezené příspěvky se pak pochopitelně objevily v literárních časopisech, u nichž se potvrdilo, že zůstávají významnou platformou pro diskusi o nejrůznějších odborných tématech. Mediální ohlas se ukázal být vcelku úplným – oslovení členové institucí na dotazy ohledně Sjezdu nedoplňily nic podstatného, co by v médiích nezaznělo. Co autorce v médiích chybělo, bylo větší mediální zastoupení dalších subjektů (hlavně ministerstva kultury), které jsou součástí diskuse o úloze literatury ve společnosti.

Média se rovněž v současnosti nevěnují aktuální činnosti. Mluvčí Obce spisovatelů Daniela Kovářová na doplňující dotazy v podstatě zopakovala to, co vyplývá z předchozích vyjádření členů Obce a z jejích webových stránek – aktivity Obce v převážné většině vychází z iniciativy jejích členů, kteří se jim věnují zdarma a ve svém volném čase, a slouží hlavně k podpoře vzájemného setkávání. Nedostatek finančních prostředků v současné době jiné aktivity neumožňuje. Jednání s dalšími institucemi, včetně Ministerstva kultury, podle vyjádření Kovářové probíhají, nicméně

¹⁹⁶ SOURIAU, Étienne. *Encyklopedie estetiky*. Praha: Victoria Publishing, 1994, s. 824. ISBN 80-85605-18-X.

podrobněji informovat o konkrétních plánech by bylo předčasné.¹⁹⁷ Předsedkyně správní rady Nadačního fondu Obce spisovatelů Lydie Romanská-Lidmilová uvedla, že fond v současnosti disponuje jměním ve výši 2,9 milionu korun, ze kterých se poskytují příspěvky na vydávání nových literárních děl podle žádosti členů Obce. V letošním roce požádala o příspěvek básnířka Karla Erbová. Po splnění podmínek jí může být udělena dotace 10 tisíc korun.¹⁹⁸

Předseda Asociace spisovatelů Jan Němec poskytl zápis ze členské schůze z prosince loňského roku. Uvádí se v něm podrobnosti o vývoji jednání o Literárním centru. Přestože může ještě dojít ke změnám, v tuto chvíli je idea Literárního centra posvěcená ministrem kultury, vyplývá ze zápisu. Literární centrum by se mělo stát institucí zastřešující více subjektů s cílem posilovat propagaci české literatury v zahraničí, poskytovat agenturní služby a rezidenční pobyty a navazovat spolupráci s podobnými organizacemi v zahraničí. Jako instituce by mohlo vzniknout v létě 2016, samotný Literární dům pak o rok později. Jejich provoz by měl být z hlavní části financován státem a institucionálně a formálně by spadal pod Divadelní ústav.

Petra Hůlová promluvila na schůzi o možnosti pořádat v roce 2016 kurzy tvůrčího psaní na středních školách. Zazněl také návrh na uspořádání cyklu autorských čtení ve spolupráci s knihovnami. Adam Borzič pak představil projekt Český fašismus 2016, který vzešel ze zájmu Asociace vyslovovat se k aktuálním společenským jevům a situacím. V rámci projektu by mohly být publikovány texty členů Asociace nebo pořádány veřejné debaty za účelem podnícení hlubší diskuse o společenských problémech.¹⁹⁹

Zajímavým aspektem byl jazyk příspěvků, který často odrážel skutečnost, že autoři jsou slovesní umělci. Specifičnost vyjadřování byla také důvodem k tomu, že jsem se v poměrně velké míře rozhodla zachovat přímé citace spíše, než bych vyjádření parafrázovala. Podle mého názoru slouží zachování původního znění k dokreslení vyznění celého mediálního obrazu.

¹⁹⁷ KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Aktuální činnost Obce spisovatelů*. [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 7. 4. 2016 15:03 [cit. 2016-04-12]. Osobní komunikace.

¹⁹⁸ ROMANSKÁ-LIDMILOVÁ, Lydie. *Kopie zprávy z 8. 4. tr.* [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 18. 4. 2016 12:18 [cit. 2016-04-12]. Osobní komunikace.

¹⁹⁹ NĚMEC, Jan. *Aktuální činnost Asociace*. [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 8. 4. 2016 9:08 [cit. 2016-04-12]. Osobní komunikace.

Jako autorka této diplomové práce jsem ocenila hlavně živou a proměňující se debatu, která ohledně zpracovaných témat vyvstala. Přestože mě v určitých případech zaráželo, že ne ve vždy byla vedena korektně a profesionálně a často sklouzávala do osobní roviny osočování, pomohla mi nahlédnout do mnoha oblastí fungování literárního světa a spisovatelských organizací. Aktuálnost diskusí a jejich vývoj mě potom přesvědčily, že vznik Asociace a následné uspořádání Sjezdu měly smysl a pomohly většímu prosazení literárních témat v médiích a veřejném prostoru. Přikláníla bych se tedy spíše, podobně jak to prezentoval Petr A. Bílek nebo Pavel Janáček, k optimistickému vnímání. Asociace by podle mého názoru v budoucnu mohla prosadit lepší podmínky pro spisovatele a zlepšit postavení literatury ve společnosti. Na druhou stranu je nutné podotknout, že zatím k žádným konkrétním realizacím jejich cílů nedošlo. Doufejme, že jednání o Literárním centru, jak se uvádí v zápisu ze členské schůze, dojdou v dohledné době ke zdárnému konci.

Summary

This master's thesis deals with the Writers Convention and its media reflection. To do so, it has to also look at the Writers Association as the organizer of this literary event and to investigate whether and how it represents the Czech literary public.

Therefore, in the first chapter, the author discusses the Writers Association and the reasons why it was established. The analysis of media response shows that it was a reaction to a long-term development on the Czech literary scene, most importantly that of a crisis in the existing Writers Union. A climactic moment was a critical discussion organized by the magazine A2, in which the representatives of the Union were not able to successfully demonstrate that the Union's activities were meaningful. Many writers then stated that this moment had proved the impossibility to reform the Union. The establishment of a new organization then seemed to be a logical step.

The second chapter inquired into why the Union had come to the crisis. Through a historical perspective, it presented the Union as a functional organization expressing opinions and comments on important cultural and political matters both in the Czech Republic and abroad. With time, nevertheless, it became to struggle with financial and generational issues. Major literary events took place, but the financial management was unable to keep the spending in balance. In 2011, the Union found itself with no money,

and due to mistakes in accounting also with no prospects to get grants or stipends from the state. Moreover, it stopped representing valued quality authors.

The third chapter discusses the role of literature in present-day society. Two aspects were repeated prominently. First, the fact that current market and capitalist system places literature and writers into a competition with other ways of entertainment and makes it a marketing product. Second, a tendency to act collectively again after a period of isolation in the nineties' was identified, notably by Pavel Janáček and Karel Piorecký.

The media response to the Convention itself proved that among the most discussed and influential themes of the Convention were the possibilities of literary financing and the question of professionalization. Although the debate did not come to a conclusion, the number of articles and the vivacity of discussion demonstrated that the literary public has a strong interest in promoting literary themes in media, more precisely in society, and that the writers want to negotiate better conditions for themselves and literature as such.

Použitá literatura

30 řečníků, 12 hodiny literatury. V Praze se koná první polistopadový Sjezd spisovatelů. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 5. 6. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z [www: http://www.Lidovky.cz/30-recniku-12-hodin-literatury-v-praze-se-kona-prvni-polistopadovy-sjezd-spisovatelu-gz7-/kultura.aspx?c=A150605_104929_ln_kultura_hep](http://www.Lidovky.cz/30-recniku-12-hodin-literatury-v-praze-se-kona-prvni-polistopadovy-sjezd-spisovatelu-gz7-/kultura.aspx?c=A150605_104929_ln_kultura_hep).

ANTOŠOVÁ, Svatava. Přiznat si odpovědnost k instituci literatury. *Tvar* [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://old.itvar.cz/cz/2015/13-2015-reportaz-1014.html>.

ANÝŽ, Daniel. Obec spisovatelů bude bojovat o mladé autory. *Mladá fronta DNES*, 2. 8. 1996, s. 16. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Asociace spisovatelů má sjezd. Podle Obce jde o zinscenované představení. *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 5. 6. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.iDNES.cz/zacina-sjezd-spisovatelu-0yp-/literatura.aspx?c=A150605_130518_literatura_ob.

BALAŠTÍK, Miroslav. Jak uživit spisovatele? *HOST* [online]. 2014, XXX (8), s. 20-25 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2014/8-2014/jak-uzivit-spisovatele>.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8.

BÍLEK, Petr A. Proč nás/vás nečtou? In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 93-98. ISBN 978-80-7491-384-6.

BINAR, Ivan a Adam BORZIČ, Radek FRIDRICH, Pavel GÖBL, Jonáš HÁJEK, Emil HAKL, Markéta HEJKALOVÁ, Petra HŮLOVÁ, Vít JANOTA, Václav KAHUDA, Patrik LINHART, Ondřej LIPÁR, Radek MALÝ, Jan NĚMEC, Viki SHOCK, Michal ŠANDA, Tereza RIEDLBAUCHOVÁ, Jana ŠRÁMKOVÁ, Martin VOPĚNKA, David ZÁBRANSKÝ, Tomáš ZMEŠKAL. Otevřený dopis Erikovi Taberymu. *Deník Referendum: Domov* [online]. Brno: Vydavatelství Referendum s.r.o., 23. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/19386-otevreny-dopis-erikovi-taberymu>.

BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz československých spisovatelů. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: ÚČL AV ČR, 1. 2. 2011 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1629>.

BLÁHOVÁ, Kateřina. Svaz českých spisovatelů. *Slovník české literatury po roce 1945* [online]. Praha: ÚČL AV ČR, 6. 10. 2009 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1371>.

BORZIČ, Adam. Editorial. *Tvar* [online]. [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://old.itvar.cz/cz/2015/13-2015-editorial-1015.html>.

CINGER, František. Setkávání Obce spisovatelů. *Rudé Právo*, 6. 9. 1994, s. 7. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Co nového chystá Obec spisovatelů. *Lidové noviny*, 20. 7. 2000, s. 20. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

ČADA, Tomáš. eska2látor 1. A2 [online]. 2014, č. 11 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2014/11/eska2lator-1>. ISSN 1803-6635.

ČTK. Autoři založili novou asociaci, kritizují práci Obce spisovatelů. *Týden.cz* [online]. Praha: EMPRESA MEDIA a.s., 1. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/kultura/literatura/autori-zalozili-novou-asociaci-kritizuji-praci-obce-spisovatelu_325889.html.

ČTK. Kantůrková opět vede Obec spisovatelů. *Hospodářské noviny*, 20. 11. 2006, s. 9. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

ČTK. Obec spisovatelů má nového předsedu. *Lidové noviny*, 11. 11. 2002. s. 29. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

ČTK. Obec spisovatelů má nového předsedu. *Mladá fronta DNES*, 11. 6. 1996, s. 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

ČTK. Obec spisovatelů stojí o nové členy. *Lidové noviny*, 13. 11. 2000, s. 20. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

ČULÍK, Jan. O čem byl pravidelný výroční seminář Obce spisovatelů pro zahraniční bohemisty. *Blisty.cz*, 11. 9. 2000. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

DEMELOVÁ, Karolína a Jonáš ZBOŘIL. Asociace, nebo Obec spisovatelů? Kdo zachrání české autory. *Liberatura* [rozhlasový pořad]. ČRo – Radio Wave, 3. 12. 2014 19:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/liberatura/_zprava/asociace-nebo-obce-spisovatelu-kdo-zachrani-ceske-autory--1428567.

DEMELOVÁ, Karolína a Jonáš ZBOŘIL. Liberatura o Sjezdu spisovatelů: Chtěli jsme zjistit, jestli to má smysl. *Liberatura* [rozhlasový pořad]. ČRo – Radio Wave, 10. 6. 2015 18:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/radiowave/liberatura/_zprava/liberatura-o-sjezdu-spisovatelu-chteli-jsme-zjistit-jestli-to-ma-smysl--1500946.

Doporučení Sjezdu spisovatelů: Oživit radu, psát anglicky, vstoupit do informační války. *Hospodářské noviny: iHNed* [online]. Praha: Economia, a.s., 2015, 2015-6-6 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64124770-sjezd-spisovatelu-resumemid=25386>.

DYDA, Filip. Předsedkyní Obce spisovatelů se znovu stala Eva Kantůrková. *Zprávy* [rozhlasový pořad]. ČRo 6, 19. 11. 2006 23:00, zpráva 6. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

FISCHER, Petr. Petr Fischer ke Sjezdu spisovatelů: Bezvýznamný, nikoli bezmocný spisovatel. *Hospodářské noviny: iHNed* [online]. Praha: Economia, a.s., 10. 6. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://archiv.iHNed.cz/c1-64140870-petr-fischer-sjezd-spisovatelu>.

FORET, Martin, Marek LAPČÍK a Petr ORSÁG. *Média dnes: reflexe médií, mediality a mediálních obsahů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, 431 s. ISBN 978-80-244-2023-3.

- HÁJEK, Pavel. Obec spisovatelů není klubovnou. *Literární noviny*, 7. 7. 2010, s. 3. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.
- HŮLOVÁ, Petra. Kmen literátů. A2 [online]. 2014, č. 13 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2014/13/kmen-literatu>. ISSN 1803-6635.
- HŮLOVÁ, Petra. Schopnost být letadlem. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 37-42. ISBN 978-80-7491-384-6.
- Ivan Binar neodstoupí z Rady ČT ani z Obce spisovatelů. *Ceska-media.cz*, 12. 12. 2003. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.
- JANÁČEK, Pavel. *Debata o financování literatury na Sjezdu spisovatelů*. [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 14. 12. 2015 9:54 [cit. 2015-12-17]. Osobní komunikace.
- JANÁČEK, Pavel. Profesionální spisovatel dnes. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 85-86. ISBN 978-80-7491-384-6.
- JANOŮŠEK, Pavel a Petr ČORNEJ. *Dějiny české literatury 1945-1989*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2007-2008, 4 sv. ISBN 978-80-200-1527-31.
- JANOŮŠEK, Pavel. Chcete mne? *HOST*, 2011, roč. XXVII, č. 6, s. 8-17. Dostupné z <http://casopis.hostbrno.cz/archiv/2011/6-2011/chcete-mne>.
- Jasná řeč Josefa Chuchmy* [televizní pořad]. Moderuje Josef Chuchma. ČT art, 8. 6. 2015. Dostupné online z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/215411000180022/>.
- Jednala Obec spisovatelů. *Rudé Právo*, 9. 4. 1990, s. 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.
- JELÍNEK, Antonín. Obec spisovatelů Poslanecké sněmovně PČR. *Lidové noviny*, 30. 3. 2000, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.
- KAHUDA, Václav. Anketa Sjezd spisovatelů. *Tvar*, 28. 5. 2015, s. 8. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.
- KALISTOVÁ, Kateřina. Zahajovací proslov. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 15-18. ISBN 978-80-7491-384-6.
- Kam míří Obec spisovatelů? *Literární noviny*, 18. 11. 2002, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.
- Kdo je kdo v Obci spisovatelů*. Rozš. a upr. 3. vyd. Praha: Obec spisovatelů, 2008, 166 s. ISBN 978-80-904218-0-6.
- KLÍČOVÁ, Eva. Spíše lži než názory. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/spis-lzi-nez-nazory/>.
- KONRÁD, Daniel. Já píši Vám občane! *Hospodářské noviny*. Praha: Economia, a.s., 5. 6. 2015, s. 20. ISSN 1213-7693.
- KONRÁD, Daniel. Nové knižní odbory: Asociace spisovatelů má nahradit nefunkční Obec spisovatelů. Chce založit i státní fond literatury. *Hospodářské noviny*. Praha: Economia, a.s., 3. 12. 2014, s. 16. ISSN 1213-7693.

KONRÁD, Daniel. Proč Praha přestala podporovat literaturu? Nebudeme sanovat spisovatele, říká radní. *Hospodářské noviny: iHNed* [online]. Praha: Economia, a.s., 14. 3. 2016 [cit. 2016-3-21]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/c1-65204790-praha-literatura-granty-radni-wolf>. ISSN 1213-7693.

KONRÁD, Daniel. Vznikly nové knižní odbory. Chtějí založit Státní fond literatury. *Hospodářské noviny: iHNed* [online]. Praha: Economia, a.s., 3. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://archiv.iHNed.cz/c1-63205260-asociace-spisovatelu-nemec>. ISSN 1213-7693.

KOUBA, Karel. Editorial. *A2*. 2014, č. 13, 18. 6. 2014, s. 2. ISSN 1803-6635. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

KOUBA, Karel. Editorial. *A2*. 2014, č. 13, 18. 6. 2014, s. 2. ISSN 1803-6635. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

KOVÁŘOVÁ, Daniela (redaktorka). *Dokořán – bulletin Obce spisovatelů*, ročník XVI, číslo 1, listopad 2015, 145 s.

KOVÁŘOVÁ, Daniela. *Aktuální činnost Obce spisovatelů*. [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 7. 4. 2016 15:03 [cit. 2016-04-12]. Osobní komunikace.

KRAUS, Ivan. Sjezd spisovatelů. *Aktuálně.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 9. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/ivan-kraus.php?itemid=25386>.

KROPÁČKOVÁ, Renata. Nejde o generační spor, Obec spisovatelů je prostě nereformovatelná, tvrdí předseda Asociace spisovatelů. *Ranní plus* [rozhlasový pořad]. ČRo Plus, 4. 12. 2014 6:00. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/plus/ranniplus/_zprava/nejde-o-generacni-spor-obec-spisovatelu-je-proste-nereformovateln-tvrdi-predseda-asociace-spisovatelu--1428288.

KUBÍČEK, Tomáš. Spisovatelé, přijďte do knihoven, vyzývá ředitel Moravské zemské knihovny v Brně. *Hospodářské noviny: iHNed* [online]. Praha: Economia, a.s., 17. 12. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64157780-kubicek-knihovny-vopenka>.

KUBÍČKOVÁ, Klára. Potřebujeme nové Čapky, tvrdí předseda Obce spisovatelů Křivánek. *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 28. 12. 2008 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.iDNES.cz/potrebujeme-nove-capky-tvrdi-predseda-obce-spisovatelu-krivanek-phb-/literatura.aspx?c=A081228_130156_literatura_jaz.

KUČERA, Štěpán. Chceme se prát za literaturu, říká předseda Asociace spisovatelů Jan Němec. *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, a.s., 9. 1. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.Novinky.cz/kultura/salon/358297-chceme-se-prat-za-literaturu-rika-predseda-asociace-spisovatelu-jan-nemec.html>.

KULTÁNOVÁ, Zuzana. V Praze se uskutečnil první porevoluční Sjezd spisovatelů. *Opičirevue.cz* [online]. Brno: Roman Kultán, 8. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. ISSN 1804-5499. Dostupné z: <http://opicirevue.cz/obsah/v-praze-se-uskutecnil-prvni-porevolucni-sjezd-spisovatelu/>.

- L. B. Obec spisovatelů. *Literární noviny*, 13. 12. 2004, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.
- LEE, Hermione. Interviews: Philip Roth, The Art of Fiction No. 84. *The Paris Review* (Fall 1984) [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.theparisreview.org/interviews/2957/the-art-of-fiction-no-84-philip-roth>.
- LUKEŠ, Jan. Valná hromada Obce spisovatelů dnes zasedá v Praze. *Slovo*, 11. 11. 2000, s. 13. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.
- Magnuskova Obec spisovatelů diskredituje obor, autoři založili Asociaci. *iDNES.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 1. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://kultura.zpravy.iDNES.cz/byla-zalozena-asociace-spisovatelu-d6q-/literatura.aspx?c=A141201_120150_literatura_ob.
- MANDYS, Pavel. Sjezd spisovatelů 2015. *iLiteratura.cz* [online]. Praha: Sdružení pro iliteraturu, 18. 12. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/34889/sjezd-spisovatelu-2015>.
- MATĚJKA, Ivan. Kdo je tady spisovatel? Velmi subjektivní poznámka. *Parlamentnílisty.cz* [online]. Praha: Our Media, a.s., 7. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Ivan-Matejka-Kdo-je-tady-spisovatel-Velmi-subjektivni-poznamka-378563>.
- MATĚJKA, Ivan. Spisovatel míří do prázdnoty. *Literární noviny* [online]. Praha: Litmedia a.s., 9. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.literarky.cz/komentare/ostatni/18868-spisovatele-mii-do-prazdnoty>.
- MOHYLA, Otakar. *4. sjezd Svazu československých spisovatelů: protokol : Praha 27.-29. června 1967*. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1968, 218 s.
- Nadační program pro rok 2016. *Nadace ČLF*. [online]. [cit. 2015-04-17]. Dostupné z: <http://www.nclf.cz/cz/nadacni-program-pro-rok-2016.html>.
- NĚMEC, Jan. *Aktuální činnost Asociace*. [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 8. 4. 2016 9:08 [cit. 2016-04-12]. Osobní komunikace.
- NĚMEC, Jan. Literární dóm. *Respekt* [online]. Praha: Economia, a.s., 28. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/tydenik/2015/1/literarni-dom>. ISSN 1801-1446.
- NĚMEC, Jan. Přepisujeme přítomnost. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 19-24. ISBN 978-80-7491-384-6.
- Nespokojení spisovatelé založili Asociaci. Magnuskův Svaz je nefunkční, říkají. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 1. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://www.Lidovky.cz/nespokojeni-spisovatele-zalozili-asociaci-magnuskuv-svaz-je-nefunkni-rikaji-1xi-/kultura.aspx?c=A141201_131351_ln_kultura_hep. ISSN 1213-1385.
- Nižší dotace Obci spisovatelů. *Rudé Právo*, 29. 3. 1993, s. 3. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.
- NOVOTNÝ, Vladimír. Co nejobecněji o Obci spisovatelů. *Reflex.cz*, 30. 11. 2006. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Novým předsedou Obce spisovatelů je Ivan Binar. *Mladá fronta DNES*, 11. 11. 2002. s. 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

O Asociaci. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelu.cz/o-asociaci/>.

O Asociaci. Členové. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelu.cz/o-asociaci/clenove/>.

O PEN klubu. *PEN klub Praha*. [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.pen.cz/cz/o-pen-klubu/>.

O Unii českých spisovatelů. *Unie českých spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://uniespisovatelu.cz/index.php/unie-ceskych-spisovatelu>.

Obec spisovatelů [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.obecspisovatelu.cz/>.

Obec spisovatelů 2010: situace, problémy a výhledy. *Literární noviny*, 7. 6. 2010, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Obec spisovatelů asi končí. *Lidové noviny*, 2. 7. 2011, s. 9. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Obec spisovatelů má nového předsedu. *Hospodářské noviny*, 10. 6. 1996, s. 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Obec spisovatelů povede opět Kantůrková. *Lidové noviny*, 7. 12. 2004, s. 18. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Obec spisovatelů příliš rychle stárne. *Slovo*, 14. 11. 2000, s. 13. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Obec spisovatelů udělila Zlaté stuhy. *Právo*, 7. 3. 2003, s. 9. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Obec spisovatelů usiluje o televizní pořad o knihách. *Mladá fronta DNES*, 7. 3. 1998, s. 18. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Obec spisovatelů vyzývá k solidaritě s uprchlíky. *Právo*, 7. 4. 1999, s. 2. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Otevřený dopis členům Obce spisovatelů. *Literární noviny*, 27. 9. 2004, s. 2. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

PEN klub společně s Obcí spisovatelů navrhuje Hrabala na Nobelovu cenu. *Rudé Právo*, 2. 2. 1995, Titulní strana. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

PEŇÁS, Jiří. Drzá Hůlová baví Obec spisovatelů. *Lidové noviny*. Praha: MAFRA, a.s., 14. 5. 2014, Titulní strana a s. 9. ISSN 1213-1385. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

PEŠTA, Aleš. Obec spisovatelů registruje velký zájem mladých autorů o členství. *Právo*, 18. 11. 1999, s. 18. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

PETRŽELKOVÁ, Hedvika. Jan Němec: Chceme návrat spisovatelů do veřejného prostoru. *Lidovky.cz* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 12. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.Lidovky.cz/jan-nemec-chceme-navrat-spisovatelu-do->

verejného-prostoru-pac-/kultura.aspx?c=A141211_110022_In_kultura_hep. ISSN 1213-1385.

PIORECKÁ, Kateřina. Literatura bez střechy nad hlavou. *A2*, 18. 6. 2014, s. 6. ISSN 1803-6635. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

PIORECKÝ, Karel. Invaze diletantů. *A2* [online]. 2014, č. 13 [cit. 2015-12-18]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2014/13/invaze-diletantu>.

PIORECKÝ, Karel. Lidštější rozměr umění. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/lidstejsi-rozmer-mysleni/>.

Pro média. Tiskové zprávy. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelu.cz/tiskove-zpravy-sjezd-spisovatelu/>.

Pro média. Tiskové zprávy. Čeští spisovatelé založili Asociaci. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelu.cz/cesti-spisovatele-zalozili-asociaci/>.

Pro média. Tiskové zprávy. Spisovatelé se setkávají na prvním porevolučním sjezdu. *Asociace spisovatelů* [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://asociacespisovatelu.cz/wp-content/uploads/2015/06/tz-spisovatele-zahajuji-prvni-porevolucni-sjezd.pdf>.

První polistopadový sjezd spisovatelů resuscituje českou literaturu. *ČT 24* [online]. 12. 5. 2015 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z [www](http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1527254-prvni-polistopadovy-sjezd-spisovatelu-resuscituje-ceskou-literaturu): <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1527254-prvni-polistopadovy-sjezd-spisovatelu-resuscituje-ceskou-literaturu>.

Předsedové obce spisovatelů 1990–2011. *Host*, 10. 6. 2011, s. 11. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Rada uměleckých obcí a Obec spisovatelů zakládají „Výbor na obranu veřejnoprávních médií“. *Ceska-media.cz*, 11. 11. 2003. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

RESLOVÁ, Marie. Obec vs. Asociace: generační zápas spisovatelů? *Mozaika* [rozhlasový pořad]. ČRo Vltava, 10. 12. 2014. Dostupné online z: http://www.rozhlas.cz/mozaika/literatura/_zprava/obec-vs-asociace-generacni-zapas-spisovatelu--1430914.

ROMANSKÁ-LIDMILOVÁ, Lydie. *Kopie zprávy z 8. 4. tr.* [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 18. 4. 2016 12:18 [cit. 2016-04-12]. Osobní komunikace.

ROMANSKÁ-LIDMILOVÁ, Lydie. Po „sjezdu“ spisovatelů. *Literární noviny: literárky.cz* [online]. Praha: Literární noviny, 9. 6. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://literarky.cz/literatura/222-literatura/20049-po-sjezdu-spisovatel>.

ROMANSKÁ-LIDMILOVÁ, Lydie. Zaplnit prázdnotu. *Parlamentní listy.cz* [online]. Praha: Our Media, a.s., 11. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Lydie-Romanska-Zaplnit-prazdnotu-349664>.

Setkání středočeských a pražských spisovatelů se dobře bavilo. *Obec spisovatelů ČR*. [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.obecspisovatelu.cz/news/setkani-stredoceskych-a-prazskych-spisovatelu-se-dobre-bavilo/>.

SCHULZ, Winfried. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011, 149 s. ISBN 978-80-246-1980-4.

SÍGL, Miroslav. KULTURA: Obec spisovatelů po dvou letech. *Neviditelný pes*. [online]. Praha: MAFRA, a.s., 31. 10. 2012 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1212-673X. Dostupné z: http://neviditelnypes.Lidovky.cz/kultura-obec-spisovatelu-po-dvou-letech-fdj-/p_kultura.aspx?c=A121030_165245_p_kultura_wag.

Sjezd spisovatelů řešil roli literatury po roce 1989, účastníky pozdravil Milan Kundera. *Hospodářské noviny: iHNed* [online]. Praha: Economia, a.s., 2015, 2015-6-5 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64121960-sjezd-spisovatelu-kundera>.

SOURIAU, Étienne. *Encyklopedie estetiky*. Praha: Victoria Publishing, 1994, s. 824. ISBN 80-85605-18-X.

Stanovy spolku Asociace spisovatelů, z.s. [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: http://asociacespisovatelu.cz/wp-content/uploads/2015/03/Stanovy_Asociace_spisovatelu.pdf.

STASZEK, Zdeněk. Kdo dává knihovničku na balkon? *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 31. 12. 2014 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/kdo-da-knihovnicku-na-balkon/#sthash.PLxiRjMh.dpuf>.

STASZEK, Zdeněk. Kniha jako kapitál. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 29. 12. 2014 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/kniha-kapital/>.

STASZEK, Zdeněk. Konec partyzánských způsobů. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 3. 12. 2014 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/konec-partyzanskych-zpusobu/#sthash.y8aSSeqs.dpuf>.

STASZEK, Zdeněk. Lobbisté a správci celku. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 14. 1. 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/lobbiste-spravci-celku/>.

STASZEK, Zdeněk. Postavení české literatury je nedůstojné: Předsjezdový rozhovor s Milanem Uhem, jedním z řečníků. In: *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/postaveni-ceske-literatury-je-nedustojne/>.

STASZEK, Zdeněk. Spisovatel není typ osobnosti. *H7O.cz: host 7 dní online* [online]. Brno: Host, 10. 4. 2014 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.H7O.cz.cz/spisovatel-neni-typ-osobnosti/>.

STIBOR, Vladimír. Zpráva o stavu Obce spisovatelů. *Literární noviny*, 13. 2. 2014, s. 27. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

Střídání na Obci spisovatelů. *Lidové noviny*, 11. 6. 1996, s. 12. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

ŠANDA, Michal. Michal Šanda: Na sjezdu *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, a.s., 2015, 2015-6-15 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.Novinky.cz/kultura/salon/372319-michal-sanda-na-sjezdu.html>.

ŠTĚPÁNOVÁ, Petra. *Mediální reflexe IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů (1967) v tisku* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2011. 107 listů. Vedoucí práce Jana Čeňková.

ŠVEC, Štefan. Jarmark trapnosti plus podpásovka kvůli prachům. *Blisty.cz* [online]. Praha: Občanské sdružení Britské listy, 10. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/77711.html>.

TRÁVNÍČEK, Jiří. Fond spisovatelů by "trestal" sociálně slabší. *Hospodářské noviny: iHNed* [online]. Praha: Economia, a.s., 26. 6. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://archiv.iHNed.cz/c1-64225440-travnicek-fond-spisovatelu>.

TRÁVNÍČEK, Jiří. Vyobcovaná obec and dějiny se opakují. *Respekt.cz* [online]. Praha: Economia, a.s., 11. 12. 2014 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1801-1446. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/delnici-kultury/vyobcovana-obec-aneb-dejiny-se-opakuji>.

U zavěšené knihy [televizní pořad]. Moderuje Petr Vizina. ČT art, 2015. Dostupné online z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10619821880-u-zavesene-knihy/215411000170021/>.

UHDE, Milan. Literaturu bylo a je třeba bránit. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 25-30. ISBN 978-80-7491-384-6.

ULRYCH, Martin. Odvolání předsedy Obce spisovatelů. *Zprávy* [rozhlasový pořad]. ČRo 6, 12. 12. 2003 11:00, zpráva 8. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

UZEL, Radim. Obec spisovatelů – dobrá zpráva. *Literární noviny*, 10. 4. 2014, s. 10. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

V Praze začne dvoudenní Sjezd spisovatelů. *Blesk.cz* [online]. Praha: CZECH NEWS CENTER a.s., 5. 6. 2015 [cit. 2016-04-16]. ISSN 1213-8991 Dostupné z [www: http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-live-kulturni-servis/323247/v-praze-zacne-dvoudenni-sjezd-spisovatelu.html](http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-live-kulturni-servis/323247/v-praze-zacne-dvoudenni-sjezd-spisovatelu.html).

Večerníky [televizní pořad]. Moderuje Silvie Bínová. ČT 1 T 1, 15. 4. 2002 17:50, zpráva 4. Dostupné z: www.newtonmedia.cz.

VOPĚNKA, Martin. Bohatý spisovatel, chudý spisovatel. In: *Sjezd spisovatelů 2015*. Brno: Host, 2015, s. 79-82. ISBN 978-80-7491-384-6.

VOPĚNKA, Martin. *Debata o financování literatury na Sjezdu spisovatelů*. [elektronická pošta]. Message to: mprunarova@gmail.com. 16. 12. 2015 22:29 [cit. 2015-12-17]. Osobní komunikace.

VOPĚNKA, Martin. Zpoplatnit výpůjčky knih a založit fond pro spisovatele? Vopěnka reaguje na Kubíčka. *Hospodářské noviny: iHNed* [online]. Praha: Economia, a.s., 17. 12. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64189370-vopenka-kubicek-reakce?>.

Ze sjezdu spisovatelů zní, že literatura je bezmocná. *ČT24.cz* [online]. Praha: Česká televize, 5. 6. 2015 [cit. 2015-12-18]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/1533436-ze-sjezdu-spisovatelu-zni-ze-literatura-je-bezmocna>.

ZIZLER, Jiří. Bagately o esejistice Jiřího Gruši, monumentálním díle Františka Kautmana, knize-rozhovoru Šárky Grauové s Marií Rút Křížkovou, sjezdu Asociace spisovatelů a Jedné větě Petra Hrušky. *Souvislosti* [online]. Praha: Sdružení pro souvislosti, 2/2015 [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://www.souvislosti.cz/clanek.php?id=1790>.

ZMEŠKAL, Tomáš. Proč si v cizině myslí, že Česko prochází zlatým literárním věkem, ale u nás o tom nikdo neví? *Hospodářské noviny: iHNed* [online]. Praha: Economia, a.s., 7. 6. 2015 [cit. 2015-12-17]. Dostupné z: <http://art.iHNed.cz/knihy/c1-64126270-tomas-zmeskal-sjezd-spisovatelu>.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Strany 4-10 Zprávy o českém knižním trhu 2014/2015 (dokument)

SVAZ ČESKÝCH KNIHKUPCŮ A NAKLADATELŮ. *Zpráva o českém knižním trhu 2014/2015*. Praha: SČKN, 2015. ISBN 979-80-905608-4-4. Dostupné z: <http://www.sckn.cz/content/zpravy/file-1159.pdf>.

